

Les Notícies de llengua i treball

desembre 2008
semestral-núm. 27

www.ugt.cat

Neus Català

passat i present d'una dona lluitadora

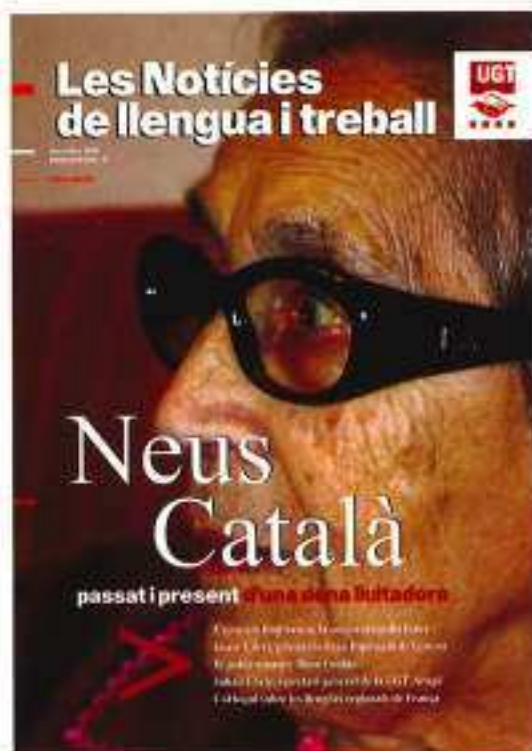
Exposició Rodtzenov, la construcció del futur
Enric Vilert, president de la Diputació de Girona
El poble amazic: llure i noble
Julián Lóriz, secretari general de la UGT Aragó
Col·loqui sobre les llengües regionals de França

Entre dos móns potents

Amb poques setmanes de diferència s'han celebrat dos actes que serveixen per reflexionar sobre la situació en què es troba l'àrea lingüística catalana, això és bàsicament la Catalunya del Nord (departament dels Pirineus Orientals dins de la regió Llenguadoc-Rosselló de França), Andorra (estat independent, encara amb aspectes de la cosobirania anterior, com l'escola francesa i l'escola espanyola), Catalunya, País Valencià i Illes Balears (nacionalitats i/o comunitats autònomes dins de l'Estat espanyol) i la Franja (comarques orientals d'Aragó, comunitat autònoma de l'Estat espanyol). Durant el mes de novembre es va celebrar el col·loqui anual de la FLAREP, la federació d'entitats que promouen les llengües territorials de França en l'ensenyament públic, i a principi de desembre una jornada de la UGT Confederal (la UGT del conjunt de l'Estat espanyol) sobre les indústries culturals i la situació dels seus treballadors. A Sant-Africa (departament d'Aveyron, França) s'ha desenvolupat el col·loqui de la FLAREP, això és en territori d'Occitània, gairebé la meitat sud de França que té com a llengua territorial històrica l'occità. Un cop allà, tot parlant amb alguns participants, t'adones a la pràctica com n'és de cert que totes les llengües romàniques són filles del llatí, que en el territori la transició d'una llengua a l'altra és suau, perquè, a partir de l'època dels romans i per tant de la romanització i de la implantació del llatí com a llengua de referència, el naixement de les diferents llengües romàniques es produeix a través d'una evolució territorial del llatí vulgar, del llatí parlat per la gent del poble, però d'un poble, d'una vall a una altra, les diferències eren petites i la gent s'entenia, però amb el pas dels anys i dels segles, la història i la política feien demarcacions de poders i progressivament uns usos escrits de la nova llengua que comportaven una codificació, una definició concreta de cada llengua. La dualitat continuïtat lingüística en el territori i demarcació progressiva de la llengua per part del poder polític es manté durant segles, fins al punt que encara en part del segle XIX força estudiosos consideraven que el català era una variant de l'occità, dos territoris lingüístics sense poder polític propi, mentre que els estats, en aquest cas el francès i l'espanyol ja havien establert que les seves llengües estaven definides i es deien francès i castellà.

A Sant-Africa hom viu la tristesa d'haver de reivindicar l'obvietat de la llengua de la terra i d'adonar-se, vist històricament, de com poden ser de perversos els grans ideals, en aquest cas l'emblema de la Revolució Francesa de 1789, "liberté, égalité et fraternité", que va comportar una política deliberada d'imposar a sang i foc la llengua francesa, concebuda com a llengua revolucionària i conce-

budes les altres com a llengües de la burgesia i de la reacció, i prohibides. A La Granja (Segòvia) és on ha tingut lloc la jornada del companys de la UGT Confederal. Els diferents ponents expliquen la situació de les indústries culturals, el seu pes econòmic important i creixent i la necessitat d'articular sindicalment les necessitats laborals dels seus treballadors. Alguns parlen dels famosos 400 milions de castellanoparlants del món i de les oportunitats que això dona a les indústries culturals "espanyoles" per a la seva exportació i que són un instrument diplomàtic per anar pel món i per a la promoció paral·lela d'empreses i d'aliances polítiques. En aquest context, per als diferents ponents, no es fa esment que hi hagi cap altra llengua o cultura "espanyola" que tingui una indústria cultural a desenvolupar, a exportar i a defensar-ne els treballadors. En aquest cas, no es tracta d'una hipotètica mala fe dels ponents, només la constatació que aquest és el context, dos estats que tenen una dinàmica, una inèrcia, una política i una ideologia d'estat dels estats francès i espanyol que aposten per la "seva" llengua. La llengua i la cultura catalanes, com tota llengua i tota cultura, són uns codis de referències d'una comunitat, d'unes societats i d'uns individus. Aquesta és la situació, vivim a cavall o entre dues llengües i cultures molt poderoses que compten amb un estat al darrere. Per tant, no ho tenim fàcil, i col·lectivament hem de dedicar uns esforços enormes i permanents per sobreviure i tirar endavant, i per això mateix tenim un debat públic permanent sobre la nostra identitat, sobre el nostre encaix com a país, com a societat, com a llengua i cultura, com a economia i projecció internacional amb l'Estat espanyol i amb l'Estat francès. Els ciutadans de, per exemple, Madrid i París, tenien una situació diferent, perquè l'estat respectiu s'ocupa d'aquestes qüestions. De moment, nosaltres no ens ho podem permetre i hem de dedicar molts esforços per "ser com som", tal i com més d'una vegada ha dit Josep M. Álvarez, secretari general de la UGT de Catalunya. Sovint, som conscients que aquesta batalla permanent i inacabable per ser simplement el que som cansa, però aquesta és la realitat, tot i que en paral·lel hem de ser capaços que aquest context i aquesta batalla no siguin un obstacle perquè també dediquem la nostra atenció i les nostres energies als altres reptes d'avui, sigui el procés de globalització i la necessitat d'una major internacionalització de la nostra economia o encarar la crisi econòmica actual i la terrible pèrdua de milers de llocs de treball. Aquesta és la nostra responsabilitat com a sindicat, com a organització que vetlla per la defensa i la promoció dels interessos dels treballadors, perquè massa sovint hi ha qui oblida que la nació es defensa tot defensant les necessitats i el benestar de cadascun dels seus ciutadans.

Les Notícies de llengua i treball

director Joan Guàrdia
secció cultura Rosa M. Puig-Serra
secció societat Chakir El Homrani
secció llengua Anna Lluís

Consell de redacció Magda Gascon, Sacka Kingolo, Carmen García, Francesca Gispert, Rafael Miquel, Hèctor Moret, Joan Jaume Prost, Josep Puig i Pla, Joan Tudela, Elena Pineda, Miquel Servera, Joanjo Morales, Isidre Tiana i Agustí Puig

disseny gràfic i maquetació J. A. G.

redacció rambla de Santa Mònica, 10,
08002 Barcelona
tel 93 342 55 85
a/e: cultura@catalunya.ugt.org

edita:
UGT de Catalunya i Fundació Josep Comaposada

dipòsit legal B-15.113-97

sere la col·laboració de:
UGT de les Illes Balears
CFDT de la Catalunya Nord
UGT del País Valencià
UGT Aragó

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
Secretaria de Mitjans de Comunicació

CULTURA

- 04. Ródtzenko, La construcció del futur
- 10. Visa pour l'image a Perpinyà
- 14. Exposició Duchamp, Man Ray i Picabia, a Barcelona
- 18. La fotografia de Concepción Alarcón
- 20. 9è Concurs de pintura als centres penitenciaris de Catalunya Assumpció Moncunill, per Carmen P. Higuera
- 22. Etiòpia, per Eva Miralles
- 26. Exposició fotogràfica: Escenes de la immigració, per Àngel Gracia

SOCIETAT

- 28. Enric Vinent, president de la Diputació de Girona, per Dolors Bessa
- 32. Una visió social de les comarques gironines, per Dolors Bessa
- 34. Observatori Interregional Europeu: la participació dels treballadors a l'empresa, per Laura Pelay
- 36. Julián Lóriz, secretari general de la UGT Aragó, per Rosa M. Puig-Serra i Joan Guàrdia
- 38. Guinea en patués, per José Maria Mur
- 41. La restitució de les quatre columnes a Montjuïc, per Enric Padrosa i Campderrius
- 42. El poble amazic: llure i noble, per AVALUA i Mohamed Abdelouahed i Allaoui
- 45. Quinze anys cooperant, per Francisco Neira
- 46. Guia sobre la incidència dels factors ergonòmics i psicosocials de les cambres de pisos, per Susana García Bonet
- 48. La UGT de Catalunya exigeix l'aplicació urgent de la Llei de dependència, per Francesc Garribal
- 49. Crisis, per Rafael Miquel
- 50. X Premi Atlas a la iniciativa mediambiental en l'àmbit sociolaboral

SOCIETAT-Memòria

- 51. Neus Català, passat i present d'una dona lluitadora, per Francesca Gispert i Rosa M. Puig-Serra
- 55. Commemoració del 70è aniversari del comiat de Catalunya de les Brigades Internacionals, per Carmen P. Higuera
- 57. Glasgow-Barcelona 2008
- 58. Carta del fill d'un brigadista, per Collin Carrit
- 59. Dos mil quilòmetres pedalejant per la solidaritat, per Maite Otxoterena
- 60. Biografies ugetistes
- 62. D'un temps, d'un compromís, per Javier Giménez Gracia
- 64. Declaració 120 anys de lluita
- 65. Per la restitució dels diners incautats pel franquisme, per Associació de Perjudicats per la Incautació del Govern Franquista (APIGF)

LLENGUA

- 66. 22è Col·loqui de la FLAREP a Sant-Africa (Aveyron, França), per Joan Jaume Prost
- 72. Una llengua en moviment, per Daniel Mundet
- 76. 25 aniversari de la promulgació de la Llei d'ús i ensenyament del valencià
- 79. Llengua i ús, la revista dels sense nom, per Joan Tudela
- 80. Sobre els usos interpersonals del català
- 82. Breus
- 85. Infocultura

Si vols

rebre periòdicament la revista al teu domicili o lloc de treball

fes-nos arribar les teves dades:

UGT de Catalunya
Àrea de Cultura
Rambla de Santa Mònica, 10
08002 Barcelona
cultura@catalunya.ugt.org

CFDT de Catalunya Nord
Joan Jaume Prost
Carrer de Garrigole, 8
BP 146 - 66000 Perpinyà
sgencldt@1d@aol.com

UGT de les Illes Balears
Miquel Servera
Carrer Arquitecte
Bennasser, 69, 5b
07004 Palma
uca@balears.ugt.org

Bona part dels ciutadans disposem d'una cultura artística massa precària. Tanmateix, l'art, en particular a través d'alguns artistes, expressa l'esperit de cada època i, alhora, influeix més del que ens pensem en els processos de construcció social, en la conformació de l'imaginari col·lectiu i en l'estètica i la mentalitat amb què viu i es projecta una societat. Per això ens sembla útil i necessari interessar-nos periòdicament per algunes de les exposicions que es produeixen en el nostre àmbit cultural. Agraïm a la Fundació Obra Social de Caixa Catalunya les facilitats per a la realització d'aquest reportatge.

Ródtxenko.

La construcció del futur

Eugenia Petrova. Extractes de l'article publicat al catàleg: Aleksandr Ródtxenko i l'art sense-objecte a la Rússia de mitjan dècada de 1910

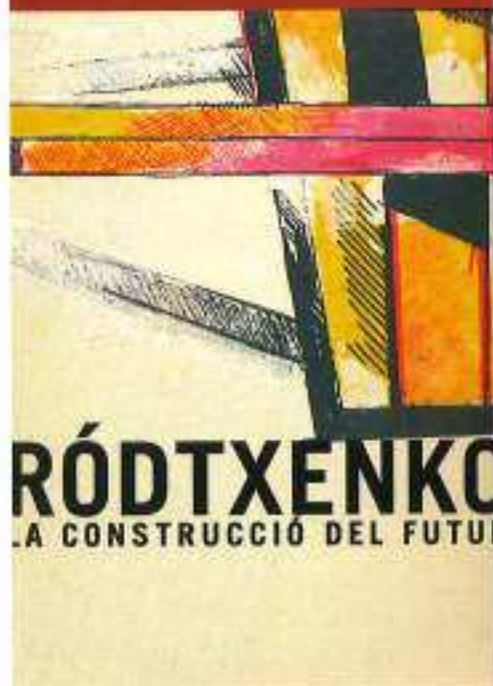
Ródtxenko pertanyia a una generació d'artistes apassionats amb la idea dels canvis revolucionaris en la societat. Al mateix temps, el projecte de construir un sistema de vida no omplia d'animisme molts dels seus costums, i el constructivisme era precisament el sistema que responia a les necessitats socials, la ideologia i l'estètica del públic. Tanmateix, la singular manera de percebre l'art per part dels seus costums revela la complexitat de la història del constructivisme, tant en l'obra de Ródtxenko com en la cultura russa en general. L'artista treballa amb el pla i el color en les composicions fets cap a 1918. Els principals motius dels seus quadres sense-objecte són els cercles en què el color agafa intensitat al centre o a les vores i als plans que s'entrellacen. Pot semblar que aquestes composicions essencialment noves difereixen de les creacions artístiques sense-objecte d'altres pintors, però en les obres de Ródtxenko neix la tanta càrrega i el molta més experimentació. Estudia la llum que irradia els colors en les seves composicions amb cercles, crea una mica d'esfereïdes de color flotants on modela el somni de futur tecnològic amb plans lluminosos i materials fosforescents. En la seva consciència creativa, l'efecte estètic d'aquestes composicions coincideix amb les futures funcions que s'hi poden atribuir, fet que les aproxima a la idea del constructivisme.

Sala d'Exposicions de Caixa Catalunya. La Pedrera.

Barcelona. Fins al 5 de gener de 2009.
Comissaris: Jean-Claude Marcadé i
Eugenia Petrova.

Ródtxenko és una de les principals figures de l'avantguarda del segle XX i un dels seus artistes més complexos i polifacètics. L'exposició recorre tota la seva trajectòria vital i creativa a través de gairebé 250 obres que representen els diferents vessants de la seva investigació plàstica. Alhora, ens permet reflexionar sobre les paradoxals i difícils relacions entre el poder, el compromís personal de Ródtxenko, el seu sentit de la responsabilitat social i la propaganda política.

RÓDTXENKO
LA CONSTRUCCIÓ DEL FUTUR

▲ Ródtchenko, 1922

Fotografia: M. Kaufman

▼ Fotomuntatges per al poema *Por eto* [Sobre això], 1923, de Vladimir Mayakovski

Il·lustració per al capítol "Repetició d'altè passat" (segona part)

Fotografies (gelatina de plata), retalls de premsa i papers sobre cartolina, 35,5x23,5 cm
Museu Estatal V.V. Mayakovski, Moscou

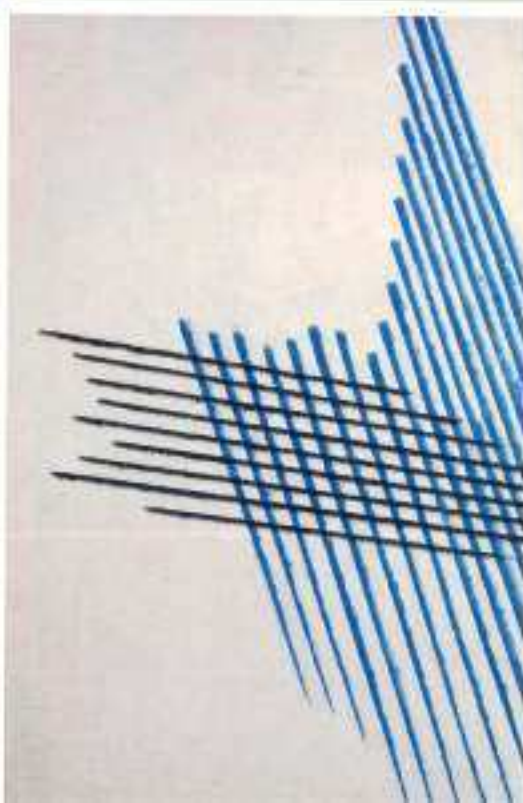
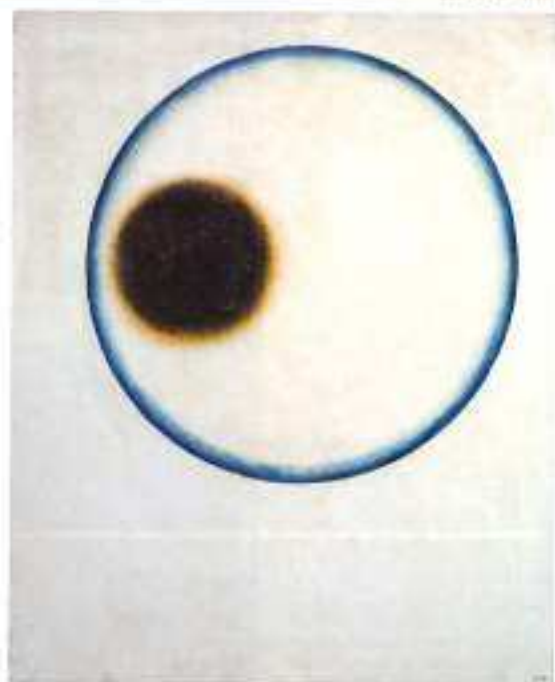

◀ **Projecte de quiosc, «Bizlaks», 1919**
Gouache i tinta xinesa sobre paper, 51x34,5 cm
Col·lecció particular

◀ **Composició sense objecte «Cercle blanc» núm. 60, de la sèrie «Concentració del color i formes», 1918**
Olí sobre tela, 81x50 cm
Col·lecció particular

✓ **Construcció sobre blanc núm. 90, 1919**
Olí sobre tela, 68x45,5 cm
Col·lecció particular

Construcció espacial núm. 8 «Cercle dins d'un cercle», de la sèrie «Plans que reflecteixen la llum», 1920-1921

Fusta laminada, vernís (reconstrucció de A. Lavrântiev, 1980), 90 x 80x85 cm
Col·lecció particular

Fotomuntatges per al poema *Per eto* (Sobre això), 1923, de Vladimir Mayakovski

Il·lustració per al capítol «Els Amics» (segona part)
Fotografies (gelatina de plata), retalls de premsa i papiers sobre cartolina, 48x32,5 cm
Museu Estatal V.V. Mayakovski, Moscou

A la segona meitat de la dècada de 1910, Ródtchenko treballa amb línies en el pla d'una tela o un paper i proposa construccions que uns anys més tard farà en fusta o cartó, unes obres que es col·locaven dretes al terra o que es penjaven en l'espai (no se n'ha conservat cap) i que representaven la concepció de la modernitat en l'art.

La novetat de la seva obra expressava el rebuig als fonaments burgesos de la vella cultura. "L'home està decorat, casa seva està decorada, els seus pensaments estan decorats, tot està decorat per coses estranyes i innecessàries per tal d'amagar la buidor de la vida". Tanmateix, "la vida és senzilla i clara, tan sols cal organitzar-la i netejar-la de tot allò que hi hem aplicat". A parer seu, la línia és, per excel·lència, l'element de la visió del món gràcies al qual es poden construir noves estructures racionals en lloc de representar la vida. Malgrat el seu ferm desig de separar-se de les tradicions artístiques que ja s'havien format en l'art sense-objecte de la primera dècada del segle, hi continuava molt vinculat. I no era només per les característiques externes de la representació artística; les seves composicions sense-objecte constituïdes per cercles i plans, els seus dibuixos lineals, gravats i teles eren espirituals i metafòrics, l'acostaven a les obres d'art sense-objecte de molts dels seus contemporanis.

Cap al 1919 Ródtchenko s'oposa als pintors abstraccionistes, a l'exposició "Art sense-objecte i suprematisme" (1919) quedà ben marcada la contraposició de Ródtchenko i Malèvitx. Quan Ródtchenko torna a la pintura a finals dels anys trenta, també pretén desenvolupar les idees abstractes de la joventut. En aquest sentit, les seves obres abstractes de finals de la dècada de 1930 i dels anys quaranta constitueixen una faceta molt interessant de la seva experimentació estilística, una cosa que no passa en l'art soviètic d'aleshores, que estava sotmès a la ideologia totalitària.

"Comprin accions Dobroliot", dècada de 1920
Cromolitografia, 71,2x50,2 cm
Museu Estatal Rus, Sant Petersburg

¡Comprin accions! Dobroliot converteix la seva flota aèria comercial en la base del desenvolupament econòmic de la URSS. / Tots els ciutadans de la URSS han de ser accionistes de Dobroliot. / Treballadors i pagesos han de ser els primers accionistes. / Dobroliot s'obliga, per compromís nacional, a cobrir el país amb una densa xarxa de línies aèries. / Valor de les accions: un o cinquanta rubles d'or.

◀ **Balconys, de la sèrie «Casa al carrer Miasnitskaya», 1925**

Gelatina de plata [c.a.], 39,2x22,8 cm
Col·lecció particular

◀ **Escala d'incendis, 1925**

Gelatina de plata. Còpia dels anys setanta: 41,5x30 cm
Col·lecció particular

◀ **Peces brutes per a engranatges, de la sèrie «Planta d'automòbils AMO», 1929**

Gelatina de plata [c.a.], 48,6x29 cm
Col·lecció particular

◀ **Centre radiofònic. Detall de l'emissor, 1929**

Gelatina de plata [c.a.], 18,1x24 cm
Col·lecció particular

Perpinyà ha acollit novament el Festival Internacional de Fotoperiodisme Visa pour l'Image. Agraïm la col·laboració de la Delegació de la Vila de Perpinyà a Barcelona per a la realització d'aquest reportatge

20e VISA 08 POUR L'IMAGE PERPIGNAN

Com a part de la celebració del seu vintè aniversari, s'ha editat un catàleg que repassa els vint anys del festival, amb algunes fotografies emblemàtiques dels darrers vint anys, a banda d'un repàs exhaustiu dels fotògrafs i dels seus reportatges de la cita d'enguany.

Enguany el festival ha celebrat el seu vintè aniversari, com sempre durant la primera quinzena del mes de setembre, i novament hem pogut gaudir d'una selecció acurada del millor fotoperiodisme internacional per resseguir els diferents conflictes i realitats socials del món, a través de la qualitat i la mirada crítica dels fotògrafs. Aquesta cita anual ens ofereix una ocasió ideal per visitar Perpinyà, la capital de la Catalunya del Nord que mostra les exposicions en bona part dels seus edificis emblemàtics, però també a través del Festival Off que presenta diferents fotògrafs arreu de la ciutat, a les entitats, les botigues o els bars. A banda de les exposicions, hom pot assistir a les vetllades de projecció de reportatges d'actualitat i a les trobades de discussió dels professionals. Durant el festival s'atorguen diferents premis i, alhora, es presenta el World Press Photo. Tot just presentem algunes de les fotografies dels diferents reportatges que se'ns han presentat.

Ja han passat 20 anys?

Jean-François Leroy, director de Visa pour l'Image Perpignan

Tinc la impressió que tot va començar ahir mateix... "Muntarem un festival nou, totalment dedicat al fotoperiodisme". La sornegueria: "Estan bojos. Qui es pensen que són aquests?". La incredulitat: "Es fumaran de llores". Les por: "Sí, és clar, la iniciativa és interessant, però no durarà gaire". Els encoratjaments: "Per què no obriu un centre de premsa, per tal que les agències i els fotògrafs puguin oficialitzar les seves trobades i els seus projectes?". Les promeses. El pas dels anys: La cita que es fa periòdica, els redescobriments, els descobriments, les confirmacions, els entusiasmes, la poca traça, els dubtes, però també les certeses, i l'apassionament una vegada més és sempre present. Apassionament de tot un equip. Un model de fidelitat i de compromís. Apassionament dels fotògrafs. Apassionament pels fotògrafs. Exposicions (més de 600!). Vetllades fotogràfiques (120). La digitalització (el 2005). Creació d'un col·loqui. Tot un món. Anya que s'articulen en funció d'una setmana, la primera de setembre. Una vida. 20 anys! Només?

Visa pour l'Image Perpinyà fa vint anys

Jean-Paul Griolet, president de l'Associació Visa pour l'Image Perpinyà

La felicitat de celebrar els 20 anys de la criatura que s'ha ajudat des del naixement, durant els tres primers anys de vida, i que s'ha vist créixer... Aquesta és la sort que tinc i la joia que sento avui. Tinguem un pensament per als seus membres fundadors, els quals, al voltant de Paul Alduy i Jacques Colomines, van creure en aquest festival; el primer èxit són ells. Hem de donar vivament les gràcies a aquells que durant aquests vint anys n'han fet la referència mundial incontestable del fotoperiodisme; han estat exigents en les seves tries i honestos amb els seus compromisos. Igualment dono les gràcies a les institucions que ens han donat suport indefectiblement: la Vila de Perpinyà i el seu personal, el Ministeri de Cultura, la Regió Llenguadoc-Rosselló, la Cambra de Comerç i Indústria, la UPE66 i tots els nostres patrocinadors; ells són els que fan possible que l'accés al festival sigui gratuït per als visitants. Sí, 20 anys d'un èxit que ha anat creixent cada any: el 2007 vam celebrar el visitant tres milions! Gairebé 4.000 professionals acreditats provints del món del fotoperiodisme i de la premsa internacional. Durant uns quants dies, el Centre Internacional de Premsa es converteix en cruïlla de contactes entre agències de premsa, periodistes i el món de la fotografia. Cada any milers d'articles parlen del "Visa pour l'Image" de Perpinyà, arreu del món, tant en la premsa escrita com a la televisió, la ràdio i les pàgines web. Gràcies també a vosaltres, òbviament, el nostre públic fidel. Però abans de tot, hem de donar les gràcies especialment i amb força a tots els periodistes. Ens agradeu per allò que feu, pel vostre compromís, vosaltres que recordeu el món al llarg de tot l'any, i l'única riquesa que poseu és la del cor i la generositat. La vostra creença és la informació, el coneixement de la veritat. Sí, estiguem orgullosos d'aquests vint anys. Com cada any, sigueu benvinguts a Perpinyà, la ciutat del "Visa pour l'Image" i de la fotografia. Amb vint anys, tenim tot el futur per davant: visiteu la nova pàgina web que hem estrenat enguany, acollidora i professional, durant tot l'any serà el nostre vincle d'actualitat amb tots vosaltres, fotoperiodistes i públic del festival. "Visa pour l'Image" va ser reconegut com a obra d'interès general, i això us obre la possibilitat del mecenatge. Hi ha espais nous, hi ha cada vegada més bon ambient; ajudeu-nos i millorarem per acollir-vos cada vegada millor a Perpinyà, la capital internacional del fotoperiodisme. Vosaltres, amics fotoperiodistes, ens obriu els ulls al món. Per a nosaltres, Visa pour l'Image és la nostra manera de veure el món, per a vosaltres, benvolgut públic, la llibertat de veure i de pensar. Aquest és el nostre compromís.

Pascal Maitre / Cosmos per a Geo Alemanya
Una santa a l'infern dels Grans Llacs.

Al cor de la regió dels Grans Llacs, enmig del caos que va devastar Ruanda, Burundi i l'est del Congo, en una regió on centenars de milers de persones van morir a mans de la violència, on centenars de milers més van haver de fugir per intentar sobreviure als camps de refugiats més extensos de l'Àfrica, on desenes de milers de vides van ser destruïdes per la misèria i la sida, en aquestes tenebres que hom temia sense fi, una dona burundesa, Marguerite Barankitse, coneguda per Maggy, ha portat una llum d'esperança, i ha ofert un futur a milers d'orfes de la guerra i la sida.

Enrico Dagnino / 2eBureau per a Paris Match
Violència postelectoral a Kenya

La violència dels enfrontaments a Kenya, entre els partidaris de Raila Odinga, malaurat candidat de l'ètnia Luo a l'elecció presidencial, i els del president reelegit, Mwai Kibaki, acusat d'haver "robat" un escrutini controvertit i, sobretot, d'haver manllevat terres en benefici dels membres de la seva tribu, la dels Kikuyus, era ben real. Aquesta revolució no avançava brandant fiors i mocadors, sinó que s'obria pas a cop de matxet i de coltellades. Els polítics que van recórrer a antigues rancúnies ètniques per guanyar vots, evidentment, van trobar la manera de repartir-se el pastís. Els turistes tornen a Kenya, els operadors turístics han trobat sense gaire dificultats els camins que contornegen el mar de turgoris.

Alfred Yaghobzadeh / Sipa Press per a Le Figaro Magazine
Les minories religioses a Iran

Per fugir de les represàlies turques, l'Alfred emprèn un camí que el portarà lluny, enterra el seu nom armeni a la seva memòria i comença una nova vida a Pèrsia amb el nom de Yaghobzadeh. Cada dia, de camí cap a l'escola, passava pel carrer Manutxeri, un carrer comercial i poblat d'antiquaris jueus. A l'escola mazdaïsta, va continuar la seva escolaritat, on el rigor acompanyava els ensenyaments mil·lenaris de Zoroastre. Fins a l'institut, celebrava amb els seus amics l'Any Nou persa, la festa del foc. L'Islam era lluny i hom vivia submergit en la Pèrsia mil·lenària. Portador de les empremtes de totes aquestes religions, fa un any va començar el seu treball sobre les minories religioses.

Michael Nichols / National Geographic Magazine
Les arrels del cel

Una de les al·legries més grans de la vida de Nichols ha estat poder apropar-se als elefants de l'Àfrica, observar-los a través del seu objectiu. A la reserva de Zakouma, es protegeixen els elefants durant set o vuit mesos l'any, però els caçadors furtius es desplacen ràpidament. Els ingressos de l'ivori permeten assegurar el finançament i l'armament de les guerrilles o fer prosperar les economies personals d'algunes persones.

Alexandra Boulat

VII. Veiam, veiam...

El 5 d'octubre de 2007, Alexandra Boulat va desaparèixer tràgicament i prematurament a l'edat de 45 anys. Els seus amics i els seus familiars ens presenten les fotografies que ella preferia. No es tracta ni molt menys d'una retrospectiva exhaustiva, sinó simplement l'expressió de l'afecte de tota la professió.

Brent Stirton / Reportatge de Getty Images per a Newsweek i National Geographic Magazine.

Parc Nacional dels Virunga, a l'est de la República Democràtica del Congo, juliol de 2007. El parc nacional dels Virunga és el més antic del continent africà. Acull una espècie greument amenaçada d'extinció: el gorila de muntanya. En aquesta regió trencada per la guerra, el parc també és l'única font de fusta d'arbre fullat susceptible de donar carbó vegetal de bona qualitat, i està ocupat per dues faccions rebels: la CNDP del rebel congolès, general Laurent Nkunda, i els seus enemics, el FDLR Interhawe, residents als boscos dels Virunga des que van ser expulsats de Ruanda després del genocidi. Premi Visa d'Or Magazine.

Aquest estiu hem pogut gaudir d'una exposició que aplega la trajectòria de tres icones de l'art del segle XX i destacats representants del moviment dadaïsta. Agraïm al Museu Nacional d'Art de Catalunya les facilitats per a la realització d'aquest reportatge

Exposició Duchamp, Man Ray i Picabia, a Barcelona

L'exposició s'ha celebrat del 26 de juny al 21 de setembre. Ha estat organitzada pel Museu Nacional d'Art de Catalunya, en col·laboració amb la Tate Modern de Londres; n'ha estat la comissària Jennifer Mundy, cap de Recerca de Col·leccions de la Tate. Ha presentat més de 300 obres que reflecteixen les trajectòries vitals i creatives d'aquests tres icones de l'art del segle XX, tant de forma individual com també en fructífera col·laboració.

Duchamp, Man Ray, Picabia presenta pintura, fotografia, films, objectes -inclosos els celeberrims *ready-mades* de Duchamp-, obra sobre paper, revistes i material documental divers. Explora la passió que tots tres sentien pels escacs, un joc que també va ser per a ells font d'inspiració artística; la pràctica -antiartística- de subvertir el cànon de la història de l'art -n'és un exemple la Mona Lisa amb bigotis de Duchamp-; la repercussió de l'aplicació de les noves tecnologies en la seva obra, concretament a la fotografia i el cinema; el potencial subversiu de l'erotisme; la noció de replicació: un desafiament a la idea d'obra d'art única; el compromís de tots tres artistes amb el vocabulari mecanitzat dels temps moderns (la màquina va esdevenir metàfora de la sexualitat humana) i l'interès compartit per l'objecte fabricat en sèrie, una manera de posar a prova els límits de la convenció artística.

Marcel Duchamp (1887-1968), Man Ray (1890-1976) i Francis Picabia (1879-1953) són tres figures clau en la història de la

modernitat, les innovadores idees sobre l'art dels quals continuen tenint ressò als nostres dies. L'exposició se centra en les relacions i els paral·lelismes que presenten les seves obres, i mostra la inspiració i el suport que es van prestar mútuament. Duchamp i Picabia es van conèixer a París el 1911. Units per la mateixa actitud irreverent i anarquista envers la vida i l'art, de seguida van fer-se amics. El 1915 van viatjar a Nova York i van conèixer Man Ray, el qual també buscava una forma personal d'expressió. Els tres van contribuir a la creació del moviment dadaïsta de Nova York i posteriorment de París, i van mantenir la seva amistat tota la vida. De jove, Picabia va tenir èxit a París com a pintor impressionista, però el 1908-1909 va rebutjar aquesta via i va començar a experimentar amb estils artístics més contemporanis, com ara el fauvisme. Duchamp i Picabia, malgrat que tenien temperaments diferents, compartien una forma semblant de veure les coses. Segons la primera dona de Picabia, mostraven "una afició molt especial pels principis paradoxals i destructius en les seves blasfèmies i inhumanitats, que no anaven adreçats només contra els vells mites de l'art, sinó també contra tots els fonaments de la vida en general". El 1911, Duchamp va introduir Picabia en el cercle cubista dels seus germans grans, però cap dels dos estava disposat a emmotllar-se a cap estil de grup. A Nova York, Man Ray estava al corrent de les últimes tendències de l'art europeu, però va voler singularitzar-se, i va començar a jugar amb els elements convencionals de les obres d'art.

DuChamp
Man Ray
PiCABIA

El catàleg serveix de complement molt adequat a l'exposició, perquè a banda de la reproducció d'un bon nombre d'obres, ens les explica i les situa en el seu context, a banda que els diferents articles ens aporten una explicació detallada dels artistes i de la significació de la seva producció en la seva època.

Man Ray. *Érotique voilée* (Eròtica velada). 1933. Còpia de gelatina de plata. Wilens Centre for Photography.

Aquesta famosa fotografia de l'artista Meret Oppenheim -aleshores era ajudant i amant de Man Ray- la mostra a l'estudi del pintor Marcoussis. El fet que el cos estigui parcialment ocult, el màneg fàl·lic de la impremta i el tall de cabell, a la moda i més aviat masculí, evocuen una identitat sexual ambigua. D'altra banda, la linta i el full de paper que es veu a la impremta fan pensar en un joc amb la idea de crear gravats o fotografies en blanc i negre, en la qual Man Ray, com era ben sabut, havia indagat feia uns quants anys en les seves fotografies Negre i blanc de 1926.

Anònim. Fotograma d'Entreacte, 1924, còpia moderna.

Es una pel·lícula hilarant, en què la persecució del cotxe fúnebre figura entre les grans escenes còmiques del cine mut. Picabia i Erik Satie van demanar a René Clair que dirigís una pel·lícula per a l'intermedi del seu ballet *Relâche* al Teatre dels Camps Elisis. Inclou la partida d'escacs entre Man Ray i Duchamp, interrompuda per un raig d'aigua manipulada per Picabia.

Moviment. A principis i mitjan dècada de 1910, tots tres es van abocar al repte de com representar el moviment tridimensional. **Màquines.** Molts dels artistes d'avantguarda dels anys deu i vint es van sentir atrets per l'estètica de les màquines, i van mostrar el seu entusiasme per la modernitat utilitzant formes mecàniques i superfícies brillants a les seves obres. **Performance.** A tots tres els agradava molt disfressar-se o interpretar un paper davant la càmera, i van col·laborar en una sèrie de projectes que acostumaven a reservar tant espai a l'humor com a la provocació. **Objectes.** Duchamp va triar objectes *ready made* (preexistents) i els va dotar dels atributs habituals de l'obra d'art: un títol, un autor, una data i un públic que els veiés; el debat sobre la naturalesa de l'art que va desencadenar, es consideren avui dia un punt d'inflexió en la història de la modernitat. **Objectes immaterials.** Els va interessar el cinema com una nova tècnica que els havia de permetre aprofundir en els seus interessos i capgirar les estructures narratives tradicionals. Picabia va utilitzar dissenys d'anells concèntrics per crear múltiples referències a la visió (dianes i estrelles) i a la sensualitat (ulls, pits i orificis). **Llum.** "Per fi m'he alliberat de l'enganyosa tècnica de la pintura, i treballa directament amb la llum", va escriure Man Ray el 1922, anunciant així el seu descobriment de les "rayografies". **Erotisme.** Al llarg de tota la seva trajectòria, van crear obres que feien referència, sovint humorística, a la sexualitat i les relacions sexuals. Per a Duchamp, l'erotisme era "la base de tot", encara que "ningú no en parlí".

Cap al final de la seva vida, els tres artistes van reflexionar sobre la seva posició dins l'art del segle XX. Picabia es va fer cada cop més cinic quant al mercat artístic, mentre que Man Ray tenia la sensació que la seva obra no havia rebut l'atenció crítica que mereixia. Duchamp, satisfet de restar al marge, s'estimava més "passar a la clandestinitat".

Els tres artistes van compartir també el vincle amb Catalunya. La famosa obra de Duchamp *Nu descendant una escala*, núm. 2, va ser presentada per primer cop a les Galeries Dalmau de Barcelona. A més, Duchamp va visitar Cadaqués l'any 1933, i els darrers anys de la seva vida hi va fer llargues estades. Man Ray el va visitar molt sovint i va ser a Cadaqués on va fotografiar la darrera obra de Duchamp, *Cheminée anaglyphe*, el 1968. Per la seva part, Francis Picabia va formar part de la colònia d'artistes europeus que es van instal·lar a Barcelona el 1917. A la capital catalana va publicar els quatre primers números de la revista *391* i el llibre de poemes *Cinquante-deux miroirs*. De fet, ja havia visitat la ciutat l'any 1909, durant el viatge de noces amb Gabrielle Buffet. L'any 1922 va celebrar una gran exposició, també a les Galeries Dalmau, on es van poder veure les seves *espanyoles* al costat de les *màquines*. D'altra banda, algunes de les seves *transparencies*, o obres on superposa imatges preses de la història de l'art amb diversos motius esbossats per l'artista, estan dedicades a la pintura romànica catalana, que va poder admirar durant la seva estada a Barcelona, i que avui constitueix la col·lecció del MNAC.

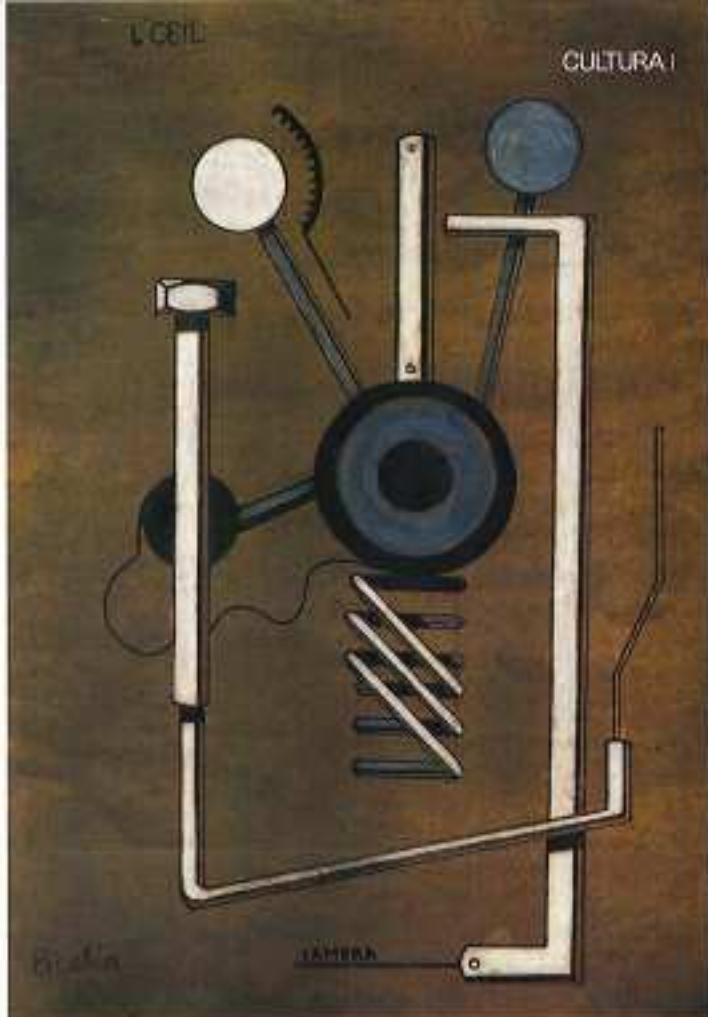
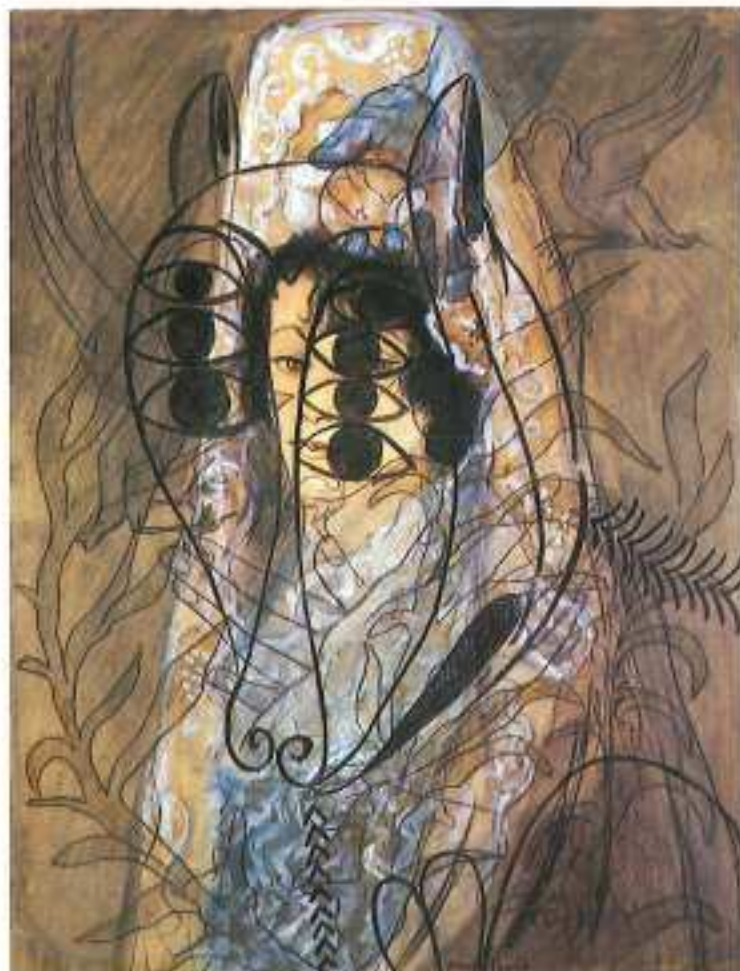

Marcel Duchamp, Font, 1917/1964, Tate, London, ©Succession Marcel Duchamp / Paris and DACS, London 2007

"El senyor Richard Mutt va presentar una font. Aquest objecte va desaparèixer sense cap mena de debat, i no es va exposar mai. Quines van ser les raons per rebutjar la font del senyor Mutt: 1. Alguns sostenien que era immoral, vulgar. 2. Altres: que era un plag, una simple peça de lampisteria. Ara, la font del senyor Mutt no és immoral; això és absurd; igual d'immoral que pot ser una banyera. Es tracta d'un accessori que veiem cada dia als aparadors dels lampistes. El fet que el senyor Mutt hagi fet o no la font amb les seves pròpies mans, no té cap mena d'importància. El la va TRIAR. Va agafar un objecte corrent i el va col·locar de tal manera que la seva utilitat com a objecte desapareixia sota el nou títol i la nova perspectiva; va crear una manera nova de pensar aquell objecte. Pel que fa a la lampisteria, és absurd. Les úniques obres d'art que ha donat els Estats Units són les seves canonades i els seus ponts." Beatrice Wood, *The Blind Men*, núm. 2, 1917, en un text que podia comptar amb l'aprovació de Duchamp, o que fins i tot ell mateix potser va escriure en part.

Francis Picabia. Sense títol, c. 1926-1929. Aquarel·la, guàsh i tinta sobre paper.
Col·lecció particular

El motiu dels ulls repetits, en aquesta i en altres "transparències" de Picabia, deriva dels frescos romànics catalans, malgrat que el ressò dels efectes de la fotografia borrosa aportava un element modern a un artista que durant aquesta època volia transcendir la distinció estereotipada entre el nou i el vell.

Francis Picabia. L'ull càmera, c. 1919. Oli i guàsh sobre cartó.
Col·lecció particular

L'avi de Picabia era un important fotògraf aficionat, que va predir que la fotografia acabaria substituint la pintura, però malgrat aquest fet Picabia no va mostrar mai cap interès a fer fotografies. No obstant això, quan Picabia vivia a Nova York, es va fer molt amic d'un fotògraf de renom, Alfred Stieglitz, i en els seus "retrats màquina" va indagar en la idea de màquines que substituïssin els éssers humans o que fessin funcions humanes.

Francis Picabia. Filla nascuda sense mare. 1916-1917. © Francis Picabia, VEGAP, Barcelona, 2000

La idea d'una "filla nascuda sense mare" va aparèixer per primera vegada en les obres de Picabia el 1915 i la va utilitzar com a títol per a un seguit de peces. L'expressió "nascut sense mare", que Picabia va trobar en un diccionari, volia dir "generat sense cap model o prototip". Eva, nascuda de la costella d'Adam, va néixer evidentment sense mare, i, per tant, la imatge d'aquesta màquina -un dibuix tècnic d'un motor de vapor-, simbolitza totes les dones. Així com el fons daurat fa pensar en les pintures medievals de la Mare de Déu (que, al seu torn, evoca associacions amb la Núvia virginal de Duchamp), la roda pot interpretar-se com un halo. En certa manera, pot ser que "filla" sigui una referència al mateix Picabia, atès que tant ell com Duchamp van jugar amb la idea d'un àlter ego femení.

La fotografia de **Concepción Alarcón**

Cadira amb roba

Mantenim la presentació d'un reportatge dedicat a algun destacat fotògraf dels que participen en el Concurs Fotogràfic 1r de Maig. Presentem l'obra de Concepción Alarcón. Aquest concurs està organitzat per la Unió Intercomarcal de l'Anoia-Alt Penedès-Garraf de la UGT de Catalunya i les bases per a l'edició 2009 les podeu trobar a la secció de breus d'aquesta revista

Tulipes

Terrissaire

Al lloc de treball

Concepción Alarcón ha estat vinculada des de fa molts anys a la fotografia a través del seu marit fotògraf, però ara fa dos anys decidí comprar-se una càmera reflex digital per fer les seves pròpies fotografies, i deu n'hi do si ha aprofitat el temps. Participació a la 1ª Exposició de Dones d'Image sans Frontières (Itàlia i Xina), a la 1a Mostra de Fotografia Espanyola de la CEF (República Dominicana). Ja ha obtingut alguns premis: 1r premi secció afiliats del XXII Concurs Fotogràfic I de Maig "el treball i els oficis" (UGT Vilanova, 2008), 1r premi del I Concurs el Treball i els Oficis (UGT de les Illes Balears, 2008) i Menció d'honor FIAP 8è Malmö Int. Photo Art 2008, Suècia). També ha participat amb una fotografia a la col·lecció que representà a Espanya en la Biennal FIAP Blanc/negre d'Eslovàquia 2008. Té clar l'objectiu de continuar aprenent i gaudint tot fent el que considera propi d'un fotògraf: seguir prenent moments de la vida i conservar-los per sempre en la nostra obra fotogràfica.

Diverses

Vero amb capell i collaret

"Hom diu que no es pot conèixer veritablement un país sense haver passat per una de les seves presons. No s'ha de jutjar una nació pel tracte que dispensa als seus ciutadans respectables, sinó pel que dispensa als ciutadans problemàtics" (Nelson Mandela). La presó és un instrument de la societat, sí, però ser-hi significa la pèrdua de la llibertat, un dels béns més preuats d'aquesta vida, i no pot comportar la deshumanització i ha de servir perquè en sortir-ne els interns facin una vida normal. Per això ens plau formar part d'aquesta iniciativa que acostava la cultura a les presons.

9è Concurs

de pintura als centres penitenciaris de Catalunya Assumpció Moncunill

Carmen P. Higuera, Àrea d'exposicions de la Fundació Comaposada

El concurs està organitzat pel Centre Penitenciari d'Hommes de Barcelona, i compta amb la col·laboració de la Fundació Comaposada i de Justícia i Pau, amb l'esperit d'homenatjar sor Assumpció Moncunill que va iniciar les activitats educatives artístiques en aquest centre. Com cada any, hi participen interns dels centres penitenciaris de Catalunya i les seves obres s'exposen a la sala d'exposicions de la UGT de Catalunya a Barcelona, on el propassat 9 de juny es va fer públic el veredict del jurat i es va inaugurar l'exposició, amb les intervencions d'Albert Batlle, secretari de Serveis Penitenciaris de la Generalitat de Catalunya, i de Frederic Monell, vicesecretari general de la UGT de Catalunya.

Cert flaïr d'encanteri va omplir la sala d'exposicions durant el matí, més concretament quan les integrants del taller de dones descobrien i penjaven els quadres, de dimensions magnífiques i d'elaboració minuciosa; tan sorprenents que els que hi eren van quedar bocabadats. La resta d'obres no minva l'expectació generada i el nivell assolit ha estat magnífic. Tots i cadascun dels monitors i col·laboradors, amb moviments ben

orquestrats, com d'espectacle de dansa moderníssima, anaven traslladant al centre de la sala els paquets; alliberant peces i embalatges i, descobrint-nos -deliberadament a poc a poc- sorpresa rere sorpresa, l'immens treball realitzat durant els darrers mesos.

Aquest any, el novè del premi, a les bases es podia llegir, entre d'altres coses: "Poden participar-hi tots els interns i les internes dels Centres Penitenciaris de Catalunya, individual o col·lectivament. Els participants podran concursar fent servir qualsevol tècnica en dos àmbits de treball:

Temàtica lliure.

Reinterpretacions, amb motiu de la commemoració del centenari del fauvisme, de: **Matisse, Derain, Vlaminck**

El color i la linealitat de les formes

Avantguardes i autors coetanis

El jurat, nomenat pel comitè organitzador, estarà format per personalitats de les arts i la cultura i serà responsable d'atorgar els premis. La seva decisió serà inapel·lable".

Es van descuidar que seria, si més no, complicada aquesta deliberació..., que després es va veure que seria una de les més mogudes, fent i refent el recorregut davant les obres; un cop i un altre, per escollir els guanyadors. Quan en un concurs hi tenim qualitat suficient, resulta molt gratificant per als membres del jurat, però també esgotador, ja ho veieu. Van decidir evidenciar l'esforç d'alguns dels autors i de fet, per consens, ampliar el nombre dels premiats, un cop exhaurits els premis previstos. L'acta del jurat va quedar així:

**Premi especial "Assumpció Moncunill",
dotat amb 250€ i diploma acreditatiu**

Roselles

autor: Panasouk, del CP Homes

**Premi especial Fauvisme,
dotat amb 250€ i diploma acreditatiu**

Projecte color senyora Matisse (al conjunt d'obres)
autor: Col·lectiu del taller artístic del CP Dones

Aquest enorme plafó, format per 40 siluetes dibuixades en negre, basades en el retrat de la senyora Matisse, s'anava completant a poc a poc, durant setmanes; seguint un ritme imposat, bé sigui per l'estat d'ànim o el temps de què disposava cadascuna, bé per rematar la feina que una companya havia començat. Un procés que ha resultat ser molt suggestiu, i a mans de múltiples autors: les components del taller artístic.

El plafó va acompanyat de dues obres més, igualment espectaculars, i d'una col·lecció d'imatges del laboriós procés.

Color 1 i Color 2, collage i costura damunt dibuix

Accèssit, dotat amb 55€ i diploma acreditatiu, a l'obra:

El meu reflex i reflexió

autor: Ortúño, del CP Homes

Accèssit, dotat amb 55€ i diploma acreditatiu, a l'obra:

El meu taller
autor: Panasouk, del CP Homes

Finalment es van atorgar mencions especials, dotades de diploma acreditatiu, a cinc obres més:

Diabiet autor: Sr. Hierrezuelo, del CP Homes de Barcelona

Laberint autor: Sr. Ruiz, del CP Homes

Dansa cúbica autor: Sr. Aleks, del CP Joves

Retrat autor: Sr. Robert, del CP Joves

Fauvisme autor: Sr. Aguilera, del CP Girona

Les fruites de Derain Autor: Sr. Molins, del CP Girona

Etiòpia

El mític regne axumita, la terra del cafè i del Nil Blau

Eva Minarro

Aterrem amb l'avió a les terres verdes i fèrtils d'Etiòpia després de sobrevolar les àrides de Líbia i el Sudan. Durant el vol m'he llegit el llibre *L'Emperador*, de l'escriptor Kapuscinski, un bon llibre per conèixer la història d'Etiòpia a partir de la vida de l'últim emperador, Haile Selassie, el lleó de Judà de la dinastia salomònica, descendent de la reina de Saba d'Axum i del rei Salomó d'Israel. La història d'Etiòpia va unida a una llegenda mítica que s'inicià amb la seducció de la reina de Saba pel rei Salomó; el fill d'aquesta relació, en Menelik, va robar d'Israel l'arca de l'aliança que guarda les Taules de la Llei lliurades per Déu a Moisés al mont Sinai i que es troba a l'església de Santa Maria de Sió d'Axum, sense que ningú, excepte el seu guardià, i l'Indiana Jones com diu l'escriptor Javier Reverte, l'hagi vist mai.

Ja fa mesos que m'envaeix la curiositat per conèixer l'únic país de l'Àfrica que no ha estat mai colonitzat pels europeus, el mític regne axumita, la terra del cafè i del Nil Blau. La població etiop sent l'orgull d'haver expulsat els italians dues vegades, sobretot els feixistes de Mussolini. No obstant això, com tots els països africans, la població etiop també ha de fer front a la corrupció, les desigualtats socials i la pobresa. De fet, el govern "democràtic" etiop va guanyar les eleccions fraudulentament l'any 2005 i la població està profundament decebuda. Addis Abeba, la capital d'Etiòpia i seu de l'Organització per la Unitat Africana, se situa a 2.500 metres d'altitud; hi fa fresqueta i no té gaire encant però en els seus carrers està gravada la història. Estem a mitjan mes d'agost; el cap d'any etiop que se celebra l'onze de setembre s'apropa. Iniciem el nostre viatge cap al nord del país; els amhars, cristians coptes, fan dejuni setze dies! Suposo que és una bona manera de combatre la fam. Observo des del cotxe les figures esveltes dels amhars cobertes amb robes de cotó fi i blanc; surten de missa i envaeixen els camins; hi ha bellesa en els seus rostres, no es un mite; no

El sostre de l'església monolítica de Sant Jordi a Lalibela

Lalibela: pujada a l'església de Maria; dues noies amhars ens donen la benvinguda

Etiòpia és un país de pastors i agricultors; tant al nord com al sud els ramats de cabres i vaques ho envaeixen tot

El majestuós babuí gelada de les muntanyes del nord d'Etiòpia

La fi del dejuni dels amhara. S'acosta l'any nou etíop

m'estranya que l'actor Pep Rubianes dugui aquest país al cor: deu ser per les dones boniques, és clar!

Fem el viatge pel país en funció dels dies de mercat: Sambeke, Bati, Jinka, Dimeka..., atès que ens mostren la base de l'economia local i la diversitat d'ètnies, cultures i religions d'Etiòpia: cristians, musulmans, jueus i animistes. L'Endale, el nostre amic i guia amhara, format a Cuba durant el règim comunista del país, ens comenta que ha augmentat la desconfiança entre les ètnies a causa del robatori de bestiar. Etiòpia és un país de pastors i agricultors; tant al nord com al sud els ramats de cabres i vaques ho envaeixen tot, no m'estranya que sigui també el país de les puces!

El camí del nord fins arribar al llac Tana és muntanyós i difícil, discorre per altituds d'entre 1.500 i 3.000 metres i alguna que altra carretera s'ha esfondrat; però és d'una gran bellesa paisatgística i es veuen els majestuosos babuins gelada, endèmics d'Etiòpia. És època de pluges però al nord encara no hem vist ploure. Ha estat un mal any, la sequera ha malmès la collita de cereals al nord i en diverses localitats assistim a l'espectacle del repartiment de l'ajuda humanitària d'Estats Units que també es ven als mercats. La població de Lalibela, la Jerusalem etiop, depèn d'una agricultura de subsistència i pateix les conseqüències de sequeres cada cop més recurrents. És a Lalibela, amb les seves esglésies monolítiques construïdes a imatge i semblança de

Jerusalem i lloc de pelegrinatge, on m'adono de què vol dir tenir fe; els sermons encara es fan amb la llengua antiga dels abissinis, el Gueez; l'església de Sant Jordi, excavada a la roca, és la meua preferida. L'olor de les fulles d'eucaliptus cremat i la visió dels pelegrins amb les seves mules em transporten als primers temps del cristianisme.

Seguim el viatge fins al llac Tana. A la península de Zege som convidats a la festa copta de fi de dejuni; els ulls negres ens observen mentre escoltem embadalits els cants i mirem les danses; les pintures de l'antic testament decoren l'interior del temple. Visitem les fonts del Nil Blau, tot està molt verd i les cascades porten força aigua. Continuem el nostre viatge cap al sud, terra de sabana. La fauna etiop ha estat gairebé delmada però encara es poden veure cocodrils, hipopòtams, pelicans i flamencs al llac Chamo. Ens acostem a la frontera amb Kenya, un dels pocs llocs de l'Àfrica on les tribus s'autogovernen i s'autodefensen, i ens embriaguem de biodiversitat humana que també està en perill de pèrdua: els mursi amb el plat al llavi, els banna amb els vistosos guarniments de color, els hamar amb els cossos i cabells

Ens embriaguem de cossos nus, forts i fibrats dels homes i les dones fills d'aquesta terra; **però que lluny que estem d'aquest món!**

Les fonts del Nil Blau

Una parada pel camí. Una nena amhara pensativa.

Família hamar. Pocques ulleres es veuen

Dona hamar orgullosa del seu collaret

regalinant mantega i terra vermella, els koro amb rostre i cos pintat de blanc, els darsenech amb els seus tocats, els erbore amb els seus collars, i els bume, enfrontats a la resta; les armes fetes a Xina abunden per aquí. Algunes poblacions no superen les 2.000 persones i d'aquí unes generacions poden desaparèixer.

Ens embriaguem de cossos nus, forts i fibrats dels homes i les dones fills d'aquesta terra; però que lluny que estem d'aquest món! I no es una qüestió de distància sinó de condicions de vida. En aquesta terra es van trobar les restes d'un dels primers homínids, la Lucy, a qui els Beatles van dedicar una cançó. Veig a una nena bevent aigua fangosa directament del riu Omo -deu tenir un filtre a l'estómac!, em comenta l'Endale-; això em fa pensar en les dificultats que té la població etiop per accedir a l'aigua potable; aconseguir aigua i llenya és una tasca feixuga que fan cada dia les dones i la canalla d'aquest país.

M'acomio d'Etiòpia amb un bany a les aigües termals de Wondo Genet. Observo els colobos amb les seves llargues cues penjats dalt dels arbres mentre escolto a *Lucy in the sky with diamonds* al meu mp3. Adéu Etiòpia.

Exposició fotogràfica: **Escenes de la immigració**

Angel Gracia, secretari de Cooperació i responsable d'immigració de la UGT del País Valencià

L'exposició ha estat realitzada per la Secretaria de Cooperació i el Departament d'Immigració, juntament amb la Secretaria de Cultura, i ha estat exposada a la Sala Matilde Salvador de la UGT-PV des del 18 de novembre al 19 de desembre de 2008. Forma part del projecte "Mitjans de comunicació per la integració i els objectius de desenvolupament del mil·lenni", executat al País Valencià per la Fundació Institut Sindical de Cooperació al Desenvolupament de la UGT-PV, amb el suport de la Conselleria d'Immigració i Ciutadania de la Generalitat Valenciana. Aquest projecte respon a la necessitat de contribuir a la integració de la població immigrant resident al País Valencià, repte per al qual es treballa des de la

UGT-PV a través de diferents estratègies. En aquesta primera fase es pretén actuar sobre la problemàtica de la immigració, tot afavorint-ne la integració per mitjà de l'ús dels mitjans de comunicació a través de diferents suports i eines.

La mostra recull els treballs fotogràfics de Sergey Drobnikov, de nacionalitat russa, i Flavia Torunsky, de nacionalitat brasilera. A través del seu objectiu recullen els rostres i els rastres de la immigració en l'entorn del País Valencià, tractant d'evidenciar la participació de la població immigrant en la vida social, econòmica i cultural de la nostra societat. Cada vegada hi ha més estrangers que viuen,

Grup capoeira: el jo de l'al·liberament, de la fotògrafa brasilera Flavia Torunsky.

A València, la magia de la capoeira-Angola: la versió més pura d'aquesta manifestació artística afrobrasileira: atrau, en el context d'una moderna societat multicultural, gent de moltes nacionalitats, especialment als immigrants brasilers. La fotografia ens mostra l'orquestra d'una roda (lluita amistosa sense contacte) del grup Filhos d'Angola-València, una associació cultural del barri valencià de Benimaclet.

treballen, estudien i gaudeixen del seu temps lliure en l'entorn valencià, per la qual cosa és important que ens coneguem; cal destacar que són més les coses que ens acostien com a persones que les que ens allunyen.

Les selecció fotogràfica ens mostra a Daniel, Silvio, Aline,

Brian, Fátima o Mor, entre d'altres, com a intent de ser el reflex del dia a dia de cadascun de nosaltres en un entorn en què el "nosaltres" es crea des del valor de la diferència, diferència que passa pel coneixement i el respecte de l'altre, per entendre i apreciar la part de la seua essència que el fa distint.

De compres, del fotògraf rus Sergey Drobkov.

El mocador en el cap té un important significat social i religiós per a diferents cultures, encara que els dissenyadors a vegades els posen de moda com a complement xic, però això és ja una altra història. En aquest cas són dos trets autèntics que simbolitzen el mestissatge urbà present en la realitat valenciana. La rigenera arriba d'altre d'una peruquina africana, i es disposa a comprar algunes coses abans de tornar a casa, mentre la gitana tomanera, que es va nuotar el mocador en un no res, va per feina.

Les dues cares de la immigració

Actualment les migracions internacionals són una qüestió cada vegada més important en l'economia mundial, però els moviments migratoris, lluny de ser un fenomen recent, han format part de la història de la humanitat com a resposta a una sèrie de cicles econòmics, polítics i socials. Ara mateix quasi tots els països es veuen afectats per les migracions, ja siga com a països d'origen, de trànsit o de destí. Dins d'aquesta tendència global, Espanya ha passat en els últims 20 anys de ser un país emissor d'emigrants a convertir-se en lloc de destí de diferents processos migratoris. Per això aquesta nova situació a què s'enfronta la societat espanyola constitueix un repte que ens implica a tots com a agents d'adaptació a aquesta nova realitat social i cultural.

Acte d'inauguració

A close-up portrait of Enric Vilert, a man with dark hair, a mustache, and glasses, wearing a dark suit jacket over a light blue shirt. He is looking directly at the camera with a serious expression. His hands are visible in the foreground, gesturing as if in conversation.

Dolors Bassa, secretària general de la UGT de les Comarques Gironines, i **Juan Guàrdia**, director de Les Notícies de llengua i treball

Entrevista amb

Enric Vilert, president de la Diputació de Girona

Fotografia de **Pere Duran**

Enric Vilert i Butchosa neix el 13 de desembre de 1958. Llicenciat en Dret per la UNED. Alcalde de Vilablareix des de 1999. Professionalment, director d'oficina de Caixa Catalunya i delegat de la UGT de Catalunya. Ha estat membre del comitè d'empresa i del consell d'administració de Caixa Catalunya. Diputat dels Serveis Jurídics (2003-2004), president de la Comissió d'Acció Cultural (2004-2007), vicepresident (2004-2007) i president de la Diputació de Girona (30 de juliol de 2007...)

Ens rep al seu despatx. Afable, la conversa llisca amb facilitat i respon a les nostres qüestions.

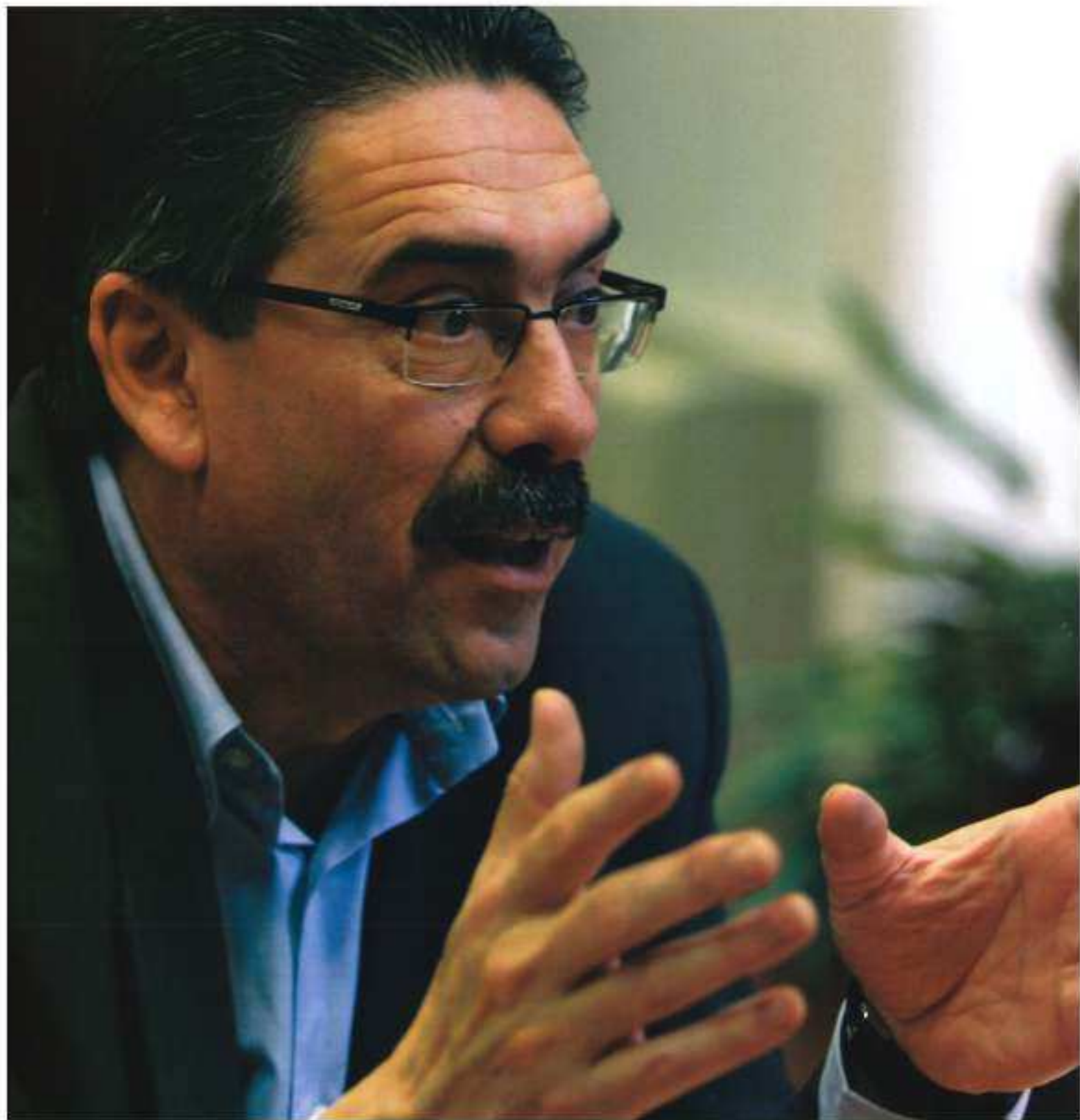
Fins a quin punt coneixen els ciutadans la funció i les activitats de les diputacions? Molta gent no ho coneix, i això és una de les coses que hem de fer més del que ho fem ara. A vegades aquest desconeixement també es percep en alguns mitjans de comunicació. Ahir mateix, en una visita pel territori, parlàvem dels 700 quilòmetres de carreteres, bàsicament intermunicipals, que gestiona la Diputació de Girona, i això ho saben sobretot els alcaldes i els regidors. En canvi, les actuacions culturals i socials són més visibles, a banda que som a tot arreu. Per exemple, tot i que el sistema de lectura pública correspon a la Generalitat, la demarcació de Girona és a

distància la millor de tot Catalunya, perquè som l'única diputació que ha pactat complementar les inversions de la Generalitat. En aquest cas també pot passar que la gent del carrer vegi la biblioteca i pensi que "ho fa algú, potser la Generalitat", però en el tema de les biblioteques fem una tasca important i també hem d'explicar en el territori què fem.

Les comarques gironines disposen d'una imatge bona i d'un prestigi en el conjunt de Catalunya. Això respon a la realitat? Aquesta imatge és certa i respon a la realitat, però dit així sembla que no hi hagi cap problema. Som un territori bastant privilegiat i geogràficament ben situat. Dies enrere, algú, en un mapa d'Europa, assenyalava com a uns dels millors llocs la Toscana i Girona. Tanmateix, tenim proble-

mes socials, d'habitatge o el repte de la integració dels nousvinguts; lògicament en uns llocs més que en d'altres. Hi ha un àmbit important com és el del turisme que funciona i que malgrat la crisi econòmica enguany ha estat capaç de mantenir el nivell dels diferents indicadors. Pel que fa a la Universitat de Girona resulta evident que ha donat molta vida a la ciutat, de la mateixa manera que la millora en les comunicacions també ha estat important; pensem per exemple que l'eix transversal, més enllà dels problemes tècnics que sigui, facilita moltíssim la connexió amb Osona, una comarca que és molt a prop però cap a la qual hi havia poca tirada. Hi ha hagut d'altres millores en les comunicacions, però també queden temes pendents com ara la decisió sobre la variant de La Bisbal que requereix una solució ràpida. Pel que fa a l'Aeroport de Girona s'ha de tenir en compte que en cinc anys ha passat de 500.000 passatgers anuals a 5 milions, amb tot el que això comporta, i que fa de pont amb Barcelona; en aquest sentit l'aeroport és una oportunitat i tenir Barcelona a prop representa una potencialitat.

En quin punt està la preservació del territori? Fa ben poc, hem comprat una finca que inclou el Matagallís en el Parc Natural del Montseny, i en som gestors juntament amb la Diputació de Barcelona i els ajuntaments de la zona. En aquest àmbit sempre intentem fer la nostra aportació. Per exemple, darrerament la Generalitat ha plantejat la possibilitat d'un projecte de Parc Natural del Montgrí i, tot i que ara no hi intervenim perquè tot just comença, si que tenim clar que s'ha de fer bé, que s'ha de madurar i de tenir en compte el territori, perquè és positiu preservar però s'ha de fer amb la gent del territori. Hi ha qui planteja una contraposició entre preservar amb un parc i les activitats econòmiques, però jo no ho comparteixo. Si mirem el conjunt de la Costa Brava, resulta evident que hi ha alguns desastres, però també ho és que si la comparem amb d'altres llocs resulta que aquí s'ha estat capaç de preservar alguns espais i que això representa un valor afegit; seria el cas del Cap de Creus, l'Albera, els Aiguamolls o el mateix Montgrí. Passejant des de

mar endins de la Costa Brava, es veu allò que s'ha fet malbé, però també que el conjunt és valuós. Avui la consciència de preservar hi és, i també la voluntat, i això està assumit des del món municipal, que no podem créixer i créixer, que aquest no és el model, i tampoc ho és del mateix sector turístic. Durant els darrers anys s'ha apostat més per la qualitat que no pas per la quanti-

tat. Amb una visió panoràmica, ens adonem que la majoria d'empreses del sector turístic, siguin ara més grosses o més petites, tenen un origen familiar, sense grans cadenes. Si, hi ha el cas de Lloret, però també és veritat que des del municipi s'ha fet i es fa un esforç per millorar i per canviar una imatge que de vegades és injusta, a banda que no resulta fàcil canviar una cosa que porta una

inèrcia de trenta anys.

Quines són les línies mestres d'actuació en cultura i llengua?

Tot i que la normalització lingüística no és competència nostra, la Diputació de Girona hi fa la seva aportació. Som patrons principals del Consorci per a la Normalització

Per als municipis és del tot necessari aconseguir un bon finançament

Lingüística i hi fem una aportació de recursos per tal que la llengua arribi a tothom, perquè els autòctons, la gent que fa molts anys que és aquí millori el seu nivell de català, i perquè qui ens visita o ve a viure aquí l'aprengui. Quan et mires el balanç anual d'allò que fa el Consorci en col·laboració amb els municipis t'adones que els resultats són bons. D'altra banda, tenim un conveni de suport a La Bressola -l'escola privada en català de la Catalunya del Nord- i els hem ajudat per aconseguir fons europeus. Fa anys que col·laborem amb la Universitat Catalana d'Estiu i tenim un conveni per contribuir a les seves noves instal·lacions.

Pel que fa a l'àmbit cultural, en bona mesura estem a tot arreu. Hi ha una línia d'actuació molt clara de suport als municipis per tal que tinguin una programació cultural digna, tenint en compte que el 90% dels nostres municipis són petits, i això fa que en general la situació sigui difícil. En el cas dels municipis que disposen d'una certa estructura, fem convenis, com ara amb Torroella de Montgrí, on som patrons de Can Quintanes. També som patrons de l'Auditori Palau de Congressos de Girona, i som coorganitzadors de Temporada Alta, i tenim com a eix propi el Festival Internacional de Teatre. Hem estat treballant i aviat es posarà en marxa un programa per incentivar el teatre amateur, a més de la feina dels darrers tres anys per millorar les instal·lacions d'aquells municipis que no complien els mínims per a les representacions; d'alguna manera, fem servir els professionals al servei dels amateurs.

La demarcació de Girona disposa de molts i bons festivals. N'hi ha alguns que tenen un caràcter més privat i empresarial, i d'altres amb un perfil diferent amb els quals tenim establerts convenis per a la legislatura 2007-2011, com Porta Ferrada, Vilabertran, Cadaqués o Torroella. En l'àmbit dels monuments, dediquem uns dos milions d'euros anuals a la recuperació del patrimoni històric,

públic o privat, a través d'un programa anual, i en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya en els casos de béns d'interès cultural nacional, com ara Sant Quirze de Colera o la Catedral de Girona, i en algun cas en col·laboració amb el pla de catedrals de l'estat. També hi ha el cas de Cruïlles, un projecte per actuar-hi anys. Encara, també intervenim en l'àmbit dels museus, en algun cas en el seu manteniment en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya.

Sempre s'ha fet esment de la distància i les diferències entre les comarques d'interior i les de costa. Aquesta distinció es manté? S'ha fet des de molt àmbits un esforç de promoció econòmica i social, i també cal remarcar que les comunicacions han millorat molt, i això afavoreix l'articulació del territori. Cadascú vetlla per ell, però per exemple en el turisme el Patronat de Turisme Girona-Costa Brava ja ha incorporat la denominació Pirineu. Hi ha una realitat diversa, i tenim per exemple les zones de la Garrotxa i de les Guilleries. Cal fer un esforç per acostar totes aquestes realitats.

Com afronten les comarques gironines l'actual crisi econòmica? Quina relació té la Diputació amb els agents socials? La Diputació és una institució local, però de caràcter supramunicipal. Per tant, la relació més directa i quotidiana és amb els ajuntaments, i s'ha de constatar que hi ha poca relació amb els agents socials. No intervenim directament en l'activitat econòmica, però la crisi econòmica ens afecta a tots, a la Diputació perquè els nostres ingressos procedeixen bàsicament de l'estat en funció de la població, de la recaptació d'impostos i d'altres factors, i si baixen els ingressos això afecta a tothom. La crisi de les empreses afecta molt directament els ajuntaments, i des de cada municipi s'hi està

molt a sobre. Fa uns quants anys, en alguns municipis un percentatge elevat dels seus veïns treballava en una gran empresa i per tant una crisi d'aquesta empresa tenia una gran repercussió en aquell municipi; ara això no passa tant i això fa que el problema es reparteixi una mica. En l'actual crisi econòmica, a més hi ha el problema immobiliari i les dificultats per accedir als crèdits. Tot això afecta els ajuntaments, i a més no convé que els ingressos depenguin massa de les llicències d'obres. Malgrat les dificultats, crec que com a demarcació ens en sortirem.

Catalunya encara el repte d'aconseguir un bon sistema de finançament? És un tema clau, del tot necessari, i molt en particular en l'àmbit municipal, perquè falten recursos i en alguns municipis hi ha dificultats per encarrar despeses corrents, sinó és que es renuncia a les mínimes inversions. Alhora, no és gens raonable que les institucions hagin de suportar IVA. S'ha de tenir clar que el finançament municipal s'ha de resoldre, perquè ens podem trobar que cada vegada sigui més difícil trobar gent que es vulgui dedicar a la política municipal.

Mirat en perspectiva, des de l'any 1979 fins ara s'ha avançat molt. Hem construït progressivament un estat del benestar i disposem d'una bona qualitat de vida. Aleshores es van fer moltes coses, en part perquè tot estava per fer, i per exemple molts municipis no tenien aigua potable. Les prioritats van ser educació, sanitat, habitatge i espai públic; aquesta etapa ara ja està superada, però sorgeixen noves necessitats. La societat era més estable però ha anat canviant; per exemple hi ha més gent que viu en un lloc i treballa en un altre, o més gent que viu sola, i en canvi abans hi havia més gent a les cases, i això anava molt bé, per exemple per a la gent gran que, de fet, sempre que es pugui és millor que estigui a casa. També és veritat que la vida d'un poble i d'una ciutat són una mica diferents. En un poble sovint pots comptar amb els veïns. Ara, s'ha d'avançar en les prestacions de la dependència, i això també requereix el finançament adequat.

Les comarques gironines durant un temps han estat el mirall superficial i estereotipat del "viure bé", tant pel paisatge i l'entorn com per la qualitat general de vida que semblava visualitzar-se externament. Tanmateix, la realitat és més complexa

Una visió social de les comarques gironines

Dolors Bassa, secretària general de la UGT de les Comarques Gironines

Anuaris econòmics d'entitats financeres constaten que fins l'any 2007 la demarcació de Girona ha mantingut un elevat dinamisme econòmic, ja que concentra l'1,56% de la població de l'estat i genera l'1,66% del total de l'activitat econòmica. Però com passa sovint amb les dades, la generalització i la mitjana no permet ser fidel als pols oposats que això implica en les persones. Durant molt temps, quan sortíem de les comarques gironines, ens deien "Tu rai que ets de Girona!"; després les institucions, per promocionar el territori, van programar una campanya amb l'eslògan de "Girona Rai" que apareixia en molts cartells de promoció turística. La situació, però, ha canviat! Aquest període expansiu de l'economia gironina no ha servit gaire per avançar en la transformació del model productiu (taxa d'ocupació femenina, despesa d'I+D+D, millora de l'ocupació...), i per tant no s'ha estat a l'alçada de les possibles expectatives.

Si fem més èmfasi en la nostra realitat propera, en el que repercuteix en el dia a dia dels treballadors i treballadores de les nostres comarques, ens adonem que la taxa d'atur i l'IPC són més elevats que a la resta de Catalunya. Per exemple, el propassat mes d'octubre l'atur ha crescut un 60% més que el mateix mes de l'any passat, la taxa d'atur està dos punts per sobre de la de Catalunya (10,64%), a l'hora de comptabilitzar l'IPC ens adonem que mes darrera mes és unes 8 o 9 dècimes més alt que a la resta de demarcacions de Catalunya, entrant així en una espiral inflacionista que representa un esforç en les butxaques de cadascun de nosaltres quan fem la compra diària. Podem dir, doncs, sense equivocar-nos, que és la demarcació amb l'IPC més alt de Catalunya.

Com en d'altres indrets, ara per ara, el ritme de creixement de l'economia gironina mostra signes clars de frenada amb els components negatius de l'atur, la taxa d'activitat, l'ocupació i l'IPC, i sobretot destaca que en aquest darrers anys hi ha hagut un increment de les desigualtats en la distribució de la renda. Des del sindicat UGT de Catalunya de les comarques gironines, ja feia temps que denunciàvem que la superficialitat de la bonança econòmica derivada d'activitats sectorial com la construcció i el turisme no era el més adient. Calia tornar a potenciar la indústria com a millora de l'estabilitat en el treball, per construir un mercat amb una ocupació de qualitat. Per tant hem apostat

i continuem apostant per defensar una economia productiva, capaç de competir amb productes nous i diferenciats, obtinguts a través dels processos de producció innovadors, i no tant per l'economia especulativa.

A les comarques gironines existeixen clústers d'indústria que cal potenciar com ara càrniques, embotits, aigües, filatures de cotó, fusta, suro, maquinària per a la indústria d'alimentació, carrosseries d'automoció o ceràmica; cadascun d'ells amb especificitats pròpies i ubicats en un àmbit comarcal concret. És per això que existeixen altres factors que ens afecten molt com a treballadors i treballadores; n'és

L'increment de la immigració, molt alt en algunes comarques, fa que l'assessorament des del sindicat també hagi augmentat

Els treballadors de l'empresa Aconda en una manifestació a Girona el propassat 7 de novembre. Aconda vol tancar la fàbrica després d'haver presentat un concurs de creditors; de moment sembla que volen continuar produint i presentar un ERO de 20 persones. Els treballadors de Torraspapel també es van manifestar el mateix dia davant la voluntat de l'empresa de presentar un ERO que afectaria 213 del total de 335 treballadors

un, per exemple, el tema de la mobilitat. A les nostres comarques hem evidenciat un dèficit clar d'infraestructures i de transport públic que ens redueix notablement la igualtat d'oportunitats per a la incorporació o la promoció en l'àmbit laboral. Un altre factor és el tema de les relacions dels treballadors i treballadores a les empreses gironines. Cal dir que és la demarcació amb el percentatge més elevat d'empreses familiars (un 80,9%). De les prop de 50.000 empreses de les nostres comarques, 21.000 són a càrrec d'una sola persona, 25.000 tenen entre 1 i 9 treballadors, 362 entre 50 i 199, i només 54 tenen més de 200 treballadors. Si a això hi afegim que el 57 % dels treballadors ho són del sector serveis, el 24% de l'industrial, el 16% de la construcció i el 3 % del sector primari, podem disposar d'una radiografia força clara de la situació, tant de fortaleces com de debilitats, de les nostres comarques en l'àmbit laboral i social.

Els canvis socials produïts en els últims anys en els aspectes socials per les transfor-

macions dels entorns familiars, l'envel·liment de la població, el fenomen migratori -molt alt en determinades comarques-, les necessitats socials i els baixos nivells de cobertura pública fan que la multiplicitat en l'organització de les persones i la falta d'equitat en el nostre territori plantegin la necessitat de potenciar polítiques socials que permetin treballar per la cohesió social i la millora de qualitat de vida. Des de la UGT de Catalunya restem vigilants per denunciar allò que calgui i, sobretot, per refermar cadascuna de les actuacions que vagin en aquest sentit.

Tenim presència en l'àmbit social i institucional de totes les comarques gironines, però, a més, intentem organitzar actes propis oberts al conjunt de la ciutadania amb un ressò mediàtic i de públic que ens permetin ser claus com a referent social i sindical a les nostres contrades. Un exemple és el Cicle de Cinema Social que des de fa uns anys portem a terme a la ciutat de Girona i que ens permet portar un debat social a

sectors i col·lectius més distanciats de la vida sindical. Ara mateix n'estem realitzant la 5a edició, la qual cosa ens demostra que és un bon projecte consolidat de participació ciutadana des del nostre sindicat.

Des de la UGT de Catalunya de les comarques gironines creiem que aquestes turbulències pròpies d'una època de crisi ens han de fer estar amatents a uns canvis estructurals per construir un model de creixement més equilibrat i no tan dependent de la construcció. Les nostres comarques tenen potencialitats importantíssimes tant a nivell industrial com turístic i mediambiental, i per tant hi ha una gran diversificació, i això s'ha de reflectir en la necessitat d'avançar en el benestar i la millora de la qualitat de vida de tots els treballadors i treballadores, la igualtat d'oportunitats i el medi ambient, per així construir una demarcació gironina dirigida cap al progrés i per a les persones, establint un fort lligam amb el territori on vivim, com a element essencial de cohesió social i de construcció nacional.

Els darrers anys hi ha hagut un increment de les desigualtats en la distribució de la renda; s'han d'enfortir les polítiques socials

Observatori Interregional Europeu: la participació dels treballadors a l'empresa

Laura Pelay, secretària de Política Europea i Cooperació Internacional de la UGT de Catalunya

El proper dia 29 d'octubre, a la seu de la UGT de Catalunya, es va presentar el primer estudi elaborat per l'Observatori, amb la participació de Reyner Hoffman, vicesecretari de la Confederació Europea de Sindicats, i Josep M. Álvarez, secretari general de la UGT de Catalunya, organització que lidera aquest projecte que compta amb el suport de la Comissió Europea i té entre els seus socis organitzacions sindicals procedents de regions europees tant distants geogràficament i políticament com Llobardia, Baden Württemberg, Śląskie (Polònia), Rhône Alpes i Euskadi. L'objectiu principal que el sindicat pretén amb la creació d'un Observatori Interregional Europeu era capacitar els agents socials per incidir en el procés de construcció europea des de la vessant específica de l'ocupació, les relacions laborals i el paper que hi haurien de jugar els treballadors i les treballadores.

A més, aquesta plataforma afegeix com a elements distintius i innovadors l'aproximació regional i no estatal als problemes analitzats, i el repte que comporta el treball conjunt d'experts universitaris i sindicalistes. Una de les tasques principals d'aquest observatori serà l'elaboració d'estudis que puguin donar eines als sindicats per gestionar tot aquest procés global de

canvis en l'àmbit laboral que ja va començar fa un temps, però que ara s'ha accelerat. Concretament, aquest primer estudi ha tingut com a principal objectiu l'anàlisi del que representa la intervenció dels representants dels treballadors en les matèries estratègiques relacionades amb el futur de les empreses i l'organització del treball, per afrontar de manera solvent els processos de reestructuració. Aquesta participació, tal com demostra l'estudi, esdevé un element d'equilibri d'interessos entre ambdues parts, quan els treballadors col·laboren en la gestió dels diferents processos i es promouen la millora dels resultats socials i empresarials. Per aquest motiu, les decisions estratègiques d'empresa, com ara aquelles relacionades amb les inversions, l'organització empresarial, la formació o la innovació, entre d'altres, haurien de requerir la consulta prèvia dels treballadors i les treballadores.

Després d'un any de treball, durant el qual s'han hagut de superar alguns obstacles com les llengües i la diversitat metodològica emprades per cadascun dels socis a l'hora de fer la feina, les conclusions dels diferents professors universitaris que han treballat plegats amb els membres dels comitès d'empreses d'algunes empreses europees rellevants, com ara SEAT o Bayer, ens indi-

quen la necessitat de què, en casos de crisi, les empreses les gestionin tenint en compte

El projecte vol donar eines als sindicats per gestionar tot aquest procés global de canvis en l'àmbit laboral

els interessos i les necessitats dels treballadors i treballadores, i no només els seus propis. L'Observatori continuarà treballant perquè les organitzacions sindicals puguin tenir encara més arguments que recolzin les seves negociacions a nivell europeu, i concretament per pressionar a la Comissió Europea i al Parlament Europeu en l'elaboració de reglaments i directives de caràcter social.

Ara mateix, en un moment d'incertesa global, en què Europa es veu assetjada per problemes financers i econòmics, un gran nombre d'empreses a tot el territori dels vint-i-cinc tanquen les seves portes, i és difícil saber què és el que passarà en un futur pròxim, aquesta trobada del mes d'octubre també ens ha servit per confirmar la nostra voluntat de continuar treballant junts, i ens ha refermat en la idea que cal participar de manera activa en les mobilitzacions que la Confederació Europea de Sindicats (CES) organitza, i concretament en la propera que es durà a terme el dia 16 de desembre a Estrasburg, per aconseguir que el Parlament Europeu no doni el seu vist-i-plau a la directiva del temps de treball.

Fotografia del Gabinet de Comunicació de la UGT de Catalunya

Ens acostem a la realitat d'Aragó de la mà del secretari general de la UGT Aragó. Encetem així una sèrie d'entrevistes amb els responsables sindicals del nostre àmbit de referència, l'Euroregió Pirineus Mediterrània i l'àrea lingüística catalana

Rosa M. Puig-Serra | Joan Guàrdia

Julián Lóriz Palacio. Osca (1958).

Participa en diferents moviments socials i polítics a finals de la dictadura i durant la transició. Administratiu de professió, treballa en una empresa del sector alimentari i en una gestora de cooperatives. S'afilia al sindicat l'any 1977, tot desenvolupant diferents tasques de responsabilitat. Secretari general de la UGT Osca (1987-1994), secretari d'Organització de la UGT Aragó (1994-2004) i secretari general UGT Aragó (2004-...).

Julián Lóriz,

secretari general **de la UGT Aragó**

Enfeinat i atent, ens rep al seu despatx i ens ofereix un repàs de la societat aragonesa

Quin balanç es pot fer de l'Expo Saragossa 2008?

L'Expo ha representat bàsicament un avançament d'infraestructures molt útils per al desenvolupament de la regió que fa temps que s'haurien d'haver fet i que ara s'ha tingut l'oportunitat de fer-les, i això afavoreix i posiciona millor a la regió en la seva capacitat de desenvolupament econòmic i social. El desenvolupament dels tres darrers anys ha estat potent i això ens dona marge per encarar el deteriorament de l'economia i l'ocupació davant la crisi econòmica actual. També ha representat una clara millora de la capacitat per a l'autoreconeixement i l'autoestima dels aragonesos, per saber que, enfront del nostre pessimisme històric, si ens ho proposem ho podem fer. Era difícil i complicat, i es disposava d'un termini curt, però ho hem fet raonablement bé, malgrat algunes deficiències com ara la projecció internacional i també la projecció nacional més enllà de l'entorn més pròxim. Ha estat un èxit la implicació i el compromís sindical, en particular des de la UGT perquè hem aconseguit la qualitat de l'ocupació, sobretot pel que fa a la seguretat; així, a través del conveni que vam signar amb la societat gestora, hem aconseguit que pràcticament no hi hagi hagut accidents laborals, tot i que en els treballs d'acompanyament o dels proveïdors hi ha hagut dos morts. En fem un balanç positiu, tot i que eren millorables les condicions laborals i salarials.

Esmentes el pessimisme històric, però fa uns quants anys que Aragó i Saragossa també han començat a ser notícia per l'enfortiment com a centre logístic.

L'Expo no ho és tot, sinó més aviat la culminació d'un període dels darrers deu anys en què s'ha fet una aposta conscient per la diversificació per tal de disminuir la dependència de l'automoció que sí, ens ha donat projecció industrial, però eris calia un horitzó de major diversitat. En aquest context, la logística era l'expressió de saber que tenim una renda de situació molt important pel fet d'estar en el centre de l'espai format pel País Basc, Madrid, País Valencià i Catalunya. Així, impulsar

el projecte de plataforma logística ens ha servit per impulsar projectes econòmics, d'inversió i d'ocupació, per reforçar d'altres línies industrials, com ara la del paper, la pasta i el cartró, o per obrir-nos progressivament a l'economia de serveis. Tot això s'ha fet abans i durant l'Expo, i l'Expo ha servit per reforçar l'empenta inicial.

En aquests anys, quines han estat les apostes estratègiques del sindicat com a organització que també promou el benestar del conjunt de la societat?

Hem contribuït clarament a aquest despertar econòmic d'Aragó i a augmentar la qualitat del teixit econòmic. També calia encarar un problema fonamental d'Aragó, la seva escassa viabilitat com a territori sinó se superava la greu crisi demogràfica, perquè tenim una població escassa, dispersa i en-

vellida. L'aposta ens ha portat a incorporar els darrers anys 150.000 immigrants que ara representen un 12% de la població i que ens aporten viabilitat de present i de futur, però també estem obligats a fer polítiques d'integració i vetllar perquè l'embranchada econòmica arribi al conjunt de la regió, en particular a través de les polítiques socials. En aquest sentit hem fet un compromís molt potent per l'estructura i la xarxa social i tenim a tocar l'aprovació d'una ambiciosa llei de serveis socials de nova generació que serà la quarta de l'estat, després de les de Catalunya, Navarra i Cantàbria.

Sovint es constata la tendència a un sindicat de serveis, però sembla que vosaltres manteniu la força dels valors fundacionals. A la UGT Aragó, mantenim una estructura de serveis als tre-

balladors, clarament, però un sindicat sense referències ideològiques i valors no té identitat, i els treballadors no n'acabarien de percebre la utilitat i els seria igual un sindicat que un altre o qualsevol altra entitat prestadora d'aquests serveis. Ens hem volgut comprometre amb els projectes que uneixen als aragonesos, a Aragó, que aploquen empresaris i sindicats, més enllà que hi hagi un o altre govern, i que són transversals, per al desenvolupament econòmic, les comunicacions, les apostes socials o l'Expo, però tot això no serviria per a res si no expresséssim la veu dels col·lectius com els dels treballadors que també se n'han de beneficiar, i per a això cal tenir la vocació de donar un missatge de valors i d'ideologia, de la mateixa manera que ens mantenim com a referència de política reivindicativa activa, per exemple en la millora de les rendes salarials que, durant molts anys, va ser difícil d'aconseguir per la situació econòmica, la baixa productivitat de la regió i la desocupació important. En aquest sentit, hem fet un gran esforç i vam tirar endavant una campanya per a què cap salari o cap conveni estigués per sota dels mil euros, i hem assolit avenços significatius. Per tot això també ens han d'identificar els treballadors, perquè estem en les reivindicacions concretes del món del treball.

Expresses la voluntat de defensar els interessos concrets dels treballadors en les empreses i, alhora, l'implicar-se en els projectes que afavoreixen el conjunt de la societat. Aquest esforç obté el reconeixement per part de les institucions? Hi ha moments de tot, però avui es reconeix a la UGT Aragó la seva capacitat de proposar, d'intervenir i d'exigir. La llei de serveis socials que tindrem aviat ha estat un incompliment del darrer govern d'Aragó durant tota la legislatura, malgrat el compromís per aprovar-la inclòs en l'Acord Econòmic i Social d'Aragó de legislatura, i nosaltres ho hem denunciat any rere any, i de fet ha estat una condició *sine qua non* per formalitzar un nou acord. D'altres propostes nostres han estat recollides molt favorablement per les institucions, com ara temes de seguretat, de millora de l'ocupació i alguns aspectes globals de les nostres reivindicacions. Hi ha llums i ombres, però el balanç és netament positiu en quant a considerar les nostres propostes.

Com condiciona la diversitat territorial les polítiques públiques? Aragó és una unitat molt diversa, per geografia, clima, societat i territori. Tenim el desert més gran d'Europa, els Monegros, l'alta muntanya pirenenca, grans planícies i la depressió de l'Ebre. Aquesta realitat física ha condicionat històricament la manera de viure i sobreviure, perquè és una realitat difícil i complexa. Alhora, aquesta diversitat, així com la dispersió de la població, genera moltes dificultats per establir xarxes socials i per al desenvolupament de l'estat del benestar, pels recursos que requereix. Cal comptar que tenim una població d'1.300.000 habitants, més del 50% dels quals viuen en l'entorn de la capital, Saragossa, tot generant un pol d'atracció. Això a vegades s'ha vist com a problema per part de la resta de la població, però els darrers temps també s'ha vist com a oportunitat.

Com encareu des del sindicat l'actual crisi econòmica? Amb enorme preocupació. Som conscients que hem disposat d'alguns mesos de marge pels projectes desenvolupats els darrers anys i que potser Aragó està millor preparada que mai davant d'una crisi, en comparació amb d'altres anteriors, com per exemple la de 1993 que ens va portar al rècord històric de 90.000 aturats, o encara més la dels 70 i 80 en què no teníem pràcticament desenvolupament industrial i érem bàsicament rurals. Ara estem en un nou context i disposem d'una potencialitat econòmica que ens fa més forts. Però en els darrers dos mesos hi ha hagut un fort creixement de l'atur i ja arribem als 60.000 aturats. En paral·lel, ara tenim 615.000 ocupats que són 215.000 més que ara fa quinze anys. Vivim moments d'incertesa global que ens afecten, encara que estiguem més preparats perquè la nostra economia s'ha obert, i que ens tocan de ple, tot afectant l'ocupació. Tot plegat ens obliga a preocupar-nos amb urgència d'allò que fins ara ens havíem agafat amb més calma, la necessitat de pensar en un model productiu més sanejat i menys dependent de la construcció, tot i que la nostra dependència de la construcció ha estat menor que en d'altres territoris.

Com valorem el panorama polític d'Aragó? Hi ha una estabilitat política molt important que resulta molt positiva,

perquè ha permès desenvolupar projectes a llarg termini i tot comptant amb el diàleg i el suport social. Fa més de deu anys que tenim el mateix president, però abans, en aquest període de trenta anys de la democràcia actual, en vam tenir més de deu. L'estabilitat actual s'articula al voltant del Partit Socialista, i forma majoria de govern amb el Partit Aragonès Regionalista (PAR) que respon a una altra conformació i això comporta dificultats per avançar de manera progressista en alguns continguts que la UGT Aragó voldria que es desenvolupessin amb més celeritat. De cara al futur, tenim la incertesa que comporta l'anunci de l'actual president -Marcel·lí Iglesias- de no tornar-se a presentar, però considero que el Partit Socialista sabrà trobar les fórmules que els permetin preservar el valor polític de l'estabilitat. També és cert que el principal partit de l'oposició ha tingut una falta d'estabilitat i de pols per connectar amb la societat aragonesa, i per a una societat no és bona la inestabilitat dels seus partits principals.

Fa anys que es parla de la llei de llengües, però no s'acaba d'aprovar mai. És una llei necessària i durant aquesta legislatura s'hauria de resoldre. Aquest problema està pendent a Aragó des de fa moltíssims anys. Hi ha una realitat en determinades zones del territori que tenen unes especificitats idiomàtiques i, lògicament, una llei ha de reconèixer aquesta diversitat i singularitat que enriqueix a Aragó.

Quina percepció tens del treball de l'Euroregió Pirineus Mediterrània? Els territoris no poden estar aïllats, i per això resulten positius tots els projectes que afavoreixen la convivència amb els territoris més propers o en un àmbit superior. Aragó va formar part del procés de constitució de l'Euroregió, i més enllà dels problemes conjunturals que hi pugui haver, de cara al futur és bo desenvolupar un espai de convivència entre tots els participants. Des de la UGT Aragó participem en aquest projecte i esperem que ens permeti superar les diferències concretes i elaborar un programa de treball en comú; ja sabeu que en l'àmbit euroregional també es desenvolupa un projecte des de la perspectiva sindical i periòdicament fem reunions de treball.

A finals del segle XIX s'inicia l'aventura vital d'un nombre prou significatiu d'habitants de la vall de Benasc a l'aleshores colònia africana espanyola de Guinea. A través d'aquella trajectòria personal i col·lectiva ens acostem a la realitat colonial, al contrast desigual entre móns ben diferents. Aquesta vida colonial va ser compartida per gent d'altres contrades, entre els quals força catalans que van anar a "fer les Amèriques" o a Àfrica, de la mateixa manera que molts valencians o illencs van anar al Marroc o a Algèria

Guinea en patués

Dels bous de la vall de Benasc al cacau de la illa de Fernando Poo

José Maria Mur

✓ La vida a la vall de Benasc. Aquí obrint el camí després de la nevada amb els bous

54 - Palma de Mallorca

Vapor Comed "Plus Ultra"

Ed. Arribas

- ▲ El vapor Plus Ultra enllaçava la Península amb Guinea
- Mapa d'Àfrica i situació de Guinea Equatorial
- ▼ José Martín, de Casa Matias de Chia, encarregat d'uns bracers preparats per suïllar

En un ambient de pobresa i de subsistència d'alta muntanya, a la vall de Benasc la vida es feia molt difícil durant el final del segle XIX i l'inici del XX. A més de les dures condicions climàtiques, en aquells temps també hi havia una crisi, tal com ara, però amb una petita diferència: aleshores no feien fallida les financeres, sinó les persones. Les famílies eren molt nombroses, i el més normal era néixer acompanyat de cinc, set o nou germans; la primera prova que s'havia de passar era sobreviure al naixement, perquè a cada família un parell o tres de nens morien. Si sobrevivies i creixies, als vuit o nou anys ja es deixava d'anar a escola perquè s'havia d'anar a "soltar les vaques" (portar-les a pasturar),

i quan arribaves als setze o divuit, a França, a "esfonçar" (preparar el terreny per al conreu de la vinya): es quedava un dels germans a casa i la resta creuaven els Pirineus des de l'octubre fins l'abril, per tornar farts de treballar però amb la satisfacció de portar la panxa plena i una bona bola de "sebo" (llard) perquè la mare pogués cuinar una temporada.

A la vall de Benasc hi havia molta emigració; i en una vall on es feia la vida de cara al Pirineu, la major part de la gent es dirigia a França (Luchon, Montrejeau, Tolosa, Carcassona, Burdeos...). També hi havia qui marxava cap a Saragossa, Barcelona o Madrid, però no era el més normal. I en

GUINEA EN PATUÉS

El llibre ha estat editat amb el suport de la Diputació d'Ossa, l'Institut d'Estudis Altaragonesos i l'Ajuntament de Benasc. Inclou un documental en dvd de 70 minuts i es pot adquirir per 20 € a: José María Mur, tel. 695 55 83 62, a/a pytarroy@yahoo.es

aquest escenari, a finals del segle XIX, es produeix un fet casual que canviarà la vida de molta gent de la vall: en Mariano, de Casa Castán de Chia, estava llaurant un camp i se li va trencar "l'alladro" (l'arada); i sense pensar-ho gens, i per raons que solament ell sabia, marxà: se'n va anar del camp, de casa, del poble i de la vall, i sense que sapiguem com, va aparèixer al cap d'un temps molt lluny: a la illa de Fernando Poo de la Guinea Equatorial. A Guinea, en alguns aspectes la vida era més fàcil: et regalaven terres a condició de cultivar-les i la terra era molt més fèrtil. Als pocs anys d'arribar, a en Mariano li anaven prou bé les coses i necessitava ajuda: va recórrer a la família i van baixar dos nebots, dos

cosins, alguns amics de Chia..., i a poc a poc van fundar unes empreses que produïen força cacau i cafè. En Mariano, en pocs anys va fer una fortuna i es va casar amb una noia de l'alta burgesia catalana; però al poc temps i fruit de les penalitats dels treballs, del clima i de les malalties de l'illa va morir molt jove, com molts d'altres que hi van anar.

Però l'activitat de producció de cacau continuava i com que es necessitava gent de confiança per portar les finques, més persones de la vall de Benasc van anar-hi a treballar; ja no eren només de Chia, sinó de tots els pobles de la vall i ja no eren només parents dels primers, sinó parents dels parents, amics i veïns... S'havia creat un pont entre la vall de Benasc i la illa de Fernando Poo que duraria fins l'any 1968, el de la declaració de la independència; més de 150 persones, d'una vall relativament petita, van anar a treballar a Guinea. Com el lector es pot imaginar, el xoc havia de ser molt fort: canvi de clima, de cultura, de país, de continent, d'idioma... La gent de la vall estava acostumada a treballar dur, en condicions difícils i d'una manera austera, perquè la vida a la muntanya té les seves normes. Però clar, passaven del fred extrem a la calor insuportable de l'equador, necessitaven continuament vacunes i medi-

cines per prevenir la picada mortal dels mosquits; i passar de vetllar per dues vaques i un hort a estar al càrrec de cent o cent cinquanta bracers negres parlant des del primer dia el *pichinglis*; tot això va haver de ser una experiència prou complexa.

Tanmateix, com en moltes ocasions en aquesta vida, a base de voluntat se'n van sortir. I ara, passats més de cinquanta anys, i ja molt vells, ens han explicat un munt d'històries que recorden com si les haguessin viscut abir: tot plegat força increïble. Feien campanyes de dos anys de treball i sis mesos de vacances; treballaven de sol a sol, però estaven molt ben atesos, perquè tenien un *boy* que els feia el menjar, un altre que s'ocupava de la casa i de l'hort i un caçador d'esquirols voladors. Convivia amb els *bubis*, que eren els nadius de l'illa i als quals no agradava treballar per als blancs, i amb els bracers, que eren els treballadors de les finques i que venien principalment de Nigèria, Camerun o de la part continental de Guinea. Quan marxaven de la vall de Benasc eren joves i solters. Alguns s'hi van estar dos, quatre o sis anys; d'altres fins a trenta o quaranta i d'altres ja no van tornar perquè allà van deixar la vida i alguns de forma fulminant. Agapito de Chia baixava el novembre de 1916 i a principi de

febrer de l'any 1917 ja moria de malaltia tropical; ni tres mesos. I passat un temps, quan ho consideraven oportú, tornaven a casa amb els quatre duros que havien pogut estalviar, es casaven amb la noia amb la que havien festejat quan pujaven de vacances i es feien una casa i muntaven un negoci o compraven bestiar.

I avui en dia, passats molts anys, el nexa entre la vall de Benasc i Malabo continua existint: La finca Sampaka fundada per Mariano, la millor finca de la illa, cent anys després és pràcticament l'única que produeix cacau; i els edificis construïts pels benasquesos, com ara la Casa Mallo, continuen encara sent símbols de la identitat de la ciutat. I d'altra banda, si aneu a la plaça del poble de Chia, a la vall de Benasc, sentireu comptar diversitat d'històries i contes guineans a uns avis que es remunten a la profunditat dels temps africans. En definitiva, hem volgut fer un homenatge a aquesta gent que va haver d'emigrar molt lluny; hem volgut contar la vida dels colons en una època en què érem nosaltres qui creuàvem el Sàhara per treballar; ara, però, quin canvi ha fet la història: són els africans els que vénen; la diferència és que els nostres anaven en vaixell i amb un contracte i ells vénen en pastera, sense papers i amb la mort escrita als ulls.

▼ Dels asseguts, Mariano és el de la dreta, cap a 1899

40 Les Nacions de Benja i l'indol

▼ Una portada de Guinea Española

La restitució de les quatre columnes a Montjuïc

Enric Padrosa i Campderrich, pel Secretariat Executiu de La Xarxa d'Entitats

Ens plau fer-vos saber que el passat 27 de juny el Ple de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar per unanimitat l'emplaçament de les 4 columnes de Puig i Cadafalch a Montjuïc en la posició frontal original, com ha defensat sempre La Xarxa d'Entitats. El 8 de juliol varem celebrar la festa per l'aprovació.

Hi van assistir unes cinquanta persones, entre d'altres: Josep Cruanyes, Jaume Cirrera, Jordi Portabella, Aureli Argemí, Josep M. Jové, Jaume Sobrequés, Ricard Lobo, August Gil Matamala, Joan Ramon Solé, Vicenç Bolier, Pere Carbonell-Fita, Enric Fontanals, Daniel Prats, Ramon Serra, Eva Serra, Santiago Espot, Josep Castany, Joaquim Aguiladell, Victor Cucurull, Enric Padrosa, Blanca Serra, Rafael Castellanos, etc. Parlaments d'Enric Padrosa i Jordi Portabella. Es van disculpar: Jordi Porta, Josefina Cambra i Toni Strubell. La celebració de la festa es va anunciar per la premsa i telefònicament. Es van donar les gràcies públicament a tots els qui han ajudat a aconseguir aquesta primera gran victòria. Per aquesta ocasió, en la festa a la sala d'actes del Ciemen s'hi va muntar novament l'exposició de les quatre columnes de Puig i Cadafalch.

Malgrat tot el que ens cau al damunt, no tenim motius per estar confosos, perquè els fets són clars: l'espanyolisme és el mateix

des de fa quatre segles, però l'independentisme creix. També que l'aprovació de la disposició de les Quatre Columnes al lloc i posició adequats és important per moltes raons, entre d'altres: 1. Perquè recuperem el monument més emblemàtic de Catalunya. 2. Perquè cal honorar la memòria dels patriotes de tots els temps que han lluitat per les llibertats nacionals. 3. Perquè és un acte d'autoestima i de reafirmació històrica. 4. Perquè la democràcia ha de recuperar el que una dictadura va enderrocar per ser símbol de Catalunya. 5. Perquè és una part important de la nostra memòria històrica. 6. Perquè era un patrimoni artístic lligat a la cultura mediterrània i bel·lènica de valors universals. 7. Perquè restituir aquestes columnes 80 anys després és un acte d'afirmació de la nostra voluntat de llibertat.

Aquest monument enderrocat per la dictadura de Primo de Rivera l'any 1928 va merèixer més l'atenció del dictador, que sabia bé el que representava i el seu gran valor simbòlic, que la d'alguns patriotes actuals que no han sabut veure la transcendència d'haver aconseguit doblegar la voluntat del dictador imposada per la força. Em refereixo a patriotes que ni tan sols han donat senyals de vida en aquests més de cinc anys de lluita, alguns amb raó ben justificada per estar en altres activitats i altres perquè no ho han considerat "important". La feina continuarà fins que

no vegem restituïdes les quatre columnes de 20 metres d'alçada (aproximadament un edifici de quatre plantes) en la seva orientació primigènia, però situades darrere la font de Carles Buigas junt a la barana que inicia el pla (de 7.200 m²) anomenat del Marquès de Foronda, a uns quatre metres més amunt. Aquest escrit no té altra motivació que demanar ara, altre cop, la col·laboració per fer de la voluntat popular una eina per aplegar les obres que ha de realitzar l'Ajuntament.

Fem una crida especial a totes les persones que fins ara no han pogut participar en la campanya. Tots nosaltres hauríem de ser conscients de la importància simbòlica de la recuperació del monument i aportar-hi el nostre petit o gran granet de sota. Cal esmentar que en el relançament de la campanya de La Xarxa es demanarà el compromís de l'equip de govern municipal mitjançant el calendari d'obres del qual preveiem la primera pedra a finals d'any i la inauguració pel 14 d'abril, tot i que l'arquitecte municipal ja ha fet saber que és una data precipitada pel conjunt de tasques administratives que s'han d'endegar. Us anirem informant de les novetats que anem coneixent.

Amb la seguretat que podrem comptar amb la vostra col·laboració us donem les gràcies anticipades i us saludem amb tota cordialitat.

Arran de l'extraordinària importància de la immigració a la nostra societat, hem publicat articles sobre Romania, Bulgària i Bolívia i sobre els respectius col·lectius d'immigrants que han vingut a casa nostra. Avui continuem la nostra sèrie tot parlant dels amazics, perquè el 80% de les persones immigrants d'origen magrebi que viuen i treballen a Catalunya són amazics.

El poble amazic: lliure i noble

AVALUA (anàlisi i desenvolupament) | M'hamed Abdelouahed i Allaoui

Breu ressenya històrica

Amazic és el nom amb el qual es denominen els pobladors originals del nord d'Àfrica i els seus descendents. Es pot entendre millor de qui estem parlant si utilitzem la denominació de berbers. Als amazics no els agrada que es faci servir la denominació de berbers, perquè és pejorativa. *Berber* deriva de la paraula grega *barbaros*, que era utilitzada per denominar a tots aquells que no parlaven grec i que, per tant, eren considerats bàrbars. Els romans i el bizantins van continuar fent servir aquest terme. Després de les invasions àrabs del segle VII, els àrabs van continuar amb la tradició grecoromana de considerar els pobles indígenes com a bàrbars. També els anglesos i francesos van adoptar el terme berber. Els amazics reivin-

diquen l'ús del terme amb el qual s'autodenominen. Amazic significa lliure o noble. Per definir la llengua que parlen, els amazics utilitzen el terme de llengua amaziga.

Han estat sempre considerats els habitants originals del nord d'Àfrica. Diferents imperis han conquerit porcions de la Tamazgha històrica, començant pels fenicis i els grecs i més tard els romans, vàndals, bizantins, àrabs, turcs, francesos, britànics, espanyols i italians. Han estat sotmesos a diverses creences religioses: als seus propis conceptes panteístics; als dogmes politeïstes de fenicis, egipcis, grecs i romans; i a les tres principals religions monoteïstes: el judaisme, el cristianisme i l'islam. Des del segle XIII, la majoria han professat la fe islàmica.

Les conquestes àrabs i la islamització del Magrib

El poble amazic, molt arrelat a les seves tradicions, marc geogràfic i organització igualitària, va oposar una forta resistència a la invasió àrab. L'any 649 els àrabs van arribar per primera vegada a Ifrikiya (Tunis). La resistència bizantina va ser molt minsa. El 675 el líder Kusayla, cap amazic de les confederacions Awraba i Sanhadja, es va convertir a l'islam i amb ell la majoria dels seus seguidors al Magrib Central. Va fer un pacte amb els àrabs i van acabar d'expulsar els bizantins. Durant els anys següents els problemes van anar augmentant fins que els àrabs van trencar el seu pacte i van conquerir pràcticament la totalitat del Magrib, fins i tot la regió de l'Atlas. L'any 704 la pràctica totalitat del Magrib va passar a formar part de l'imperi califal. És en aquest procés quan es produeix la islamització del Magrib, que tindrà importants repercussions en el poble amazic.

La tradició àrab i musulmana de seguida va entrar en contradicció amb les fortes tendències democràtiques

i amb el sentit de la igualtat del poble amazic. No van suportar gaire bé el fet de ser musulmans de segona fila, que pagaven tributs com els infidels i formaven el gros dels exèrcits que conquerien nous territoris, però que no podien accedir a llocs de responsabilitat. És per això que les seves reaccions no eren contra l'islam, sinó contra la privilegiada aristocràcia àrab. Hi van haver molts intents d'adaptar-lo al món amazic i les seves peculiaritats. L'any 745, Ibn Tarif es va autoanomenar profeta, va traduir l'Alcorà i va introduir rituals i restriccions d'aliments en consonància amb les tradicions animistes locals. Molts amazics es van adherir massivament al jariyisme, que era una versió de l'islam que pregonava la igualtat entre tots els creients.

Tot i els intents d'adaptació, l'islam va modificar les estructures socials dels amazics. L'atracció del món àrab va fer que moltes famílies busquessin avantpassats àrabs com a símbol de prestigi. Per la seva banda, els amazics de l'interior van continuar amb les seves transaccions comercials, i van ser ells els qui van introduir l'islam en l'Àfrica subsahariana.

Població total aproximada:

39.000.000 habitants

Nota: No existeixen dades oficials. Són dades aproximades elaborades per AVALUA, Anàlisi i desenvolupament.

Regions amb població significativa

Marroc	19.000.000
Algèria	13.200.000
Tunísia	200.000
Líbia	720.000
Mauritània	150.000
Egipte	50.000
França	1.500.000
Estat espanyol	500.000
Catalunya	170.000
Països Baixos	200.000
Bèlgica	200.000
Israel	100.000

Població

Els amazics són més de 39 milions de persones repartides entre el Marroc, Algèria, Líbia, Tunísia, Mauritània, Egipte, Mali, Níger, el Txad i Burkina Faso. Consideren la Tamazgha el seu país; va des de les Illes Canàries i l'Oceà Atlàntic fins als límits occidentals d'Egipte i de la Mediterrània fins als rius Senegal i Níger.

A Catalunya la llengua amaziga es considera la tercera llengua més parlada, després del català i el castellà. El 80% de les persones immigrants d'origen magrebi que viuen i treballen a Catalunya són amazics.

Acte organitzat per les entitats amazigues a Tortosa per presentar projectes de desenvolupament local duts a terme en el sud del Marroc amb el suport de l'Ajuntament de Tortosa i el Fons Català de Cooperació (març de 2008)

Acte sobre "Catalunya i el Rif" organitzat per entitats amazigues a la Facultat d'Història de la Universitat de Barcelona (febrer de 2008). Hi podem veure la bandera amaziga

Els amazics a Catalunya

El col·lectiu d'origen amazic a Catalunya figura entre els més nombrosos. De fet el col·lectiu d'origen marroquí és amb escreix el primer col·lectiu amb unes 220.000 persones. Si mirem el mapa del Marroc veurem que les zones de procedència de més immigració des dels anys 60 fins l'actualitat són les zones rurals pròpiament amazigues (El Rif, El Gran Sud (Oriental i el Souss) i l'Esplanada Central). El mateix passa amb la Kabylia que des de temps de la colonització francesa va ser la primera regió d'immigrants d'origen algerià a França. L'amaziguitat de la immigració a Catalunya procedent del nord d'Àfrica es manifesta clarament en la parla de la gent que utilitzen la llengua amaziga, en contra del que la majoria pensa que sempre els considera àrabs. El 80% de les persones immigrants d'origen magrebí que viuen i treballen a Catalunya són amazics.

El col·lectiu d'origen amazic està força repartit per tot Catalunya. Tot i això les concentracions més destacades es donen a la Catalunya central, l'Alt Empordà, el Baix Llobregat i les Terres de l'Ebre. A nivell organitzatiu actualment hi ha una dotzena d'entitats de persones d'aquest origen que treballen per donar a conèixer el fet diferencial amazic a Catalunya. A part de les seves activitats ordinàries, celebren esdeveniments destacats com tota la qüestió relacionada amb l'ocupació del Rif, la Primavera Amaziga en referència als esdeveniments de la Kabylia des dels anys 80, l'Any Nou amazic (cap al 13 de gener), etc.

La Fundació Comaposada celebra els seus vint anys i per això hem volgut presentar un resum de la seva trajectòria

Quinze anys cooperant

Cooperació sindical internacional 2005-2008

Memòria gràfica de la UGT de Catalunya - Fundació Comaposada

Francisco Neira,
director de la Fundació Comaposada

Enfortint els sindicats dels països en vies de desenvolupament, contribuïm a la democratització i la justícia social

fet en aquella ocasió i el resultat material aconseguit, possiblement no podrem considerar-la un èxit desmesurat, però tenint en compte l'evolució de les tasques futures de la Fundació, aquella experiència esdevé molt important

És veritat que aquest canvi s'emmarca dins de la decisió estratègica de la UGT de Catalunya de treballar en la cooperació amb els països en vies de desenvolupament, però aquesta experiència va ser molt important per enllegar aquest camí i que fos la Fundació Comaposada l'instrument per realitzar-lo.

Han estat quinze anys plens d'aprenentatges, perquè vam iniciar la nostra experiència amb més voluntat que encert; fèiem una cooperació humanitària i ben intencionada, però poc eficaç. Aquest temps ens ha ensenyat que havíem de concentrar la nostra col·laboració a l'àmbit més conegut per nosaltres, el sindicalisme, i hem après que treballar en aquest terreny era molt útil per contribuir a resoldre els problemes de pobresa i falta de drets, perquè enfortint els sindicats dels països amb els quals cooperem creem mecanismes d'aprofundiment de la democràcia, de més drets i major justícia social.

Amb aquesta cooperació contribuïm a la transformació de les estructures que perpetuen la desigualtat i la pobresa i, per tant, estem en la línia que avui en dia defensa tothom, que en allò referit a la cooperació del que es tracta és d'atacar l'arrel del problema: la manca de democràcia i d'institucions representatives de la societat. Queda molt per fer i són molts els reptes que tenim com a Fundació, eina de cooperació de la UGT de Catalunya, però estem en el camí correcte.

Certament, la Fundació Josep Comaposada es va constituir al 1988, però va ser al 1993 quan la cooperació va esdevenir l'eix principal de les seves activitats i objectius. Va haver-hi un element desencadenant per, sense deixar les nostres activitats culturals, entrar en el món de la cooperació: l'exposició d'art cubà. Aquella exposició no es va limitar a mostrar la pintura i l'escultura que es feien a Cuba, també va ser una important manifestació de solidaritat en la qual es van implicar tot els que aleshores estaven col·laborant amb la Fundació i molts altres companys i companyes des de les estructures de la UGT de Catalunya.

Vam recórrer tot Catalunya i mitja Espanya fent exposicions dels treballs que ens havien donat l'Institut Superior d'Art de Cuba, l'Escola d'Art San Alejandro i el Taller de Gravats de l'Havana, tot explicant-nos les dificultats dels estudiants d'art d'aquestes escoles per falta de materials, i com venien les obres per recaptar fons i així comprar materials amb el recurs aconseguit. Si analitzem la relació entre l'esforç

Guia sobre la incidència dels factors ergonòmics i psicosocials de les cambreres de pisos

Susana García Bonet, tècnic del Gabinet de Prevenció de Riscos Laborals de la UGT Balears

El sector turístic de l'hostaleria balear, principal motor econòmic de les Illes Balears, és altament estacional i temporal, i molt feminitzat. La divisió del treball en funció del gènere comporta que tant homes com dones es trobin exposats a diferents tipus de riscos. Així doncs, en aquells llocs ocupats majoritàriament per dones les tasques exigides requeriran, principalment, la realització de moviments repetitius i l'adopció de postures forçades.

D'altra banda, segueix sense considerar-se un esforç físic aquelles tasques que impliquen la manipulació de càrregues "lleugeres" (galledes, bosses o altres estris de treball) encara que sigui de manera reiterada. Així, es tendeix a actuar sobre aquells riscos ergonòmics derivats de sobreexforços causats per la manipulació de càrregues pesades que, generalment, provoquen accidents de treball en llocs majoritàriament ocupats per homes. A més, es minimitza la importància d'una altra sèrie de riscos presents en el treball i que són els causants de malalties professionals. Aquesta tendència preventiva a identificar aquells riscos que poden causar accidents de seguretat relega a un segon pla aquells riscos amb més presència en sectors feminitzats: riscos psicosocials i ergonòmics, relacionats amb els moviments repetitius, postures forçades i factors relacionats amb l'organització del treball.

Malgrat que les evidències científiques posen de manifest l'existència de diferències biològiques entre homes i dones, els coneixements i mètodes de treball en l'àmbit de la prevenció de riscos laborals continuen sense tenir en compte aquestes particularitats que afecten de distinta forma tant el col·lectiu d'homes com el de dones. És a dir, cap de les activitats preventives considera necessari l'aplicació de les diferències de gènere dins les seves pràctiques habituals. N'és un exemple el cas de les cambreres de pisos. Les

seves condicions de treball comporten que diàriament facin la neteja de 24-27 habitacions. En més del 50% d'aquestes habitacions arriben a col·locar-se, en plena temporada d'estiu, fins a 3 llits supletoris, i això vol dir fer prop de 70 llits diaris. D'altra banda, les cambreres han de realitzar la neteja de les zones comunes dels hotels, els corredors, les terrasses de les habitacions, vidres, miralls, banys, rajoles, netejar el mobiliari, passar l'aspiradora, etc., a més de realitzar la neteja a fons d'aquelles habitacions que diàriament deixen els clients.

Els trastorns musculoesquelètics són actualment el primer problema d'origen laboral a Europa i la primera causa d'absentisme laboral, afectant milions de treballadors. En el departament de pisos, les lesions musculoesquelètiques més habituals afecten, principalment, el coll, la columna vertebral i els membres superiors. Les lesions d'esquena que es produeixen amb més freqüència en aquest col·lectiu de treballadores són: fissura del disc intervertebral que envolta el nucli polpós, profusió de l'anell quan es deforma per la pressió exercida sobre el nucli, hèrnia discal que comporta la ruptura total de l'anell fibrós i la sortida del nucli cap a l'exterior del disc, artrosi vertebral que es produeix amb el desgast natural del disc i contractures musculars que solen aparèixer per sobreexforços, situacions d'estrés o per una lesió en el disc.

Els factors de risc a què estan exposades les cambreres de pisos, i que són considerats com a causes immediates dels trastorns musculoesquelètics (TME en endavant) són: els derivats de la càrrega física del treball (postures forçades, moviments repetitius i manipulació de càrregues), els considerats com a causes afavoridores (relacionats amb l'organització del treball i l'àmbit extralaboral, i els derivats de processos biològics de gènere: embaràs i menopausa).

Les postures forçades comporten que una o diverses regions anatòmiques deixin d'estar en una posició natural per passar a una posició forçada que genera extensions, flexions i/o rotacions excessives amb la consegüent producció de lesions per sobre càrrega. Les cambreres de pisos es veuen exposades a tasques que impliquen postures forçades (la neteja de rajoles de bany, fer un gran nombre de llits o la neteja de vidres), perquè precisen que la treballadora s'ajupixi i que flexioni el tronc. Els seus efectes van des de molèsties lleugeres fins a l'existència d'una vertadera incapacitat. Són d'aparició lenta i en aparença inofensiva, per la qual cosa s'infravaloren les seves conseqüències fins que es converteixen en cròniques i apareix el dany permanent. Són freqüents a la zona d'espatlles i coll.

Els moviments repetitius comprenen el grup de moviments continus que impliquen l'acció conjunta dels músculs, els ossos, les articulacions i els nervis d'una part del cos; provoquen fatiga muscular, sobre càrrega, dolor i, a l'últim, lesió. Afecten amb més freqüència els membres superiors. Les patologies més habituals són: la síndrome del túnel carpià (compressió del nervi mitjà en el canell que provoca dolor, formigueig i endormiscament de part de la mà), la tendinitis (inflamació dels tendons que uneixen els músculs amb els ossos de la mà) i la tenosinovitis (inflamació d'un tendó o de la beina que el recobreix, i que origina dolor i pot arribar a impedir el moviment).

En les tasques de neteja que realitzen les cambreres de pisos són els braços i, sobretot, les mans i els dits els que realitzen moviments repetitius, especialment en treballar amb baietes, fregadores i altres estris de treball, en netejar els banys (rajoles, aixetes, banyera, etc.) o en netejar vidres. Poden ocasionar al llarg del temps lesions als tendons, els músculs i els nervis d'espatlles,

Les pràctiques preventives actuals fan "invisibles" certs riscos que afecten majoritàriament les dones treballadores

avantbraços, canells i mans.

La manipulació manual de càrregues

consisteix en la realització de qualsevol operació de transport o subjecció d'una càrrega, com l'alçament, la col·locació, l'empenta o el desplaçament. Per les seves característiques o condicions ergonòmiques inadequades entra en risc, en particular dorsolumbar, per a les treballadores. Les cambres de pisos traslladen els seus útils i eines de treball (fregadores, galledes, raspalls, productes químics, etc.) mitjançant un carro que han d'empènyer d'una habitació a una altra. A més, han de transportar bosses plenes d'escombraries i de roba bruta, així com col·locar els llençols i les tovalloles netes de cada dia al carro. La realització incorrecta i insegura d'aquestes tasques, conjuntament amb la seva repetició pot provocar, en primer terme, fatiga física, i si es prolonga aquesta situació en el temps, lesions més greus a la zona dorsolumbar.

L'organització del treball inclou elements que poden convertir-se també en factors de risc: l'horari, el ritme de treball, els descansos, l'automatització de la tasca, la comunicació i les relacions personals, l'estil de comandament, el contingut del treball, la possibilitat de promoció, la identificació amb la tasca, la capacitat d'iniciativa i l'estabilitat d'ocupació. Així doncs, serà l'organització del treball la que determina la presència o no de tasques repetitives, postures forçades, manipulació inadequada de càrregues, estrès, etc. És per tant una responsabilitat directa de l'empresa el minimitzar l'impacte de les tasques diàries de neteja sobre la salut de les treballadores de pisos. En el cas de les cambres de pisos hi ha una sèrie de factors de risc (típics de sectors ocupats majoritàriament per dones)

relacionats amb l'organització del treball: l'excessiu ritme de treball, la sobrecàrrega de treball, la monotonia, la repetitivitat, la falta de treballadores i la supervisió estricta de les governants a qui estan sotmeses actualment les treballadores dels hotels. Aquests són factors que incrementen el risc de patir una patologia de la columna i que, a més a més, influeixen decisivament en l'aparició de l'estrès laboral, un factor important a tenir en compte, com a causa de l'aparició de TME, contractures musculars o augment del llindar del dolor.

L'àmbit extralaboral. En aquest cas el principal factor de risc i que afecta majoritàriament les dones treballadores és la doble presència, és a dir, la necessitat de compaginar el treball remunerat amb el seu treball a la llar. Les dones continuen sent les principals responsables del treball domèstic, incloent l'atenció de nens i persones majors o malaltes. Amb l'increment en el nucli familiar de persones dependents s'agreuja considerablement l'estat físic de la treballadora. Aquesta sobrecàrrega física i psicològica derivada de la doble presència disminueix el temps i la qualitat del repòs que propicia l'acumulació de la fatiga física i l'aparició de lesions.

Els processos biològics femenins com l'embaràs i la menopausa han de ser considerats com a factors de risc de tipus biològic i que afecten exclusivament les dones treballadores. Els canvis biològics que es produeixen durant l'embaràs, com són la compressió del cor, l'increment del volum de sang, l'augment del consum d'oxigen, la disminució de la capacitat pulmonar, la compressió de la vena cava per part de l'úter, i que provoca l'aparició de varices, provoquen que la treballadora es

trobi menys capacitada per a la realització de tasques físiques, sent més susceptible a determinats riscos relacionats amb la càrrega física del treball. D'altra banda, la disminució dels nivells d'estrògens durant la menopausa comporta la reducció de l'aportació de calci als ossos, necessari per mantenir la seva densitat, tornant-se més fràgils i propensos a patir fractures. La malaltia que provoca aquesta disminució progressiva de la massa òssia és la que coneixem com a osteoporosi, els símptomes de la qual, generalment, apareixen més prompte (a partir dels 50 anys) en les dones que en homes, deguts principalment a la menopausa.

L'estrès actua com a potenciador de les lesions musculoesquelètiques, ja que augmenta considerablement el risc de patir dolor d'esquena, principalment perquè provoca l'aparició de contractures musculars. L'exposició a situacions d'estrès comporta l'alteració de l'estat dels reflexos nerviosos que coordinen els moviments musculars afavorint-se així l'aparició de contractures musculars.

En definitiva, i tenint en compte que les pràctiques preventives actuals fan "invisibles" certs riscos que afecten majoritàriament les dones treballadores, es fa del tot necessària la integració d'una perspectiva de gènere en l'àmbit de la prevenció de riscos laborals. Un enfocament preventiu sensible a les diferències de gènere comporta destacar, d'una banda, l'existència de diferents riscos ergonòmics a què es troben exposats tant homes com dones, així com, la dels diferents efectes sobre la salut dels trastorns musculoesquelètics, en funció de la consideració d'aspectes de la càrrega física del treball, factors de risc extralaborals i biològics.

La situació econòmica no pot posar en risc el que es va promulgar com la quarta pota de l'estat del benestar i un dret subjectiu de les persones

La UGT de Catalunya exigeix l'aplicació urgent de la Llei de dependència

Davant de les propostes reiterades per part del govern i de partits membres del govern per posposar les ajudes per dependència a causa de la situació d'insuficiència econòmica, la UGT de Catalunya exigeix de nou a la Generalitat l'aplicació urgent de la Llei de dependència, i tant al govern com al Parlament més seriositat i rigor en l'elaboració i aprovació de normatives legislatives, i molt especialment pel que fa a aquelles que tenen a veure amb una ampliació de la garantia de drets de les persones. Generar expectatives en aspectes tant bàsics com el dret a ser atès en situació de dependència i després no acomplir-les no són pròpies de governs democràtics i desenvolupats. Ans al contrari, aquest fet provoca desconfiança cap als poders públics, debilitant-los, així com també una gran desafecció política.

L'incompliment de la Llei de dependència es fa palesa no només en la garantia de dret que no ha estat reconeguda encara per al 47% de les persones que l'han sol·licitat, sinó també en el tipus de prestacions que s'estan atorgant, econòmiques per manca de serveis públics; en les precàries condicions laborals del sector i la descoordinació entre serveis socials i serveis de salut, entre d'altres. Per tot això, des de la UGT de Catalunya demanem als nostres representants públics que actuïn en conseqüència i deixin de traspasar-se responsabilitats entre els diferents nivells administratius. És imprescindible dotar de major finançament el Sistema d'Atenció a la Dependència amb caràcter d'urgència o bé modificar la legislació actual perquè aquesta sigui coherent amb les seves possibilitats d'aplicació.

El passat 1 d'octubre, Dia Internacional de la Gent Gran, la Unió de Jubilats, Pensionistes i Prejubilats de la UGT de Catalunya va treure al carrer unes 2.000 persones -majoritàriament gent gran i també treballadors i treballadores del sector- per protestar per l'incompliment de la Llei de dependència, amb el lema "No tenim tot el temps del món".

Francesc Garsaball, secretari general de la Unió de Pensionistes, Jubilats i Prejubilats de la UGT de Catalunya

La situació dels treballadors i les treballadores del sector

Però el fre en el desplegament de la Llei de la dependència té un doble vessant. A banda de l'evident truncament del desenvolupament autònom de les persones dependents, també cal recordar que aquestes mancances comporten un pas enrere per al col·lectiu de treballadors empleats en aquest sector, les condicions laborals dels quals són del tot precàries, tal i com ha denunciat constantment la nostra organització. Recordem que el nostre sindicat va convocar una vaga indefinida que aturà el sector de la dependència durant 53 dies, demostrant les seves mancances.

La UGT de Catalunya porta quatre anys reivindicant un Conveni Català de la Dependència per als treballadors de les residències de persones grans i de persones dependents, centres de dia i de nit, pisos tutelats, teleassistència i servei d'ajuda a domicili. El mes de novembre de 2007 començaren les negociacions per assolir aquest Conveni Català de la Dependència que encara no han finalitzat. El conveni autònom que defensem ha de servir per dignificar laboralment un sector molt precaritzat i eminentment femení (el 90% dels professionals són dones d'entre 45 i 55 anys), amb salaris indignes, llargues jornades i condicions físiques i emocionals molt dures. Es calcula que en els pròxims quatre anys seran necessaris uns 10.000 professionals més que actualment no existeixen.

També denunciem que els elevats preus de les residències geriàtriques no estan recollint els costos laborals que representen els i les professionals que atenen als residents dels geriàtrics, ni el seu esforç per oferir un servei de qualitat en una situació permanent de manca de personal. Ans al contrari: el sou d'un auxiliar de residència o centre de dia és de 820 euros bruts, i les ràtios arriben a ser d'un professional per cada 20 residents durant el dia i d'un professional per cada 35 residents durant la nit. D'aquesta manera s'està construint el servei a la dependència, és a dir, la quarta pota de l'estat del benestar, al nostre país. Defensem com a prioritàries dues qüestions: que cap salari estigui per sota dels 1.000 euros i establir les bases per a una formació reglada per als treballadors i les treballadores del sector.

Ara és el moment de reconvertir la crisi econòmica global que ens assota en una oportunitat per a un canvi profund de model, tant econòmic com ecològic

Rafael Miquel, advocat (UGT Tres Boleas)

Crisis

Utilitzo el plural en el títol com una constatació gramatical d'allò que ens està passant. Amb tot el que ara ens cau al damunt, potser haurem d'inventar una nova versió d'aquella coneguda dita popular que es podria reconvertir en "les crisis mai no venen soles". En realitat, l'únic dubte que hi havia era quina de les dues grans crisis que guanyaven a l'horitzó, l'econòmica o l'ecològica, ens colpejaria primer amb més contundència. A partir del desbordament mundial d'allò que coneixem com a "globalització", ja no queden santuaris ni amagatalls on protegir-se dels efectes devastadors dels fenòmens globals, sigui el virus de la sida, el canvi climàtic, el terrorisme, la dependència del petroli, les hipoteques *subprime* o els virus informàtics. Des de la mundialització, ja no cal apel·lar a la sofisticada teoria de l'aleteig de la papa-

llona per explicar, per exemple, com una massiva posada en circulació d'actius latrina per una reduïda penya d'impresionables a Nova York ha fet perdre desenes de llocs de treball a les fàbriques de sabates de la comarca del Raiguer de Mallorca per manca de crèdits.

Als curssets i seminaris d'autoajuda per a executius tan de moda avui en dia mai no falta, a càrrec del psicòleg de torn, l'expressió d'aquella idea brillant que es pot resumir en "no t'atabalis, fes del teu problema una oportunitat per a millorar". Sense que serveixi de precedent, estaré d'acord amb la desprestigiada psicologia industrial i defensaré que ara és el moment de reconvertir la crisi econòmica global que ens assota en una oportunitat per a un canvi profund de model, tant econòmic com ecològic, que ens situï en el camí

d'un futur sostenible. Per tal d'assolir aquest objectiu no són suficients les mesures de control de l'economia virtual i el rescat d'entitats financeres que estan duent a terme els governs, ni tan sols les de reforçament de la demanda de clar aroma keynessià. Si no es prenen alhora mesures per atacar el problema del canvi climàtic mitjançant una reconversió del vigent model energètic dependent del petroli cap a les energies renovables, d'una banda, i si no es fa res per a omplir el gap de nivell de vida existent entre el Nord i el Sud, és a dir, si no s'afronten seriosament i de manera coordinada les tres potes de la sostenibilitat -econòmica, ecològica, social- i l'acció dels governs es limita a posar cataplasmes als símptomes del mal, només s'aconseguirà ajornar l'explosió d'una nova crisi a termini fix. El que avisa no és traïdor.

Si no s'afronten seriosament i de manera coordinada les tres potes de la sostenibilitat -econòmica, ecològica i social-, només s'aconseguirà ajornar l'explosió d'una nova crisi

Amb l'objectiu de reconèixer iniciatives exemplars desenvolupades en l'àmbit sociolaboral respectuoses amb l'entorn, els Premis Atlas de la UGT de Catalunya van ser constituïts l'any 1998 mitjançant un protocol de col·laboració amb el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya

X Premi Atlas a la iniciativa mediambiental en l'àmbit sociolaboral

Els guanyadors dels Premis Atlas 2007 van ser:

El Premi a la millor iniciativa empresarial va ser atorgat a **Tapones y Especialidades del Corcho, S.A. (T.E.S.A.)** que desenvolupa processos interns de valorització energètica en la pròpia instal·lació, captant la pols de suro generada i transformant-la en energia calorífica, la qual cosa comporta un estalvi de consum de gas-oil. El premi va ser lliurat per Frederic Monell, vicesecretari general de la UGT de Catalunya.

El Premi a la millor iniciativa de participació social va ser atorgat a la **Fundació Futur** que és una empresa social, sense afany de lucre, que crea llocs de treball per a persones en situació d'exclusió. Alhora, utilitzen materials biodegradables i venen productes de comerç just, tot desenvolupant una restauració sostenible ecològica i social. El premi va ser lliurat per Roger Pallarols, comissionat d'alcaldia de Relacions Institucionals de l'Ajuntament de Barcelona.

El Reconeixement de la trajectòria exemplar va ser atorgat a **Purificació Canals**, doctora en Biologia per la Universitat de Barcelona, presidenta de DEPANA (Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural). Els càrrecs de consellera regional de la UICN per a Europa Occidental i el de vicepresidenta de la UICN van acabar el passat octubre en la clausura del Congrés Mundial de la Natura, del qual en va ser la presidenta del Comitè Organitzador durant gairebé tres anys. Així mateix, ha treballat amb organismes multilaterals i ha dirigit projectes ambientals per a la CFI (Cooperació Financera Internacional). Ha participat, també, en la Cimera de Rio de Janeiro i en diferents conferències de Nacions Unides. Actualment és directora de Projectes Internacionals al Taller d'Enginyeria Ambiental S.L., empresa d'enginyeria i consultoria ambiental amb seu a Barcelona. El premi va ser lliurat per Francesc Baltasar, conseller de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya.

El propassat dia 22 d'octubre es va celebrar la desena edició d'aquests Premis Atlas que formen part del Projecte Atlas, del qual recullen molts dels seus aspectes com ara: la necessitat de transformar l'aparell productiu català a favor del medi ambient i de l'ocupació, identificar el medi ambient com un factor positiu tant per la seva capacitat de generar ocupació com per la d'obrir nous camins productius, comercials o de serveis, així com la voluntat de la UGT de Catalunya per ser capdavantera en aquesta tasca transformadora. Enguany, el lliurament dels premis va quedar emmarcat dins d'una de les jornades de debat prèvies al 13è Congrés de la UGT de Catalunya, en concret la de "Fem front al canvi climàtic".

L'acte va servir per expressar les preocupacions que brollen al voltant d'un tema tant important i global com aquest. Per ajudar a comprendre els efectes i dirigir els esforços dels treballadors i ciutadans cap a la mitigació del canvi climàtic, es van desenvolupar diferents debats amb personalitats del món del medi ambient. Van obrir l'acte Dionis Oña, secretari de Medi Ambient i Salut Laboral de la UGT de Catalunya, i Joan Barniol, subdirector general d'Indústries Agroalimentàries. Les conseqüències del canvi climàtic a Catalunya van ser analitzades pel catedràtic de Geografia Física de la Universitat de Barcelona, Javier Martín Vide. Posteriorment, a la taula de debat sobre els mecanismes per fer front al canvi climàtic van participar: Josep Garriga, director de l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic, Carles Conill, gerent de l'Entitat Metropolitana de Medi Ambient, i Anna Rosa Martínez, delegada de Greenpeace Catalunya. La cloenda de l'acte va arribar amb el lliurament dels Premis Atlas.

Dionis Oña, Francesc Casares, Frederic Monell, Martí Janóher, Purificació Canals, Manuel Arriola, Francesc Baltasar, Roger Pallarols (d'esquerra a dreta)

Fotografia d'Ildra Tiana

Neus Català, passat i present d'una dona lluïtadora

Francesca Gispert i Rosa M. Puig-Serra

Resumir en una entrevista la vida intensa de Neus Català no és gens fàcil. Preferim recomanar als lectors dos dels molts llibres que parlen de les seves circumstàncies personals i històriques: *Neus Català, memòria i lluita*, d'Elisenda Belenguier, Fundació Pere Ardiaca, 2006, i *Neus Català. De la resistència y la deportación: 50 testimonios de mujeres españolas*, Península, 2000. Nosaltres pretenem només aproximar-nos a la figura d'una dona "amb tremp d'acer" que ha dedicat la seva vida a mantenir un compromís adquirit de ben jove. Un relat que ens remet a uns terribles i profundament injustos fets històrics que varen haver d'afrontar molts dels defensors de la República, i perdedors, per tant, de la Guerra Civil espanyola. En rebre el premi Catalana de l'Any 2006, Neus Català va

voler dedicar la distinció a les seves companyes del camp d'extermini de Ravensbrück i fer memòria del jurament que varen fer de recordar l'horror en cada circumstància de la seva vida en què això fos possible. No oblidar, sí, però per impedir que successos semblants tornessin a passar i per mantenir constantment presents uns principis ètics que no volien que es perdessin mai: "La nostra dignitat va estar sempre per sobre de les palisses que ens clavaven cada dia. No ens van sotmetre mai".

Parlar amb la Neus Català és, certament, recordar esfereïdores vivències personals i col·lectives, però, alhora, és parlar de present i de futur. Als seus 95 anys manté intactes la seva vitalitat i la seva capacitat de sana indignació i mostra una ferma convicció

que, amb el compromís de tothom, és possible acabar amb les injustícies. Ens rep al seu pis de Rubí, on es va traslladar l'any 1978. Dos anys abans, el 1976, quan el rei Joan Carles I va substituir Arias Navarro per Adolfo Suárez, la Neus i el seu segon marit, Fèlix, varen decidir tornar del seu exili forçós a França i es varen instal·lar a l'antiga casa familiar de la Neus, a la comarca del Priorat. Actualment viu indistintament en els tres llocs. Neus Català presideix l'Amical de Ravensbrück i participa activament en el seu Comitè Internacional lluitant pel manteniment del camp i per a què es conservi com a patrimoni de la humanitat; milita en el Partit dels Comunistes de Catalunya i a Esquerra Unida i Alternativa, i és sòcia d'honor de la Fundació Pere Ardiaca.

La vida és molt bonica. Viure és un bon regal. **Estimo la vida, i si pogués continuaria amb igual empena a lluitar pels meus ideals**

Fotografia d'Isidre Tiana

Vostè neix l'octubre de 1915 als Guimets, un poble petit i rural, en el si d'una família de pagesos. El seu pare, Baltasar, a més de pagès, era barber i pintor. Als 14 anys deixa l'escola i es posa a treballar en les feines del camp i, a aquesta edat, ja s'enfronta al patró perquè vol que, a la verema, les dones cobrin el mateix sou que els homes. Comença a reivindicar els drets dels treballadors ben aviat i ja no ho deixa de fer mai. Com ho encaixa la seva família? Com es fa revolucionària una noia joveneta en aquest entorn? Ho tinc del néixer. El meu pare era un home molt avançat, republicà, un socialista conseqüent sense ser extremat. Va ser un gran mestre per a mi. Aleshores els socialistes eren els dimonis.

La meua mare era molt bona dona i antieleccional, també molt avançada per l'època. Abans les famílies no discutien amb les noies, però a casa es parlava molt de tot, hi havia diàleg i ens argumentaven les coses. No em van posar cap pega perquè procedís com em semblés bé d'acord amb la meua consciència. Sense dir-me com havia d'actuar, m'ajudaven a ser el que volien que fos: una dona independent. A més, l'adveniment de la República ens va fer créixer més aviat.

Què va representar per a vostè l'arribada de la Segona República? Com ho recorda? Va ser una època extraordinària, brillant. La gent tenia moltes inquietuds. Si no hi hagués hagut un senti-

ment majoritari profund, la República no hagués guanyat com ho va fer. Hi va haver molt entusiasme. Malgrat que jo vivia en una comarca on dominava la dreta, al meu poble vaig poder viure la victòria del Front Popular, en part gràcies a la meua àvia que, tot i ser de missa, va animar la gent a votar a favor dels descalços com Jesús. En poc temps, tot va anar canviant a bé i es varen aprovar lleis que eren les més avançades del món. Les dones s'hi van implicar molt. Per exemple, en relació a la dona, es va aprovar l'avortament gratuït i amb ajuda mèdica. Tot i així, o precisament per això, aviat vaig començar a amoïnar-me per por a què en passés una de grossa, tal com va succeir el 36. Jo sóc una republicana convençuda i penso que a Espanya la gent també ho és encara.

El 1937 marxa a Barcelona on es diploma en infermeria. Membre de les Joventuts del PSUC, treballa en l'organització del partit del barri de Gràcia on aviat forma part del comitè d'agitació i propaganda. Destinada a la colònia infantil Negrín de Premià de Dalt, quan les tropes franquistes entren a Barcelona el gener de 1939, decideixen creuar la frontera amb 182 nens orfes. A França col·labora en activitats de la Resistència amb el seu primer marit, Albert. Casa seva esdevindrà seu de recepció i transmissió de missatges, armes i documentació fins que va ser denunciada als nazis. El 1943 la varen empresonar i torturar a Llemotges. L'any 1944, va ser deportada al camp d'extermini de dones de Ravensbrück on varen morir 92.000 presoneres: "Havíem d'exercitar la ment per no tornar-nos unes bèsties i, al mateix temps, mantenir la solidaritat per a no perdre la dignitat". Més endavant va ser obligada a treballar a Holleischen, en la indústria d'armament de l'exèrcit nazi.

A Holleischen, a vostè i a les seves companyes, malgrat les jornades de 12 hores de treball sense repòs, se les coneixia com "el Comando de les Gandules". Així se'ns deia. Tot i que sabíem que ens jugàvem la vida, el nostre comando, el "Kommando 44", va boicotejar tot el que va poder la fabricació d'armes. Fèiem sabotatge i vàrem inutilitzar uns 10 milions de bales. Primer vàrem baixar la producció, després espatllàvem les màquines i les bales. Hi llençàvem de tot: mosques, escopinades, oli... Una altra deportada és deia Blanca, i jo Neus. Irònicament ens deien "Blancaneus i els 7 mecànics", ja que constantment havien de venir a arreglar les màquines. No vàrem ser els únics comandos en fer sabotatges, però: Ens manteníem solidàries i teníem la certesa que el feixisme perdria la guerra. La gran decepció va ser veure com les forces aliades, el 1945, no alliberaven Espanya del dictador. Els franquistes ja estaven preparats per fugir. Penso que encara no s'han explicat ben bé les raons de perquè ens varen abandonar. Jo he proposat fer una comissió per parlar d'aquest fet i no ha servit de res.

Ha viscut unes condicions realment tràgiques, esgarrioses -"la mort era a tot arreu", ha dit alguna vegada-, i

ha conegut fins on pot arribar la malaltat dels humans. Moltes de les seves companyes varen morir de fam, de tifus, gasejades, devorades pels gossos, ofegades a les comunes, rebentades per injeccions de gasolina al cor... Malgrat això, continua confiant en la humanitat. Es perquè també he conegut molt bona gent, molt bona. I és aquesta la que m'ha fet així, no la que fa mal. Jo em guio pels que fan bé. Els que em donen ànim. He tingut una vida molt atzarosa i mai no me n'he penedit. La vida és molt bonica. Viure és un bon regal. Estimo la vida, i si pogués continuaria amb igual empena a lluitar pels meus ideals. M'anima el meu amor per la pau, la llibertat, la justícia social. Mira que n'he vist de grossos! Però tinc les mateixes il·lusions, les mateixes esperances.

La varen torturar, familiars i amics varen ser assassinats, el seu marit, Albert, va morir d'esgotament... Com ha pogut mantenir aquest vigor, aquesta força? Tota la vida he mantingut la moral, fins i tot ara que ja no tinc força física. Sempre he sabut que era la lluita de David contra Goliat, però tinc uns ideals que vull que arribin ara o més tard. Avui no estem com abans malgrat tot el que ha passat. No vivim com abans. Amb ensopegades, però anem avançant. El que és llàstima és tots aquells que vàrem perdre pel camí. Em sap greu, però, veure que hi ha qui té peresa mental, que no pensa, que es deixa endur

per la rutina de "vaig a treballar, visc bé i miro la televisió". Encara hi ha molt camí per recórrer. La gent hauria de protestar més. No ens hem d'accontentar amb miquetes. Vivim millor, però ens hem d'esforçar perquè res no es perdi i tirar endavant.

Aquesta protesta es pot manifestar de diverses maneres. El sindicalisme, actualment, quin paper ha de jugar? El sindicalisme es necessita més que mai. És la primera presa de consciència d'un treballador, i alhora és una escola. Amb la situació actual, en el context de la crisi, calen sindicats forts que ens defensin. En cap circumstància hem d'abandonar l'esperit de combat. Jo mai vaig estar tant satisfeta com quan em vaig treure un carnet sindical, a la Federació de Treballadors de la Terra-UGT. Tenia 17 anys i vaig pensar que ja era una persona completa.

Què en pensa de com es va fer la transició política del règim franquista cap a la democràcia? La transició s'està fent, encara estem transitant, però no dubto que estem molt millor que abans. Està clar que hi ha mancances i, mirat des de l'esquerra, es van fer moltes concessions i hauríem pogut anar més enllà. Hi havia forces per a fer-ho sense cap pim-pam-pum, però si la gent ho comparés amb el que hi havia abans, tindria un esperit més obert. El que no podem oblidar és que això no ha caigut del cel: si no hi hagués hagut esperit

La nostra dignitat va estar sempre per sobre de les pallisses que ens clavaven cada dia. **No ens van sotmetre mai**

de lluita, res no hauria canviat. Que ara estiguem en millor situació ha estat possible gràcies a l'esforç i al sacrifici de molta gent, pagesos, sindicats, treballadors, intel·lectuals...

Un dels seus objectius constants ha estat i és recordar tot el que va passar. Actualment hi ha un important moviment social que pretén arribar a aconseguir la recuperació de la nostra vertadera història, tan censurada i manipulada durant el franquisme. Ahora, hi ha qui demana que es reparteixen responsabilitats de les atrocitats de la Guerra Civil entre els republicans i els sublevats. També hi ha qui demana amnèsia i afirma que és millor per a una bona convivència no remoure el passat. Si no sabem d'on sortim no sabrem mai on anirem..., i amb totes les coses i mentides que han intentat ficar al cap de la gent! Encara hi ha gent que té por de la veritat i no l'interessa saber com van anar els esdeveniments. Jo, si he fet alguna cosa mal feta, que em perdonin, però no em fa res que se sàpiga. Que m'ho diguin i així s'aclareix. Està clar que hi varen haver barbaritats! Totes les guerres comporten barbaritats. El que passa és que només s'han carregat les tintes contra els rojos. Hem de treure a la llum el que s'ha amagat interessadament durant tot el franquisme. Nosaltres, al camp, ens explicàvem les nostres històries, les unes a les altres, demanant a les que sobrevisquessin que les expliquessin a les nostres famílies i arreu. Ens deïem "si passa qualsevol cosa, aneu a tal lloc i expliqueu-ho tot". Aquesta era la consigna. Si no fos per això, encara hagués desaparegut més gent sense deixar rastre. D'altra banda, no he conegut mai ningú que hagi anat a l'exili o a la presó que demani revenja, mai. Tots mirem cap endavant.

Ha tingut dos fills, la Margarita i el Lluís. Durant tota la seva vida ha estat una lluitadora, primer aquí, després a França col·laborant amb la Resistència contra els nazis, i els anys cinquanta i seixanta militant en l'antifranquisme, passant correus i material per la frontera... Tot i així, vostè no va voler explicar als seus fills quan eren petits el que havia estat la seva vida. Ah, no! Eren massa tendres, volia que fossin nens normals, com tots, que tinguessin una infància feliç. Per què els havia de marcar des de petits? Ells,

moltes de les coses que van passar, ho van aprendre per la televisió, no pas per mi. Un dia, però, la meua filla va veure com em queien les llàgrimes mirant una pel·lícula, *Holocaust*, i vaig haver d'explicar per què m'emocionava. Jo tenia l'experiència dels meus pares i, a l'igual que em van fer ells, nosaltres no els vam imposar res. En tenien prou amb el nostre exemple.

Una de les tasques que està fent per conservar aquests records és fer conferències arreu, com ara en instituts d'ensenyament. Com la reben els joves? Molt bé. Em reben, m'escolten, s'interessen, penso que m'entenen i, de vegades, són entusiastes. Els parlo de manera molt senzilla i els recomano que han de ser tolerants i oberts, que han d'aprendre a saber discutir, a evitar la confrontació inútil, el valor del respecte, a saber escoltar, i defenso el valor del treball. També els explico el que va ser la República i el perquè la van tornar amb la força de les armes, que recordin que a Espanya hi va haver moltes dones a la presó, molta gent a la presó. I les connotacions i les responsabilitats que també varen tenir les forces democràtiques, i que hi va haver una guerra interna... Els animo a lluitar, a discutir per què hem de salvar la pau. Nosaltres hem fet tot el que hem pogut, però ara, la pau, està ens les seves mans. La vida

s'ha de viure i hem de sobreviure, però també s'ha lluitar. Si compleixes amb aquestes coses, tens moltes satisfaccions.

Sense que ho hagi buscat, ha esdevingut un símbol que desperta moltes simpaties. L'any 2005 la Generalitat de Catalunya la va guardonar amb la Creu de Sant Jordi, i el 2006 va ser nomenada catalana de l'any per votació popular. Sincerament, em va estranyar amb tanta gent bona com hi ha. Cal deixar ben clar que tot el que he fet no ho he fet sola. Jo en sóc una més. Ho han fet milers de dones i homes a Espanya i a tot arreu. Potser sí que he fet més que alguns, però segur que he fet menys que d'altres. I tenim el deure de recordar-ho. Mai em cansaré de repetir-ho.

La Neus Català està elaborant la segona part del *Memorial de mujeres españolas en la Segunda Guerra Mundial*, a partir dels seus records i dels documents i llibres que ha anat recopilant. Ahora, reivindica que es posi el nom de dones resistentes i deportades a carrers i places, tant d'Espanya com de França.

Fotografia d'Àlvaro Tiana

Durant l'estiu passat, hem pogut assistir a dues iniciatives de record i d'homenatge a les persones d'arreu del món que es van solidaritzar amb la República arran de la sublevació franquista i la Guerra Civil, tret de sortida de la Segona Guerra Mundial i de la lluita internacional contra el feixisme. Ací ens en fem ressò

Commemoració del 70è aniversari del comiat de Catalunya de les **Brigades Internacionals**

Carmen P. Higuera,
presidenta de l'Associació d'Amics de
les Brigades Internacionals a Catalunya
i membre de la Fundació Comapósada

Amb una estada mitjana de 10 dies, durant el mes d'octubre van estar entre nosaltres, provinents de tot el món, 23 supervivents dels més de 65.000 voluntaris per la llibertat que, amb pocs anys i molt coratge, van arribar al nostre país per lluitar contra el feixisme. L'ajut concedit, tant econòmic com de suport logístic, per la Direcció General de la Memòria Democràtica de la Generalitat de Catalunya, va permetre organitzar amb èxit aquesta celebració als membres de l'Associació d'Amics de les Brigades Internacionals a Catalunya (ADA-BIC), l'Associación de Amigos de las Brigadas Internacionales de Madrid (AABI) i Terra de Germanor (amb seus a França i les Terres de l'Ebre).

No ha estat senzill que totes les variables s'adaptessin a la perfecció, sols l'entusiasme desplegat per tots, organitzadors i participants, ho han fet possible. Ens han visitat, per a aquesta commemoració, al voltant de 500 per-

sones que arribaren en tan sols 3 dies dels quatre punts cardinals. A l'aeroport del Prat es va muntar un veritable centre d'operacions. L'equip, gràcies a les facilitats i l'ajut tècnic del personal d'AENA, els companys de la secció sindical de la UGT i, finalment, a peu de pista, dels heroics components de Voluntaris 2000, rebíem des de trens d'alba fins ja de nit als brigadistes, i als seus familiars i amics. Tots els que estaven en condicions de viatjar, no van voler perdre's la celebració del 70è aniversari!

Van arribar primer els vols de Rússia, Romania i Polònia; l'endemà el contingent dels americans des de Canadà, Cuba, Estats Units i Mèxic; de tant en tant, s'afegien a la expedició cap a Sitges brigadistes i membres de les associacions d'Alemanya, Gran Bretanya, Àustria, Dinamarca, Escòcia, França, Irlanda i Itàlia. Semblava interminable el degoteig de vols i viatgers. Solament van sofrir un ensurt: Friederika, amb

Victor Lauschi, aviador soviètic, al Fossar de la Pedrera, al cementiri de Montjuïc de Barcelona

In memoriam: Jack Shafran, de la XV Brigada Lincoln, amb els amics de l'ADABIC al Palau de Pedralbes de Barcelona

Friederika, amb en Goyo, a l'hospital de Bellvitge

87 anys plens d'alegria, va caure en baixar de l'avió i es va trencar la pelvis. Immediatament acompanyada per Goyo i el brigadista austriac i amic personal Frank, que parla castellà amb fluïdesa, la van reconèixer a Bellvitge i, davant la gravetat de la lesió, va decidir tornar a casa. En tan sols 12 hores, pujava a l'avió medicalitzat que l'havia de deixar a les portes del seu hospital a Viena. Avui, segons ens comenta el seu fill, es troba en plena recuperació.

Divendres a primera hora, tothom estava llest per gaudir de la recepció del consistori de Sitges i els diversos actes culturals programats: exposicions, presentació de llibres i entrevistes dels diferents mitjans als incansables protagonistes. Dissabte al matí els autocars van arribar a Barcelona des de Sitges i Salou; els esperaven al costat del monument a les Brigades Internacionals que hi ha a la Rambla del Carmel. Prèviament es van concentrar veïns i autoritats del districte per portar a terme uns discursos de benvinguda i una ofrena floral. L'ambient era festiu i el dia francament assolellat, quan començaren a arribar els vehicles adaptats, i la cridòria popular s'assemblava a la d'un concert de rock; va ser un moment tan emotiu que els serveis de primers auxilis treballaren de valent.

La següent parada va ser al Fossar de la Pedrera, al cementiri de Montjuïc, on es van repetir discursos, paraules d'agraïment i ofrenes als diferents monuments per part dels grups. Amb un retard lògic sobre l'horari previst, vam dirigir-nos al Palau de Pedralbes, on la Generalitat oferí un àpat als brigadistes i representants de les associacions de la ciutat que va presidir el conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Joan Saura. L'historiador Paul Preston, mestre de cerimònies, ens va emocionar amb un discurs d'agraïment i saviesa. Finalment als jardins, una fi de festa oberta a tothom i amenitzada amb les cançons que tots ells recordaven i taral·lajaven a plens pulmons i puny al cap.

El ressò popular i mediàtic va sorprendre molt gratament els brigadistes. Nombrosos articles i programes han fet referència a la visita a diaris, revistes, canals de televisió i emissores de ràdio; com a organitzadors, tenim la convicció que els van fer sentir compensats pel seu sacrifici i feliços de ser novament, i qui sap si per darrer cop, a Barcelona. Paral·lelament, a diverses poblacions catalanes es van fer actes de reconeixement als brigadistes. Uns dies més tard, una delegació d'americans i francesos, van visitar la Universitat d'Albacete, on van poder conèixer, encara a territori espanyol, la notícia de la concessió als brigadistes de la doble nacionalitat, una reivindicació que ha estat motiu d'una llarga lluita i que consta a l'acta fundacional de la nostra associació.

Un llibre preciós, El comiat espanyol. Homenatge a les Brigades Internacionals. 1938-2008, editat arran d'aquesta celebració per la Generalitat de Catalunya, es va repartir entre el públic assistent als diferents actes. En podeu reservar exemplars (Carmen Higuera, tel. 93 412 13 27).

EL COMIAT ESPANYOL
HOMENAJE A LAS
BRIGADAS INTERNACIONALES
1938-2008

L'estiu d'enguany, un reduït i coratjós grup de persones, amb l'estendard del National Clarion Cycling Club, van fer possible reviu la gesta de 1938 de 2 ciclistes solidaris amb la República

Aquí al Fossar de la Pedrera, al cementiri de Montjuïc de Barcelona

Glasgow-Barcelona 2008

Aquesta vol ser una crònica resumida dels fets, per part d'una col·laboradora a l'últim tram i de l'arribada, a la ciutat de Barcelona. Un correu electrònic demanant "auxili", la setmana prèvia a començar el recorregut, enviat per la coordinadora del programa -itinerari des de Glasgow fins al Prat de Llobregat, logística i contactes institucionals-em va trastocar lleugerament les vacances. S'havia de resoldre, a més del traçat d'un recorregut metropolità quan ja portaven un mes llarg per camins i carreteres, superant tempestes, ventades, calor i, per força, un considerable esgotament, l'arribada a la ciutat en plena canícula. Tots sabem com acostuma a quedar Barcelona a mitjan agost!, i la resposta de les organitzacions va ser sorprenentment positiva i càlida.

Aprofitaré per agrair en nom seu i en el meu, l'acolliment tan sincer i generós que tothom amb qui van contactar els va oferir. Seguint l'itinerari, iniciant a les vuit del matí, començarem pels responsables del gabinet d'alcaldia i al seu director, i als membres de la Guàrdia Municipal del Prat i de l'equip del Parc Natural que van obrir camí amb les seves bicicletes fins al llinar del terme municipal; als conductors anònims que saludaven durant el trajecte quan descobrien les ensenyes dels ciclistes; als coordinadors i personal tècnic del cementiri de Montjuïc que van facilitar la visita al Fossar de la Pedrera, on van fer l'ofrena floral i el desplegament de l'històric estendard del Club Clarion; al regidor de Gràcia que els va voler rebre al bell mig de les festes del districte; als membres del Secretariat Nacional de la UGT de Catalunya i als companys del sindicat que ens van oferir els seus locals, intercanviant obsequis, llibres i afectes a més d'un refrigeri molt ben rebut pels convidats; i, finalment, el passeig fins a la Casa Gran, on van lliurar a Eduard Gomà, alcalde accidental de Barcelona, que els va rebre al Saló de Cent, una carta del seu homònim de Glasgow.

Arribada a la seu de la UGT de Catalunya

Carta del fill d'un brigadista

Collin Carrit, fill i nebot de brigadistes

El 1996, assegut entre oliveres prop del Jarama, vaig tancar els ulls i vaig recordar el meu pare, Noel, que havia format part del batalló britànic de les Brigades Internacionals. Va ser al febrer del 37 i era al front del Jarama. Va sobreviure, però molts d'altres no. Uns dies després, jo em vaig a prop de Brunete. Allà, al juliol del 37, el meu pare, de nou en acció, conduïa una ambulància. Tornà a tenir sort i va sobreviure. El seu germà, Anthony, no. Acabava d'unir-se a les Brigades Internacionals i la seva ambulància va ser destruïda per un bombardeig franquista. Mai més se'n va saber res més, ni d'ell, ni de l'ambulància, i va quedar per sempre en sol espanyol.

El viatge ciclista Glasgow-Barcelona 2008 ha estat el meu particular homenatge a l'oncle que mai vaig arribar a conèixer, que va morir abans que jo nasqués. També ha estat un homenatge al meu pare i als voluntaris de tot el món que van veure con l'atac de Franco a la República era l'entrada a la Segona Guerra Mundial. Per a tots nosaltres ha estat, a més, un homenatge al poble espanyol, per la seva heroica resistència al franquisme i pel seu sofriment sota l'ombra del tirà durant tants anys. Tot i la tragèdia de la guerra i del molts que van morir, aquest viatge ha estat un motiu de joia i optimisme. Allà per on hem passat: Guernika, Legutiano, Amurrio, Logroño, Valtierra, Tardienta, La Batallera, El Prat i Barcelona... a tots aquests llocs hem estat rebuts amb enormes mostres de solidaritat i estima. La calor del l'asfalt que hem sofert a Espanya, venint d'un país fred i plujós com el nostre, s'ha vist compensat amb escreix per la rebuda de totes aquestes meravelloses persones que ens han animat a continuar endavant.

Vista al Pavelló de la República, a Montjuïc (Barcelona)

Un parell d'hores més tard, havent dinat i cantat, es va visitar l'edifici del Pavelló de la República i els seus arxius. Ja sense forces, pel cúmul d'emocions i actes al llarg del dia, van excusar la visita a les excavacions del Turó de la Peira, on els esperaven estudiants de la UEE i el regidor del districte d'Horta-Guinardó, que ho van entendre. Així, com a colofó de la seva estada, davant la reproducció del Guernika, ens acomiadàvem del grup que es retirà a descansar, tot considerant assolit el repte. Quan les emocions superen les expectatives, ens adonem de la importància dels petits actes de solidaritat.

Tot seguit, us convido a llegir els escrits de dos participants en aquesta travessa vital i optimista; i per tal de no deixar res al calaix de la memòria, adjunto referències d'adreces i blogs, on podeu conèixer amb tota mena de detalls aquest viatge des dels inicis.

<http://www.canalugt.tv/arxiu/?p0209>

<http://www.larioja.com/20080813/sociedad/vuelta-ciclista-memoria-20080>

<http://www.barcelonatv.cat/diacarta/player.php?idProgVSD01522&cercaPro>

Acte de benvinguda al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona

Dos mil quilòmetres pedalejant per la solidaritat

Malte Otxoterena, periodista i coordinadora del viatge

El Club Ciclista Clarion de Gran Bretanya començà el seu viatge aquest estiu a Escòcia amb la intenció d'arribar a Barcelona per rememorar un fet que va succeir l'any 1938 i que havia restat adormit durant 70 anys. Un gra de sorra més per construir la memòria històrica i recordar-nos que la gent normal i corrent també pot fer grans coses si s'uneix per lluitar conjuntament per un canvi, per petit que sigui.

Al 1936, cinc ciclistes de Gran Bretanya arribaren a Barcelona amb la finalitat de participar a l'Olimpiada Popular que havia de començar el 19 de juliol com a protesta en contra del feixisme, com a contrapunt a les Olimpíades d'Alemanya d'aquell mateix any. Per culpa de la sublevació franquista van haver de marxar sense haver participat en aquesta competició esportiva. El maig de 1938, un d'aquells ciclistes, adonant-se que els esdeveniments anaven empitjorant la situació a Espanya, va decidir fer el trajecte Escòcia-Barcelona per recaptar fons destinats a la població de Barcelona. Sabia que entrar a Espanya no resultaria pas fàcil. A pesar de tots els inconvenients, ell i un company del Clarion Club es van posar en marxa amb allò mínim i començaren a pedalejar. Van aconseguir 400 lliures d'aleshores, una quantitat molt superior a les 70 que esperaven recaptar, gràcies als molts simpatitzants que trobarem al llarg de la ruta. En arribar a Barcelona, després de travessar Gran Bretanya i França, els diners van ser lliurats a l'ajuda mèdica de Barcelona i sortiren de tornada a casa amb la satisfacció d'haver contribuït a pal·liar el sofriment de tantes persones que mai coneixerien, i ho van aconseguir així, simplement, amb l'únic recurs que tenien a mà, les seves bicicletes.

La història del Club Ciclista Clarion neix en temps de la Revolució Industrial, l'any 1898, amb la finalitat de propagar les idees del moviment obrer en un país oprimat per unes condicions laborals pèssimes. A la dura vida d'aleshores, l'únic luxe d'un obrer era la bicicleta i d'aquests obrers va sorgir la idea de fer-la servir per distribuir el diari socialista *Clarion*, fundat el 1891, per cada petit racó de la difícil geografia britànica. Amb aquests antecedents polítics, l'any 1936 sorgeix el suport dels miners i els comitès d'ajut de Gran Bretanya que va fer possible que 4.000 nens bascos poguessin sobreviure com a refugiats, tot i el pacte de no intervenció. Hi col·laboraren molts ciutadans, uns recaptant diners amb les seves bicicletes, d'altres organitzant l'ajuda als refugiats, enviant aliments i desafiant el bloqueig marítim, i molts d'altres venint com a brigadistes. Glasgow va ser la ciutat que més brigadistes aportà de tot el Regne Unit i per aquesta raó ha estat lògic que el nostre viatge començés allà i, també perquè va ser a Glasgow on s'inicià el viatge ciclista del 38.

Setanta anys després, el Club Clarion ha cobert la distància, en

TED WARD and Jeff Jackson leaving Leicester last night on a cycling tour to Spain. They are making for Barcelona.

l'espai i en el temps, arribant a Barcelona el 20 d'agost. Han visitat el Fossar de la Pedrera a Montjuïc, per retre el seu homenatge als brigadistes caiguts del Club Clarion, Cox i Watts, i als dos ciclistes que arribaren al 38, Taylor i Ward, pedalejant des de la verda Escòcia per un ideal de solidaritat. La rebuda que hem tingut a Barcelona ha superat qualsevol expectativa, sobretot en arribar a la seu de la UGT de Catalunya, però també a l'Ajuntament de Barcelona, pels carrers on passàvem amb les nostres bicis i tota la gent amb què ens hem creuat al llarg de la ruta. Tantes persones solidàries que seria injust esmentar-ne solament unes quantes. Com diu el lema del nostre Club: "El desconegut que trobis avui serà demà el teu amic", i ha estat així.

Biografies ugetistes

Miquel Ferrer i Sanxís

Un secretari general polièdric

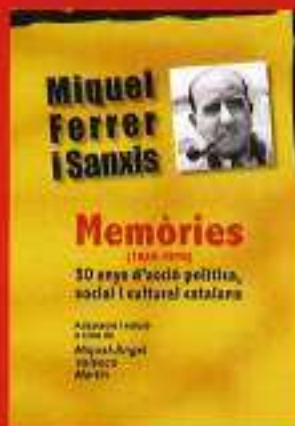
Méix a Castelldefels el 1899. Sot del CADCI, el 1922 participa en la fundació de les Joventuts d'Acció Catalana i en les activitats nacionalistes dirigits des de la Llibreria Italiana que Marià P. Sureda dirigeix i ell representava. L'adveniment de la dictadura de Primo de Rivera desvetlla en Ferrer l'home d'acció que participa en activitats terroristes i conspiradores a través de la Societat d'Estudis Milians. El 1925, s'implica en el complot del Gorní per acabar amb la vida del rei Alfons XIII. Condemnat per dos consells de guerra, és empresonat al reformatòri d'adults d'Alcalá (1926-1929). En sortir de presó ingressa al Bloc Obrer i Campesí, on és membre del comitè executiu i on destaca pel seu nacionalisme. El 1935 abandona el comitè del BOC que s'integra al POUM i, quan esclata la guerra civil, s'adhereix al nouat PSUC i arriba a ser membre del seu Comitè Central. El maig de 1937 és elegit secretari general de la UGT de Catalunya. Fou vocal d'Organització del Treball en el Consell d'Economia de la Generalitat de Catalunya. Malgrat les seves discrepàncies tracta de cercar sempre l'entesa amb els homes de la CNT-FAI, proposant les unitat

d'acció. Així li comporta desavinences amb els seus propis correligionaris, com quan, exiliat a França el 1939, crea el Servei de Recerques en favor de tots els refugiats que malvivien als camps del Midi francès, independentment de la seva adscripció ideològica. La ingent quantitat de cartes que rep en demanda d'auxili espanta les autoritats franceses que l'acusen de preparar un complot subversiu i l'indemneix al camp de Setfont per traslladar-lo després al camp de col·lig del castell de Collioure. Poc després s'estableix a Mèxic, on l'espera una oferta de treball que li havia fet un altre ugetista, Joan Grijabo, amb la seva mare i la seva esposa. A Mèxic es reproduïx el fraccionament de la UGT entre els sectors pro PSUC i el grup que s'articula a l'entorn de Ferrer que s'oposava a l'estret lligam entre partit i sindicat, i es produeix el troncamet. Expulsat del PSUC, s'integra al Moviment Social d'Emancipació Catalana, ambiró del futur i almer Partit Socialista Català. Ferrer continua aleshores la seva tasca sindical: el 1942 és elegit secretari general de la UGT de Catalunya reconstituïda a l'exili (Secretariat Regional-Mèxic), càrrec que exerceix fins al 1950.

Ferrer, incansable, constant, metòdic i dotat d'unes grans capacitats d'organització i comunicació, participa a Mèxic en quasi totes les iniciatives desenvolupades pels exiliats catalans vers una nova Catalunya que superés el món estatutari del 1932. La seva experiència professional en el camp de l'edició li serveix per treballar a l'Editorial Atlántida, primer per per introduir-se en el món editorial mexicà i col·laborar en la Compañía General Editora SA, on arriba a director general. Establert pel seu compte, posa en marxa l'edició mensual

d'un Boletín Bibliográfico Mexicano i la constitució del Instituto Panamericano de Bibliografía y Documentación. Patriona també en la creació del Club del Libro Català del qual fou secretari (1944-67) i de la Institució de Cultura Catalana. Políticament, participa en el Consell Nacional Català, del qual fou secretari per a Amèrica. La tasca de Ferrer com a columnista és immensa: a Catalunya publica articles, entre d'altres, en els diaris La Frontera, L'Hora, La Batalla, i Treball. Ementar també els seus articles a Las Noticias, portaveu de la Unió General de Treballadors de Catalunya. A l'exili, promou la Revista dels Catalans d'Amèrica, col·labora a El Poble Català,

portaveu de la comunitat catalana de Mèxic, durant 1942-1947, i és portaveu de la Comissió organitzadora de la Conferència Nacional Catalana, el 1951-1952, i participa a Galúncia (Galícia-Euskadi-Catalunya) de Buenos Aires. Destaquen també els seus més de dos-cents articles publicats a Ressorgiment de Buenos Aires (1946-1970). D'altres treballs seus de caràcter historico-polític van obtenir premis, entre 1950 i 1960, a diversos Jocs Florals celebrats a l'exili. En els seus llibres aborda sovint qüestions polemiques, com ara, La UGT i la municipalització dels serveis (1937), Enric Prat de la Riba i l'Assemblea de Parlamentaris (1961), La Generalitat de Catalunya a l'exili (1977), i Memòries (1920-1970), 50 anys d'acció política, social i cultural catalana (2008), editat per la Fundació Comaposada. A més del seu propi nom i dels pseudònims indubls Ramon Fuster, també signava amb les seves inicials MF i com Bibal, Jacomí Fuster i Jeroni de Castelldefels. És, si més no, curiosa aquesta proliferació d'altres emprats per Ferrer, inclosa la modificació dels seus cognoms, ja que ell ara nat Miquel Ferré Sanchez. Torna a Barcelona l'any 1986, on morí l'any 1990.

La Fundació Comaposada acaba d'editar les seves memòries

Podeu consultar una relació de biografies ugetistes a:

<http://historia.sindicalista.org>

Francisco Nelra

Una trajectòria de referència

Naix a Galiola el 1953. Quan té 10 anys, tota la família es trasllada a Barcelona, on estudia per llibre i als 18 anys comença a treballar amb un tipus força curiós: "Negociava fetres de gent a qui els bancs no lliaven, a cravi de comissions majors. Tenia una biblioteca de llibres editats durant la Segona República i em va donar permís per endur-me els que volgués. I m'els vaig emportar tots".

Malgrat aquestes lectures i la militància antifeixista del seu avi, no se'n parlava massa a casa; l'autèntica consciència política l'amba als 18 anys, quan entra a treballar a MACOSA, una fàbrica polititzada. El sindicalisme s'estava reorganitzant i plantant cara a la banda de més dura i petronalista. Connecta amb la UGT: "Tenia un discurs sincer i rupturista, s'oposaven a l'ontisme i a qualsevol forma de relació no conflictiva amb el règim". L'any 1975, s'afilia a la UGT i la Federació Catalana del PSOE. "Quan entro a UGT em trobo amb un fort component ideològic, però l'arrelament a la fàbrica és mínim; allà les

coses les fa CCOO i nosaltres, més testimonialment, fixem a companys que ens semblen interessants. Anàvem a l'Acadèmia i apreníem socialisme".

L'any 76, UGT i CCOO malden per crear un comitè d'empresa. La direcció veu la participació massiva dels treballadors, els reconeix i negocia el conveni. "Ho vam viure com una gran victòria i va ser el principi de la mort de l'entisme". Del 76 al 88 és secretari general de la Federació del Metall de Catalunya. "En temps de fortes desavinences personals, jo era algú d'equilibri". Participa en el procés d'unitat del socialisme català. "Quan arriba al poder Felipe González, es generen conflictes que creen un gran distanciament entre el PSOE i la UGT. La transició es va fer molt bé, però vam haver de pagar el preu de renunciar a idees que ens havien emocionat durant la dictadura". El 1988 es licencia en Dret. Actualment dirigeix el gabinet jurídic de la UGT de Catalunya i és el director de la Fundació Comapostada.

A

V

Miquel Arisa Coma

Un activista humil

Naix el 1951 en una masia de Centelles, de pares pagesos. Estudia sociologia a Vic. Amb amics excursionistes, l'any 70 funden la secció de Centelles d'Òmnium Cultural i, més endavant, participa en la creació de la secció local de l'Assemblea de Catalunya. Entra a militar a Convergència Socialista, on hi ha un debat intern sobre si afiliar-se en bloc a la UGT o a USO. Amb un grup de treballadors que, més enllà del catalanisme cultural, volia incidir en la qüestió social, crea la secció esportiva de la UGT. "Era molt pitjor ser poca gent que la clandestinitat, perquè t'hi havies de lluitar en cos i ànima, així que, a part de treballar com tothom, la poca gent que érem a Osona exigia que participéssim molt activament en tot. Era difícil, perquè ningú volia els nostres cartells en català penjats a les seves botigues o bars i, qui els volia, els despenjaven al cap de poques hores. La Guàrdia Civil i l'ajuntament ens vigilaven de prop i, en aquest context, hàviem

de buscar militants." Vio, Manlleu, Tordera... van llogar un local on fèia d'alliberat i així van constituir l'embrió de la UGT a Osona. Van crear una xarxa d'unes 400 persones que, quan va arribar la democràcia, l'any 77, van fer realitat totes les seccions que havien preparat. Miquel Arisa va ser el responsable molt de temps de la UGT a la comarca. Fundador de l'Ajuntament de Granollers des del 1980, participa en el seu comitè d'empresa. L'aprenentatge en un ajuntament i l'esforç per haver propiciat la democràcia li aporten un gran reconeixement social: regidor des de 1988, el 1995 és cap de llista de la candidatura socialista de Centelles i assumeix l'alcaldia, fins avui, amb 10 dels 13 regidors a les últimes eleccions. També presideix el Consell Comarcal d'Osona i la Comissió de Petits Municipis de la Federació Catalana de Municipis. Continua vinculat a la UGT i treballant a l'Ajuntament de Granollers.

D'un temps, d'un compromís

Javier Giménez Graña, FETE-UGT Terres de Lleida

Al voltant del 75è aniversari de la Federació de Treballadors de l'Ensenyament de la UGT, la FETE, a les Terres de Lleida

Al desembre de 1933, enguany fa 75 anys, un grup de mestres constitueixen la FETE, el sindicat d'ensenyament de la UGT, a les Terres de Lleida. Docents rebels i apassionats pels canvis educatius que es produïen al país, activistes socioculturals en la Lleida republicana; com deia la Pepita Reimundi: "érem gent jove, uns idealistes, gent de soca amb fortes arrels teòriques": les germanes Uriz, la Dolors Piera, el Josep Alcobé, el Pere Garcia Lamolla, el Pau Xuriguera, el Frederic Godàs o el Ricard Barqué que presidí l'acte fundacional del sindicat. El naixement del sindicat no va ser una casualitat: inicis dels anys 30, temps d'il·lusió col·lectiva. Ja ho deia l'escriptora Rosa Regàs: "Foren cinc anys, és cert, però fou el més bell i colossal impuls modern i democratitzador que havia viscut el país en tota la seva història". Un temps en què els

mestres eren definits com "els primers ciutadans de la República". Hi havia també fortes arrels pedagògiques a les nostres contrades, en refereixo als mestres del Batec, grup definit pel pedagog Alexandre Gali com "una revolució pacífica de mestres lleidatans".

L'aixecament contra el govern legítim, el posterior conflicte bèl·lic i la victòria feixista significà: repressió, càstig i, per a molts d'aquells docents, l'exili. Què se'n va fer, d'aquella escola nova somiada pels fetistes? Se'n decretà l'oblí i restà ensorrada, aixafada per tota la simbologia i els valors del feixisme. Què se'n va fer d'aquells docents que restaren al país? Foren depurats i la definició més evident de la seva situació i estat d'ànim seria que tenien por. L'escriptora Josefina Aldecoa, en el magnífic llibre *Diario de una maestra*, ho explicava així: "La por adoptava distintes formes. Por pel destí de l'Ezequiel, por a ser denunciada, por a quedar-me sense feina". Dels que anaren cap a l'exili, a alguns la sort els va donar l'esquena, com en el cas d'un dels fundadors de la FETE, el Ricard Barqué, el qual morí amb 33 anys, tot fent de manobre a Dijon. D'altres iniciaren de bell nou la seva tasca pedagògica en els països d'acollida; com deia el mestre de Montoliu, José de Tapia, parlant del seu col·lega de Puigvert, el Patricio Redondo, tots dos a Mèxic: "Si la guerra ens havia separat, el retrobament ens uniria de nou, estretament, per avançar el nostre projecte educatiu. Havia arribat el moment de refer junts el camí". Aquells mestres crearen institucions educatives, participaren activament en la vida pedagògica i/o social dels països d'acollida. Recentment va venir a Lleida el cònsol de Mèxic a Barcelona, el Sr. Garcia Amaral, i tot parlant de l'exili català al seu país ens digué: "El que vostès perderien aquí, nosaltres ho vam guanyar allà".

Commemoració dels 75 anys de la FETE a les Terres de Lleida

La Biblioteca Pública de Lleida ha acollit durant el mes de novembre l'exposició "D'un temps, d'un compromís", un repàs a través de fotografies i documents històrics a la història i als seus protagonistes. L'acte d'inauguració va comptar amb la presència d'Àngel Ros, alcalde de Lleida, Antonio López, director dels Serveis Territorials d'Educació a Lleida, i Carmen Ariche, directora de la Biblioteca Pública. També es va fer la representació teatral de "Dolors Piera, l'ànima de l'escola", de la companyia Tic Teatre. La FETE-UGT a Lleida es va constituir el desembre de 1933 i l'exposició -serà itinerant- vol contribuir al manteniment de la memòria històrica d'una època i d'uns mestres apassionats del progrés social.

L'homologació, reivindicació del professorat durant els anys 80. Manifestació pels carrers de Lleida, al març del 1988 (Font: La Mañana, fotografia d'O. Duch)

La Federació de Treballadors de l'Ensenyament de la UGT de les Torres de Lleida (FETE-UGT) i la Plaça de Lleida van inaugurar, el propi 29 de novembre, una placa commemorativa dels 75 anys d'aquesta federació, a l'actual Plaça Fanolers de Sant Jaume, on hi va burlar l'any 1933 la primera seu de la FETE-UGT a Lleida.

Revolució i responsabilitat

Una fotografia dels membres del FETE-UGT, a l'any 1933.

El FETE-UGT de les Torres de Lleida és una de les seccions més antigues que existeixen, amb un historial de llarga data. El FETE-UGT de les Torres de Lleida és una de les seccions més antigues que existeixen, amb un historial de llarga data. El FETE-UGT de les Torres de Lleida és una de les seccions més antigues que existeixen, amb un historial de llarga data.

El FETE-UGT de les Torres de Lleida és una de les seccions més antigues que existeixen, amb un historial de llarga data. El FETE-UGT de les Torres de Lleida és una de les seccions més antigues que existeixen, amb un historial de llarga data.

Una de les publicacions del sindical durant el període bèl·lic (Font: Servei d'Arxius i Llegats de l'IEI)

El mestre de Bell-lloch Ricard Barqué i la seva esposa, Montserrat Parellada, mestra a Sidamunt. Al desembre de 1933, Barqué presidiria l'acte de presentació de la FETE (Font: Arxius privat Hèctor Barqué)

Victor Colomer, nascut a Corbins i mestre del Liceu Escolar, durant els anys de la República es traslladà a Barcelona, on representà la UGT en una de les ponències del CENU, fou regidor de Cultura i després el darrer alcalde republicà de la Ciutat Comtal, perquè es va fer càrrec de l'alcaldia quan Barcelona caigué. Des de Mèxic va escriure: "La llibertat reconquerida li donarà alè per créixer", i així va ser, quan a l'octubre de 1977 renaixia la FETE-UGT de les Terres de Lleida; la presentació es va fer en l'actual sala Jaume Magre; un dels que presidí l'acte fou el professor de francès de l'institut Màrius Torres, el Sergi López; hi eren també el Juli Busquets i la mestra, amiga i companya, Marta Mata. En preguntar-li al Sergi per què refundaven la FETE, quan els partidaris d'afiliar-se a un sindicat de classe eren una minoria absoluta enfront dels que simpatitzaven per un sindicat unitari a l'ensenyament, contestà que volien pertànyer a un sindicat d'ensenyament federat amb una central sindical, la UGT, "per solidaritat amb la resta de treballadors i per raons d'eficàcia sindical".

Llegia una entrevista al president del Consell d'Estat, Fernando Rubio Llorente, en què tot parlant d'aquells sindicalistes de la transició afirmava: "Són herois anònims als quals realment devem, segurament, més que no pas als dirigents polítics o als intel·lectuals públics, la llibertat de què gaudim". No em puc estar d'evocar aquell temps i aquells ensenyants que s'esforçaren amb entusiasme, reunint-se a la seu de l'Òmnium Cultural,

per donar cos i enfortir el moviment sindical entre els ensenyants. I faig memòria d'aquells primers sindicalistes que vaig conèixer a la UGT, gent de la banca, el comerç, l'hostaleria, el metall i la construcció, o els ferroviaris; els germans Gómez, l'Honorat i el Josep Maria, el Solana, el Mujals, el Ramos, i tants d'altres. "Lluitàvem per la llibertat de les persones. Ho fèiem amb l'energia que dona el convenciment que fas el bé", ens deia el Joan Mujals, tot commemorant, al juny del 2007, els 30 anys de democràcia. Durant tot aquest temps, la FETE-UGT ha estat present de forma activa en tot el que ha significat millora de les condicions laborals dels treballadors de l'ensenyament i lluita per la qualitat de l'educació. Aquesta exposició és l'expressió d'un compromís per aconseguir el que amb tanta delicadesa expressà la Marta Mata en un article sobre la FETE poc abans de deixar-nos, al juny del 2006; "Espero que en els propers anys puguem avançar més que en el passat en el camí de fer de l'escola allò que els nostres infants, al nostre país, i els de tot el món, necessiten per ser homes i dones lliures i creadors d'humanitat".

En moments força difícils com els actuals, on sembla que s'acaba una etapa i no sabem ben bé cap a on anem -parlo de la societat però també del món de l'educació-, cal pensar que tot conflicte ens fan avançar si el sabem encarrilar, sense imposicions i amb diàleg. Ja ho deia l'escriptora, i filla de Balaguer, Teresa Pàmies: "És cert, amic, no hem de renunciar a trobar el camí a seguir, i ho hem de fer entre tots".

El propassat 12 d'agost, la UGT de Catalunya va commemorar els 120 anys de la creació del sindicat. Publiquem la declaració pública, llegida durant l'acte al carrer Tallers de Barcelona

Declaració 120 anys de lluita

Avui i a aquesta hora de fa 120 anys, un grup d'idealistes van fundar la Unió General de Treballadors. La seva experiència vital, el seu inconformisme social i el seu esperit crític els va empenyer a crear la primera organització sindical d'Espanya. Va néixer a Barcelona, entre el brogit dels telers i l'escalfor política de les altes xemeneies de les fàbriques. El mateix any que la ciutat acollia l'Exposició Universal. La concentració d'obres que havien de transformar la Barcelona que acolliria aquella demostració d'impuls econòmic i cultural en va esdevenir el catalitzador. Però, la idea d'un sindicat de classe que esdevingués l'instrument de lluita dels treballadors i les treballadores es venia forjant a Catalunya a través de les diverses societats obreres que ja agrupaven anhels personals i esperances col·lectives.

Un dia com avui, amb el futur com a aliat, va néixer la UGT. Al Cercle Socialista de Barcelona. Aquí mateix, al carrer dels Tallers 29, va donar les primeres passes l'organització sindical pionera a Espanya i a Catalunya. El sindicat que va decidir lligar el seu destí al dels treballadors i les treballadores que el van integrar, li van donar vida, sentit i legitimitat moral per continuar endavant més enllà de les adversitats, la manca de llibertat i la persecució.

El sindicalisme que representa la UGT ha estat protagonista de la història perquè ha sabut actualitzar la seva capacitat de resposta i proposta davant els reptes de la nostra societat i perquè ho ha fet sempre de la mà dels treballadors i les treballadores. Així és com la UGT pot explicar els seus 120 anys de camí ferm i constant.

Fotografies del Gabinet de Comunicació de la UGT de Catalunya

Però aquesta commemoració que avui fem del nostre naixement ara fa més d'un segle no ens pot fer caure ni en el cofoisme d'un èxit vital, que sens dubte ho és, ni tampoc en l'error de pensar que la nostra trajectòria és garantia de futur. A la UGT sabem que aquest tan sols es guanya des del compromís quotidià i la interpretació lleial dels interessos col·lectius d'aquells que tenen menys, d'aquells que avui, com fa 120 anys, necessiten d'organitzacions sindicals sòlides i fermes per assegurar els seus drets i el seu benestar. La lluita per un salari digne, el dret a la protecció de la salut a la feina, la batalla contra la precarietat i l'exigència de la reducció de la jornada de treball són velles reivindicacions que encara en la nostra societat mantenen tot el sentit.

Avui, 12 d'agost de 2008, amb la mateixa intensitat intel·lectual, la mateixa honestat política i idèntic impuls vital que l'any 1888, mantenim plenament vigent i actiu l'esperit internacionalista que residia en el pensament i la determinació dels fundadors. La UGT del present és continuadora del combat històric per un món més just i més lliure, i projecta aquesta lluita per la igualtat, la justícia i la llibertat des del present cap a les generacions futures. Hem estat el testimoni d'un segle de derrotes i de victòries. Volem ser el testimoni, ara, de l'avenç definitiu cap a la pàtria dels humans.

Visca la UGT! Visca la lluita dels treballadors i les treballadores!

Barcelona, 12 d'agost de 2008

Per la restitució dels diners incautats pel franquisme

Associació de Perjudicats per la Incautació del Govern Franquista (APIGF).
Lidia Jiménez, c/ Providència, 42, 08024 Barcelona. Tel. 93 865 72 97.

La nostra associació és una entitat sense afany de lucre, creada ara fa més de quatre anys a Barcelona, i aplega tots els afectats, tant de Catalunya com de la resta de l'estat. El nostre objectiu és aconseguir la devolució dels diners confiscats pel govern franquista a partir de l'any 1938, en plena Guerra Civil, la constància i el dret dels quals resideix en els rebuts emesos per bancs, caixes i ajuntaments, i que amb el títol de "Fondo de papel moneda puesto en circulación por el enemigo" proven fefaentment l'esmentada incautació.

Avui, recuperada la democràcia i havent estat restituïts i retornats recentment els patrimonis de tota mena a partits polítics, sindicats i d'altres entitats, els gairebé dos mil socis adherits a la nostra associació volem que d'una vegada ens restitueixin i ens tornin els diners confiscats d'una forma abusiva i indigna, fent justícia al patiment nostre, dels nostres pares, avis, etc., en ésser desposseïts de tots els diners que tenien a canvi d'un rebut que mai més fou convertit en diner legal, tal i com era de tèmper, tot fent-ne el govern franquista un ús partidari, i contrari al capdavant al règim legítim establert, imposant la por a ésser declarat contrabandista a tota persona a la qual se la trobés en possessió de diners republicans, a més d'ésser sancionats amb pena de presó.

Desenvolupem dues línies de treball per aconseguir la restitució d'aquesta confiscació. D'una banda la via administrativa a través

dels partits polítics, amb alguna iniciativa concreta per atendre les nostres legítimes reclamacions, com ara la proposició no de llei en el Congrés dels Diputats, de 18 de juliol de 2008, presentada per CiU, tot i que esperem que ens incloguin definitivament dins de les lleis de recuperació de la memòria històrica per assolir la restitució actualitzada dels diners incautats per als acreditats o hereus legals, restituint així la dignitat personal tant de nosaltres com la dels nostres avantpassats; aquesta és la via normal i lògica per aconseguir el nostre objectiu. No obstant això, i d'altra banda, també avancem en la via judicial, de la mateixa manera que tampoc descartem la possibilitat de recórrer a les instàncies europees si és el cas que no són ateses les nostres peticions a través de les dues vies proposades. Moltes gràcies.

La FLAREP (Federació per a les Llengües Regionals dins l'Ensenyament Públic) és l'organisme del conjunt de les entitats que promouen les diferents llengües de França en l'ensenyament públic

22è Col·loqui de la FLAREP a Sant-Africa (Aveyron, França)

Joan Jaume Prost, president de l'APA Escola Pública i membre de la CFDT, i Joan Guàrdia i Grau, director de Les Notícies de llengua i treball i membre de la UGT de Catalunya

Les entitats que formen la FLAREP apleguen bàsicament pares i/o mestres que treballen per augmentar la presència de les diferents llengües en l'ensenyament públic, a través del sistema que avui existeix a França i que consisteix en la línia escolar anomenada de paritat horària, això és que el 50% de les assignatures s'imparteix en francès i l'altre 50% en l'altra llengua. Aquest sistema s'inicia a partir dels anys 80 del segle passat, gràcies a la iniciativa de diverses entitats i persones. Cada any, la FLAREP organitza un col·loqui que se celebra en algun dels territoris en què es parla alguna d'aquestes llengües que a França en diuen regionals i que serveix com a espai de trobada i de reflexió d'aquestes entitats. Així, tots plegats es posen al corrent de com han evolucionat les coses en cada cas, en què s'ha avançat, amb quines dificultats s'han trobat i quines són les perspectives de futur. Enguany s'han trobat representants de les llengües següents: occità, català, basc, bretó, alsacià-alemany, savoià-franco-provençal i creol. El col·loqui ha tingut lloc del 25 al 27 d'octubre, amb un programa molt dens de taules rodones, conferències i seminaris, en les quals també han intervingut representants del Ministeri d'Educació Nacional, les regions i els sindicats, a més d'experts del món universitari (pedagogia, sociolingüística, etc.) o juristes. S'ha disposat d'una sala per a l'exposició de materials de difusió i d'activitats culturals (concerts, animació, etc.).

La situació general canvia poc d'un any a l'altre. Tenim el context general de França com a país d'una llarga tradició centralista i uniformitzadora, el que en diem l'esperit jacobí, procedent de la Revolució Francesa de 1789. A més, l'article 2 de la Constitució estableix que "el francès és la llengua de França". La incorporació d'aquest article a la Constitució és relativament recent, i es va fer tot arguint que era necessari per tal de protegir el francès de la pressió que exerceix arreu l'anglès, però a la pràctica ha servit per bloquejar l'avenç de les altres llengües, en particular a través del desenvolupament que n'ha fet el Consell Constitucional. En paral·lel o malgrat aquesta interpretació legal, aquestes llengües existeixen i lluiten per tenir el seu espai, però aquest funcionar al marge de la llei les col·loca en una situació general de greu dificultat per fer-se visibles en l'espai públic. És en aquesta situació al·legal que es desenvolupa la presència de les llengües regionals en l'ensenyament públic; en funció de la pressió social i de criteris polítics, els responsables polítics de cada regió han de prendre la iniciativa de portar aquest tema a la taula de negociació que hi ha periòdicament amb l'estat per a la fixació de convenis d'actuació. Així, l'estat traspasa la responsabilitat de prendre la iniciativa a les regions, però en paral·lel manté la discrecionalitat d'acordar o no accions positives i, alhora, sent molt conscient que el manteniment de la situació actual escanya aquestes llengües.

Durant el col·loqui d'enguany, alguns dels temes debatuts han estat els següents:

la demanda dels pares és superior a l'oferta

Aquesta és una dada molt positiva que es manté i que esperona a continuar treballant per augmentar l'oferta, a través del diàleg i la pressió davant els responsables polítics territorials i la Inspecció de l'Acadèmia.

disponibilitat de mestres i reconeixement acadèmic

És un problema que es manté. Les responsabilitats es reparteixen entre el ministeri per no promoure la formació de mestres a la universitat i posar pegues a la convalidació de mestres, per exemple per a què mestres de Catalunya puguin exercir a la Catalunya del Nord, i les universitats per no promoure també la formació de mestres. En paral·lel, s'ha d'insistir en l'aposta per la preparació pedagògica dels mestres.

cal aconseguir passar de la tolerància actual al reconeixement de dret

La introducció progressiva de les llengües regionals a l'ensenyament públic respon a una demanda social del pares que creuen que el coneixement d'aquestes llengües afavoreix la cultura dels seus fills.

mantenir la militància i la conscienciació permanent de la societat

La tasca d'incorporar aquestes llengües a l'ensenyament públic ha de formar part de l'objectiu més ampli de mantenir la presència social de les llengües.

la posició dels sindicats d'ensenyants evoluciona de forma positiva

Convé mantenir un diàleg permanent amb els sindicats, perquè són part activa de l'ensenyament públic i, per tant, la seva posició influeix en les decisions que es prenen. Tal i com va dir un sindicalista, "l'ensenyament de les llengües regionals és compatible amb la idea de la República."

mantenir la distinció entre llengües regionals i llengües vives

Per "llengües vives" s'entén habitualment les llengües dels col·lectius d'immigrants i més d'una vegada s'han usat d'una manera una mica oportunista com a referència en detriment de les llengües regionals.

llengües regionals, una aposta per la pluralitat i el plurilingüisme

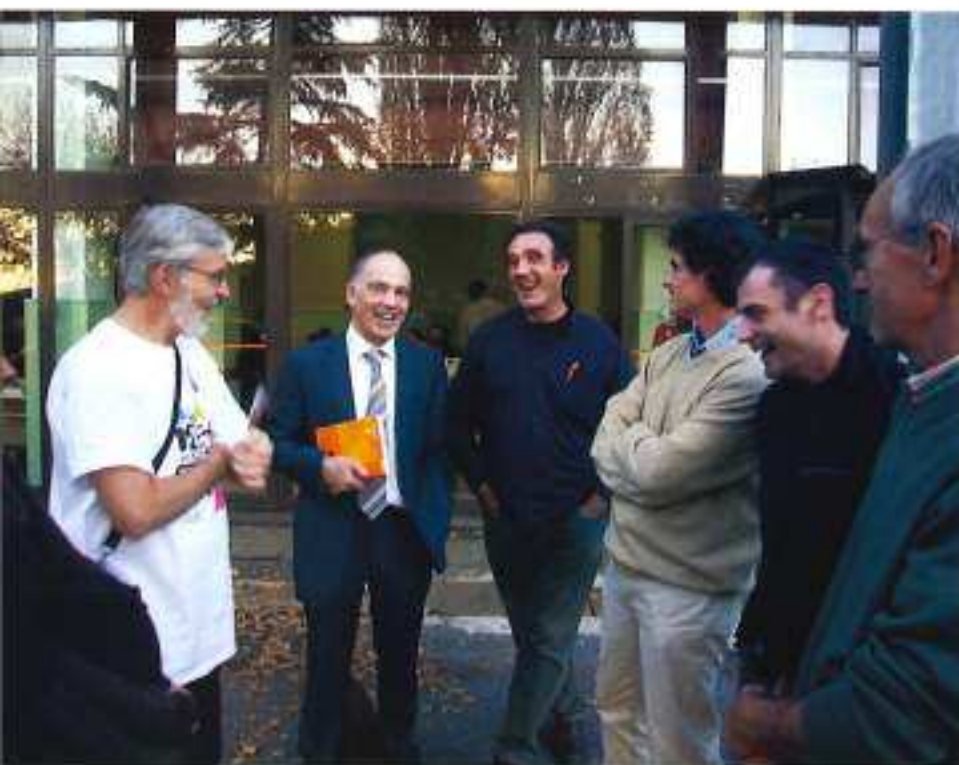
El procés de globalització comporta des de fa molts anys la importància creixent de l'anglès i això provoca que la societat francesa reflexioni sobre el seu monolingüisme secular. La promoció de les llengües regionals s'ha de situar en aquest debat i fer veure que hi ha espai per a totes les llengües.

professionalització de les entitats i institucionalització de la promoció de les llengües

Les entitats han d'augmentar la seva preparació i la seva capacitat d'interlocució. Alhora, cal aspirar a què hi hagi un organisme públic que assumeixi la promoció social de les diferents llengües; en aquest sentit l'Oficina Pública de la Llengua Basca (Euskararen erakunde publikoa-Office public de la langue basque) representa un model. Fou creada el desembre de 2004 sota la forma jurídica d'un Agrupament d'Interès Públic i aplega en el seu si el conjunt d'institucions i poders públics presents al País Basc Nord o Iparralde: l'estat, la regió d'Aquitània, el departament dels Pirineus Atlàntics, el Consell d'Electes del País Basc i el sindicat intercomunal de suport a la cultura basca (el conjunt d'ajuntaments).

Jean Salles Loustau, representant del Ministeri d'Educació Nacional i inspector general d'Educació Nacional, i Joan Guàrdia, director de Les Notícies de llengua i treball

L'opinió de Jean Salles Loustau, representant del Ministeri d'Educació Nacional i inspector general d'Educació Nacional

Quina és la posició del govern francès pel que fa a l'ensenyament de les diferents llengües en l'ensenyament públic? A França, la posició dels respectius governs sobre aquest tema és la de l'acompanyament, la del manteniment i el desenvolupament d'aquestes llengües en l'ensenyament, sempre a partir de les demandes que es formulen des de la societat. Correspon al Ministeri d'Educació Nacional, i només a ell i a nivell nacional, assegurar l'educació. A vegades aquesta demanda social no es veu satisfeta, però no per mala voluntat del govern sinó perquè hi ha dificultats a nivell local o d'altres que no depenen de la voluntat del govern o dels rectors -representants i responsables territorials d'Educació Nacional-, com ara que no hi hagi suficients professors disponibles. També és cert que no fa ni trenta anys que es va iniciar l'ensenyament d'aquestes llengües, i això és poc quan es tracta d'ensenyar una llengua. Aquest govern, i els precedents, està atent a la realitat de les llengües regionals i al seu desenvolupament, i n'és una prova que enguany, durant aquest 2008, s'ha modificat la Constitució i ara reconeix com a patrimoni del país, de França, les llengües regionals; això fins ara ho vèiem impensable i a més és un progrés que obre possibilitats noves per ensenyar-les.

Hi ha qui diu que aquest reconeixement constitucional representa un progrés històric. Hi esteu d'acord? Completament, i és també una manera per a França de posar-se al nivell dels altres països d'Europa. S'ha de tenir en compte que França no ha aprovat la Carta Europea de les Llengües Minoritàries i que en aquest tema queda a distància de la posició dels països moderns, en particular d'Espanya, i també pel que fa al sistema d'estat amb una visió moderna amb autonomies. Anem cap a aquesta visió moderna.

L'opinió de Thierry Delobel, president de la FLAREP

Quin és l'objectiu d'aquest col·loqui? Sempre consisteix en comparar les situacions i les evolucions de les diferents llengües, tenint clar que hi ha una distinció clara entre les regions que han assolit disposar d'una instància institucional responsable de tirar endavant una política lingüística, tal i com passa a l'Estat espanyol, i la resta de regions. Aquesta instància institucional és capaç de gestionar, finançar i controlar, i per ara només en disposen el País Basc Nord i Còrsega. Per a la resta de regions, la situació és més difícil i depenen dels convenis i els contractes signats entre l'estat i cada regió que estipulin que l'ensenyament de les diferents llengües forma part dels seus objectius, i que sempre compten amb competències i mitjans reduïts. Per a les regions que no tenen establert cap conveni, com és el cas de l'occità a Occitània i del català a la Catalunya del Nord, els queda esperar que l'objectiu d'una futura llei de llengües que portem 57 anys esperant sigui una realitat, perquè representaria un gran avantatge que donaria seguretat i desenvolupament a aquestes llengües per tal d'assegurar la seva continuïtat i evitar el pitjor. El col·loqui d'enguany l'estem celebrant a Occitània, i per tant hem de dedicar una atenció particular a l'occità, i en aquest sentit hem pogut sentir les intervencions dels elegits, dels responsables polítics, d'Aquitània, Migdia-Pirineus i Llenguadoc-Rosselló, i realment el seu discurs ha estat una mica penós, perquè si les autoritats territorials, de les regions i dels departaments, no s'ocupen del tema, i l'impulsen i n'agafen el protagonisme, resulta evident que l'estat no ho farà.

Així, a França la iniciativa ha de procedir de les regions i els departaments? Sí, i en molts casos la iniciativa procedeix

dels pares. A la Catalunya del Sud i a la comunitat autònoma del País Basc no és concebible que desenvolupin la seva política lingüística sense comptar amb els actors socials que donen vida a la llengua a la societat i a l'escola; a França a vegades aquests actors tenen poca força i no es disposa de prou base, i en aquest sentit la llei de llengües podria representar un bon impuls. Tanmateix, per exemple per al País Basc del Nord, cal vigilar que la llei no ens faci anar a menys, en el sentit que signifiqui un pas endavant per a la majoria de les llengües però que no respecti les situacions que estan més avançades.

La perspectiva d'una llei de llengües és conseqüència de la modificació de l'article 75 de la Constitució? No, és a

l'inrevés. Precisament perquè es promovia i s'anunciava una possible llei de llengües, primer s'havia de passar per l'etapa de modificació constitucional, perquè el mateix article 2 de la Constitució estableix que "el francès és la llengua de França" i això elimina la resta de llengües. El contingut de la llei afectarà el futur de les diferents llengües, però cada cas és diferent; el basc i el cors ja disposen d'una dinàmica positiva, i l'alsacià parlat té com a registre escrit l'alemany, una llengua prou forta, mentre que el bretó disposa d'una gent que l'impulsa amb tenacitat però disposa d'una massa crítica de parlants insuficient, i l'occità i el català viuen una situació d'amenaça greu. Cal esperar que la llei comporti mitjans que contrarestin els components negatius de cada cas i que permetin donar resposta a les demandes socials que existeixen, si no és el cas ideal que vagi més enllà i comporti la generació d'una oferta, tal i com ha passat amb l'actuació de l'Oficina Pública de la Llengua Basca. Ara mateix, la majoria de diputats i senadors no estan en contra de la promoció i el desenvolupament del patrimoni que representen per a França les seves diferents llengües, i aquesta valoració cada cop es posa menys en qüestió.

Quins suports pot obtenir aquesta llei a dreta i esquerra?

Els polítics, si volen, són capaços de fer una política d'una certa alçada, i es pot pensar en la possibilitat que quan es debatí sobre aquesta llei no hi hagi una oposició dura d'uns i altres, a banda que allò que en podem dir "la via republicana" d'oposició sistemàtica veu reduïdes les seves veus. Esperem que es pugui assolir un consens, tot i que el més probable és que a la pràctica només es legalitzi allò que existeix i s'obrin poques portes, perquè no podem oblidar que per a bastants l'essència de França és una posició tancada pel que fa al reconeixement de les altres llengües que no són el francès, i no podem oblidar el debat del propassat 7 de maig a l'Assemblea Nacional, amb les abundants declaracions contundents contràries a la modificació de l'article 2 de la Constitució, a l'aprovació de la Carta Europea de les Llengües Minoritàries i a la inclusió en el text constitucional de l'atorgament de drets a les diferents llengües. En aquest darrer punt, la possibilitat d'obrir nous camps en l'àmbit jurídic a les llengües no estic segur que l'arribi a veure.

Thierry Delobel, president de la FLAREP (primera fila a la dreta)

Les llengües de França

Un patrimoni poc conegut, una creativitat viva

França és un dels països de la Unió Europea amb un patrimoni lingüístic més ric i variat. Al costat del francès, el caràcter oficial del qual consta a la Constitució des de 1994, les llengües de França contribueixen a la creativitat i al dinamisme cultural del país. Encara que se les anomeni com a "regionals" o "no territorials", són un bé comú i una part del patrimoni de la humanitat. Entenem per llengües de França les llengües regionals o minoritàries parlades tradicionalment per ciutadans francesos en el territori de la República. La Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries va ser adoptada a través de la convenció europea (ETS 148) de 1992 sota els auspicis del Consell d'Europa per protegir i afavorir les llengües històriques regionals i les llengües de les minories a Europa. La perspectiva de la ratificació per part de França d'aquesta Carta ha provocat un debat ben viu, en l'opinió pública i la premsa, entre partidaris i adversaris del reconeixement de les llengües regionals. La Carta va ser signada pel govern el 7 de maig de 1999, en el context de les cerimònies del cinquantè aniversari del Consell d'Europa a Budapest. El juny de 1999, el Consell Constitucional, consultat pel president de la República, en la perspectiva de la ratificació de la Carta per part del Parlament, va declarar la Carta com a contrària a la Constitució, en virtut de l'article 2 que estipula que "el francès és la llengua de la República". Per procedir a la ratificació del conjunt d'aquest tractat internacional, caldria procedir a una modificació de la Constitució, no només revisant l'article 2, sinó també modificant l'article 1, perquè aquesta Carta atempta, segons el Consell Constitucional, "contra els principis d'indivisió de la República, d'igualtat davant la llei i d'unicitat del poble francès". França és avui un dels darrers països de la UE en no haver ratificat la Carta.

Quadre legislatiu i reglamentari francès

El lloc de les llengües regionals en la cultura, l'ensenyament i els mitjans de comunicació està determinat per diversos textos legislatius o reglamentaris: Llei Deixonne d'11 de gener de 1951 relativa a l'ensenyament, Llei d'1 d'agost de 2000 sobre la llibertat de comunicació, Llei de 4 d'agost de 1994 sobre l'ús de la llengua francesa, les disposicions de la qual s'apliquen sense perjudici de la legislació i la reglamentació relativa a les llengües regionals de França i no s'oposen pas al seu ús (art. 21).

Parlants de les llengües de França

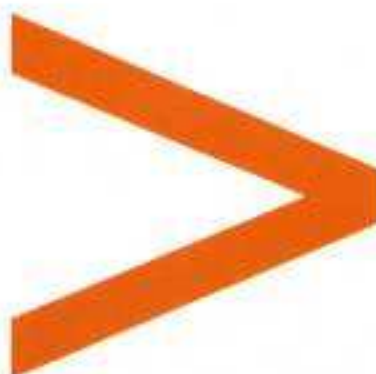
	parlants	habitants
bretó	250.000	1.500.000
basc	65.000	250.000
catàla	130.000	370.000
cors	150.000	250.000
occità	3.000.000	13.000.000
alsacià-alemany	600.000	1.700.000
franco-provençal	40.000	6.000.000

Les Langues de France

Ensenyament bilingüe. Curs 2006-2007 (nombre d'alumnes)

Ensenyament:	públic	associatiu	confessional
bretó	4.264	2.943	3.683
basc	4.326	2.115	2.074
catàla	1.851	643	
cors	4.971		
occità	3.230	2.280	
alsacià-alemany	15.168	1.068	790
franco-provençal			
- sensibilització	266		
- iniciació	65		
França: 50.311 alumnes	68%	19%	13%

Els taulells d'exposició de materials també han tingut una presència molt important de tot allò referit a l'occità. Així, els llibres editats per editorials occitanes, material divulgatiu i una recollida de signatures per promocionar la llengua.

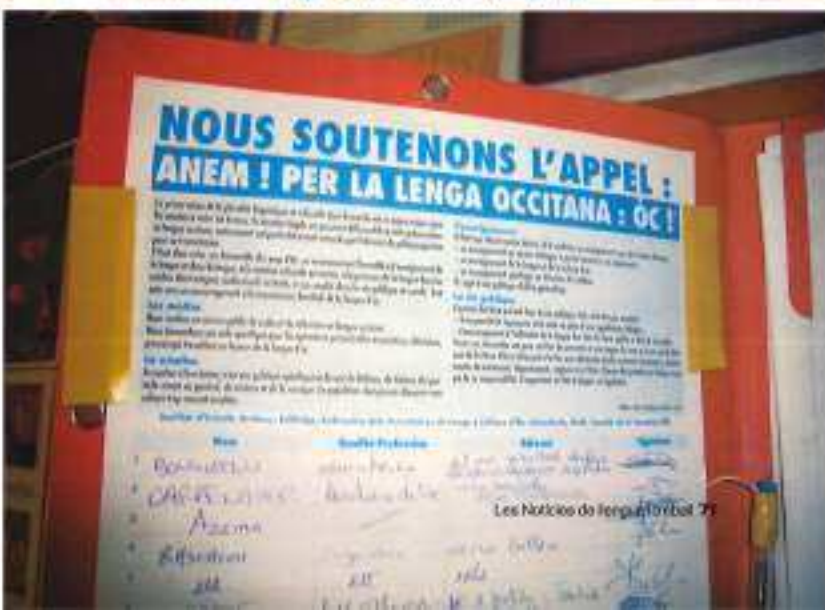
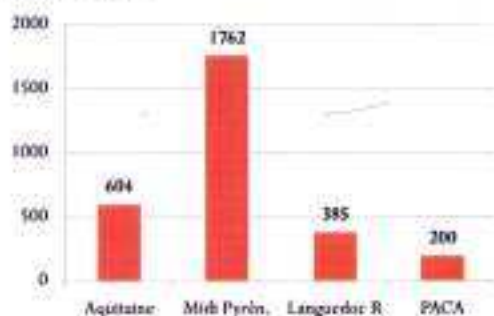
L'ensenyament de l'occità

L'edició d'enguany de la FLAREP ha tingut lloc a Occitània i és per això que s'ha disposat d'una informació més abundant sobre la situació de l'occità i sobre la seva presència en l'ensenyament públic. En mostrem alguns quadres explicatius.

Àrea lingüística de l'occità dins França

Nombre d'alumnes

Plataforma per la Llengua fa més de 15 anys que treballa en molts àmbits per a la promoció i l'ús de la llengua catalana. Presentem una aproximació a la seva tasca

Daniel Mundet,
Plataforma per la Llengua

Una llengua en moviment

A la **Plataforma per la Llengua** treballem per promoure la llengua catalana com a eina de cohesió social. Treballem a tot el territori de parla catalana i des d'una perspectiva transversal en l'àmbit socioeconòmic i audiovisual, en l'acollida lingüística als nouvinguts, en les universitats i en l'educació i a les administracions, entre d'altres.

Els èxits aconseguits ens han portat reconeixements com el Premi Nacional de Cultura 2008 a la Projecció Social de la Llengua Catalana, concedit per la Generalitat de Catalunya. És un reconeixement a la feina constant i rigorosa. A la vegada també ens esperona a continuar amb més il·lusió i energia. Cal dir que més de 15 anys de feina diària ens han permès acumular experiència i un seguit de bons resultats que ens animen a seguir treballant amb fermesa i amb l'estímul d'anar aprenent i millorant constantment.

El nostre estil i metodologia se centra en treballar en àmbits de treball que tenen les seves comissions temàtiques, amb uns objectius a assolir clarament establerts. En aquestes comissions hi poden participar voluntaris i socis de l'organització. A continuació presentem un resum per força sintètic de la feina que fem en aquests àmbits de treball, amb exemples d'activitats realitzades el darrer any.

L'àmbit socioeconòmic té per objectiu normalitzar la presència del català en empreses, serveis, publicitat... Un dels darrers èxits aconseguits ha estat que s'inclougués el català en les opcions dels principals telèfons mòbils, o que la pràctica totalitat dels vins i caves de denominació d'origen catalana ja s'etiquetin en català. També s'ha treballat molt per tal d'aconseguir que gran part dels catàlegs d'ofertes i serveis que es distribueixen a Catalunya siguin en català o incloguin la llengua catalana. Mitjançant una metodologia basada en la realització d'estudis que combinen treball de camp rigorós, anàlisi de legislacions

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

i recull de bones pràctiques a nivell internacional hem aconseguit incidir positivament pel progrés de la llengua catalana en l'àmbit socioeconòmic. Els estudis, que es poden consultar a la nostra pàgina web, són sovint de consulta i referència obligada per conèixer l'estat i la presència de la llengua catalana en aquest àmbit.

L'àmbit d'acollida lingüística en els darrers anys ha esdevingut prioritari, no només pel nombre de població nouvinguda que s'ha establert al nostre país, sinó també per la gran transcendència que comporta per a la nostra llengua, cultura i, en definitiva, per a la configuració de la nostra societat. El paper cohesionador social de la llengua catalana només es podrà articular si es fa participar directament als milers de persones nouvingudes a Catalunya. Nosaltres treballam per assolir aquest objectiu de diferents maneres. Primerament ho fem dinamitzant i treballant conjuntament amb una xarxa d'entitats de nouvinguts, amb la qual es fan diferents actes i activitats per tal que el català sigui llengua comuna. L'acte més destacat és el que organitzem conjuntament per Sant Jordi a Barcelona, on es preparen actuacions musicals, parlaments d'entitats i es presenta un manifest preparat per la xarxa d'entitats. En segon lloc, i de forma paral·lela, treballam elaborant diferents materials com ara exposicions, organitzant parelles lingüístiques i participant activament en fòrums de debat i discussió. També hem editat una sèrie de guies d'acollida adreçades a diferents agents socials. A tall d'exemple la darrera ha estat *Salam al català. Una presentació de la llengua catalana a la comunitat islàmica i araboparlant de Catalunya* que hem editat conjuntament amb el Consell Islàmic i Cultural de Catalunya. Aquesta publicació, que s'ha editat en versió bilingüe (català/àrab), s'emmarca en un projecte més ampli d'acolliment lingüístic a la comunitat islàmica i araboparlant que viu a Catalunya.

En l'àmbit de l'educació, pretenem incidir en la comunitat educativa en general, vetllant per assegurar la presència de la nostra llengua en tot l'àmbit educatiu, des de l'escola fins a l'educació superior. Amb aquest objectiu organitzem diverses campanyes i activitats. Exemples d'això serien els debats que hem promogut al voltant del decret de la tercera hora en castellà o bé la campanya que organitzem conjuntament amb la pràctica totalitat de les universitats catalanes per tal d'informar i acollir lingüísticament els estudiants universitaris que participen en programes d'intercanvi (Erasmus, Sócrates...). L'objectiu és informar-los de forma participativa sobre la nostra llengua i cultura, i vetllar perquè el català es mantingui a la universitat. Coincidint amb l'inici del curs universitari i l'arribada de molts estudiants d'intercanvi enguany s'ha preparat el programa "Català means feeling", que organitza la Plataforma per la Llengua conjuntament amb nou universitats del Principat. Aquest projecte vol apropar la cultura catalana i la nostra llengua als alumnes dels programes d'intercanvi a través de nombroses visites lúdiques i culturals que s'organitzen arreu del país.

L'àmbit del lleure ha agafat un gran protagonisme en la nostra societat, sobretot entre els més joves, i cal ser conscients que actualment el concepte de jove cada cop és més ampli. La presència i ús de la llengua catalana en jocs i joguines encara presenta limitacions. Per millorar-ne la situació cal incidir en quatre objectius: conscienciar les empreses de la importància de tenir en compte la nostra llengua a l'hora de comercialitzar productes orientats als infants; demanar a les administracions una legislació especial pel que fa a la llengua de jocs, joguines, vídeos, videojocs i altres materials dirigits als nens i joves que es comercialitzen a Catalunya; convidar tota la població a tenir en compte la llengua a l'hora de comprar els regals per als més petits; i promocionar i donar a

conèixer l'oferta existent de joguines en català. Amb la voluntat de poder incidir en la conscienciació pels volts de Nadal i Reis s'organitza la festa per la Joguina en Català. Enguany serà el 20 de desembre. És una jornada lúdica que té l'objectiu de reivindicar que les joguines que els infants reben per aquestes dates siguin etiquetades i tinguin les instruccions en la nostra llengua. Durant la festa es reparteixen prop de 20.000 cartes als Reis Mags que comencen amb el tradicional encapçalament "Estimats Reis Mags d'Orient" i que conclouen amb una petició per als tres Reis: "Poder jugar en català".

Més enllà del gran volum d'activitat que realitzem en aquests àmbits cal tenir present que la nostra organització és especialment sensible i activa en el món de la cultura i del món audiovisual, sobretot en el cinema. Si la resta d'àmbits esmentats presenten les seves dificultats i complexitats, el del cinema ho fa de manera especial. Es fan passos de millora i progrés molt gradual, que requereixen una feina constant i sovint imaginativa, com per exemple el flaix d'animació "Cinema en català, Missió: Impossible", que va permetre informar a milers de persones de la impossibilitat de poder veure cinema en català. Molt sovint hem de fer evident que la nostra llengua encara té un marc jurídic insuficient que la relega a una situació secundària en àmbits com el de l'administració de l'Estat, la justícia i també a Europa, on no té el reconeixement oficial que li correspondria.

L'àmbit territorial d'actuació de la Plataforma per la Llengua és el de tot l'àmbit lingüístic. És per això que tenim Plataformes per la Llengua territorials al País Valencià, Tarragonès, Vallès Occidental i Vallès Oriental, Maresme i Empordà. La seu nacional es troba a Barcelona. Disposar d'una xarxa territorial cada cop més consolidada permet poder organitzar campanyes i activitats d'una forma més

efectiva i resolutiva que, seguint amb el nostre estil i la nostra metodologia, contribueix a una millora positiva que engresca a continuar treballant i anima a més gent a implicar-s'hi.

A la Plataforma per la Llengua sempre hem estat conscients de la importància d'anar millorant constantment, i utilitzar tots aquells instruments, mètodes i estratègies que ens permeten ser més efectius en el que fem i en com expliquem el que fem. És per això que per nosaltres com comuniquem, amb quin estil, és molt important, tant com el propi contingut. Els darrers anys la nostra revista, *La Corbella*, ha canviat el seu disseny i ha incrementat el seu tiratge, fins arribar a un tiratge de 8.000 exemplars per número, dos cops l'any. En aquesta línia la nostra pàgina web ofereix informació actualitzada de totes les activitats que organitzem i de les publicacions i materials que editem. L'ús de les noves tecnologies forma part molt important de la nostra manera de treballar i de comunicar. És per això que el nostre web es troba en un procés de constant millora per tal d'esdevenir una pàgina web de referència, que diàriament rep milers de visites.

Pensem que cal continuar treballant amb decisió per fer que la llengua sigui present en tots els àmbits i segueixi tenint el dinamisme i el factor de cohesió social que històricament ha tingut per a la nostra societat. Per a nosaltres la llengua catalana és una llengua en moviment, viva i de futur. Per poder continuar realitzant la nostra tasca esperem poder tenir la vostra col·laboració així com també dels centenars de socis i voluntaris i comptar amb la complicitat de tothom.

La nostra missió: Garantir la presència de ple dret de la nostra llengua en tots els àmbits i a tot el territori de parla catalana.

La nostra estratègia: Impulsant l'ús social de la llengua catalana, la millora del seu estatus legal i contribuint a desvetllar la consciència lingüística de la societat.

Els nostres valors:

- El pragmatisme i el rigor
- El treball global
- La modernitat i la innovació
- La inclusió social
- El discurs positiu i transformador

LA IMMIGRACIÓ, ARA I AQUÍ.

Una exposició que parla de la Catalunya de debò.

Exposició al Palau Robert
Passatge de Gràcia, 107, Barcelona
A partir del 30 d'octubre
Horari:
De dilluns a dissabte, de 10 a 19 h
Diumenges i festius, de 10 a 14.30 h

Generalitat
de Catalunya

som-hi

La Federació de Treballadors de l'Ensenyament de la UGT del País Valencià ha volgut commemorar el 25 aniversari de la Llei d'ús i ensenyament del valencià (LUEV). En presentem una crònica i les conclusions

25 aniversari de la promulgació de la Llei d'ús i ensenyament del valencià

Aquest congrés ha tingut lloc els dies 21 i 22 de novembre a l'Auditori Centre Social de la Vila Joiosa (Alacant) i amb el lema "Passat, present i futur del valencià a l'escola" ha volgut fer un homenatge a aquesta llei que va ser l'instrument de què es va dotar el poble valencià per fer efectiu el dret de tots els ciutadans a conèixer i usar el valencià, i, al mateix temps, obrir un fòrum de reflexió i debat sobre la seua situació.

Més d'un centenar de professionals de l'ensenyament han debatut sobre la situació actual de l'ensenyament del valencià en les diferents etapes. La taula rodona "El passat del valencià a l'escola" va analitzar el valor que van tenir les Normes de Castelló per a la unificació de l'ortografia valenciana, tot comptant amb la participació de Jesús Huguet, membre del Consell Valencià de Cultura, i Josep Daniel Climent, catedràtic de Secundària. Ciprià Ciscar, impulsor principal de la LUEV i diputat del PSPV-PSOE, va impartir la conferència "Problemàtica de la promulgació i desenvolupament de la Llei d'ús i ensenyament del valencià". Diferents responsables del sindicat van debatre sobre el present del valencià a l'escola. La conferència "Investigacions i estudis de la introducció del valencià en l'ensenyament" fou a càrrec de Josep Lluís Domènech Zornaza, membre de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Assensió Figueras, presidenta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, Elena Pineda, secretària de Cultura de la UGT PV, Josep Lluís Domènech, acadèmic de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, i Guillermo Martí, secretari general de la FETE-UGT PV.

El debat va servir per elaborar tot un seguit de mesures que la FETE-UGT PV reivindica per a un nou impuls del valencià en aquest segle XXI. Les conclusions les va llegir Joaquim Arnau, vocal de la Comissió de Garanties Federal de FETE-UGT, i són les següents:

La necessitat del ple desenvolupament de la LUEV en tots els seus àmbits normatius i d'un compromís obligatori per a aconseguir realment els seus objectius.

El reconeixement de la tasca realitzada pel professorat, des de l'anonimat i, la majoria de les vegades, des de la precarietat de mitjans i la falta de suport de l'Administració.

La prioritat de definir un programa de formació inicial i permanent del professorat de tots els nivells educatius.

L'exigència a l'Administració educativa perquè prenga les mesures adequades per a garantir els drets a rebre ensenyament en valencià i a ensenyar en valencià.

Definir i potenciar l'autonomia organitzativa i pedagògica dels centres docents en matèria de disseny i gestió del model lingüístic.

Activar l'increment i extensió de l'ensenyament en valencià, que implica una revisió dels programes per a tot el sistema educatiu.

Garantir en tots els centres de primària i de secundària sostinguts amb fons públics de la zona de predomini lingüístic valencià els programes d'ensenyament en valencià (PEV i PIL), per ser els únics que han assegurat que l'alumnat, en acabar l'escolarització obligatòria, dominen per igual les dues llengües oficials.

Consolidar i estendre l'ensenyament en valencià en secundària, batxillerat i cicles formatius d'FP; amb aquesta finalitat és necessari regular les plantilles amb catalogació lingüística.

Garantir la continuïtat de l'ensenyament en valencià al llarg de totes les etapes educatives: de primària a secundària, de secundària a batxillerat, i d'aquest a la universitat. És necessària una normativa no restrictiva en relació amb l'organització de grups d'alumnes en secundària i en l'etapa post-obligatòria.

Cal aconseguir un major equilibri territorial per mitjà d'una planificació d'objectius que supere la voluntarietat i la inèrcia.

És precís aconseguir una distribució equilibrada entre pública i privada, de manera que el sector privat sostingut amb fons públics assumisca el que li correspon.

Editar en valencià tots aquells materials didàctics, curriculars i vocabularis necessaris en l'àmbit dels cicles formatius d'FP.

En l'àmbit sindical, assegurar per part de FETE-UGT PV, el paper de referent per a la dinamització del valencià en totes les estructures de la UGT PV.

Círia Ciscar, exconseller de Cultura i Educació, i **Pepa Urra**, regidora d'Educació i Normalització Lingüística de l'Ajuntament de la Vila Joiosa

Sebastià Serrano, secretari d'Ensenyament Universitari de FETE-UGT PV, **Laura Puig**, secretari general de FETE-UGT PV de la Plana Alta-Maestrat-Elis Ports, **Maria Teresa Aparicio**, secretària de Formació i Ocupació de FETE-UGT PV, i **Fernando Rodríguez**, secretari general de FETE-UGT PV de la Marina

L'estructura del Congrés ha permès una visió global de l'estat del coneixement i ús del valencià en tot l'àmbit territorial de la comunitat i, especialment, del seu ensenyament, a través d'una visió del valencià a l'escola, del present i de les necessitats futures. Creiem que la Generalitat Valenciana ha de comptar amb la persuasió per a avançar amb noves mesures com a element més eficaç de cara a la promoció i normalització del valencià, perquè el bilingüisme siga una realitat en aquesta comunitat autònoma i anar afavorint un sentit d'identitat propi.

FETE-UGT PV ha pretès que aquest Congrés fóra un acte en honor de les persones que van lluitar per la llengua pròpia, que van ser capaços de consensuar un text regulador i per a tots aquells que en el dia a dia afavoreixen des de l'escola l'ús real del valencià. Aquest congrés ha estat una extraordinària oportunitat per a discutir la qüestió de la llengua: com parlem la llengua que parlem, i per tant com ens comuniquem (com escrivim i com llegim) i què es pot fer per a impulsar l'ús del valencià.

Com a sindicat de treballadors de l'ensenyament, FETE-UGT PV considera que la llengua és un instrument essencial de relació, de cultura i de treball; és la vida mateixa de tot el poble i que per això, la Generalitat Valenciana, amb l'objectiu de garantir l'ús normal i oficial de les dues llengües oficials, haurà d'adoptar les mesures necessàries per a assegurar el seu coneixement, per mitjà d'un nou impuls de la Llei d'ús.

Joan Tudela. Àrea de Llengua i Comunicació de la Fundació Comaposaada

Llengua i ús, la revista dels sense nom

Algunes publicacions de la Generalitat de Catalunya -només algunes- han assolit la maduresa. Penso, per exemple, en la *Revista de Llengua i Dret*, editada per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. O en el butlletí informatiu *Flaixos d'actualitat*, fet des de la Secretaria de Política Lingüística. O en la revista quadrimestral *Llengua i ús*, que és on volia anar a parar: acaba de començar una segona vida, ara com a revista digital, després de quaranta números editats en suport paper. El clic que n'obre la porta és aquest: <http://www.gencat.cat/llengua/liu>

Llengua i ús va venir a aquest món, l'any 1994, a ser alhora tribuna i lectura de la gent de la nostra àrea idiomàtica que tenim una relació professional amb la llengua. El que justifica la vida de *Llengua i ús* és, sens dubte, l'existència d'un públic lector ben concret: la gent del gremi de la llengua.

Un ofici sense nom, per cert: un cop més, el sabater és el més mal calçat. Un estrany poder professional fa que la paraula lingüista es reservi als grans lingüistes, de Pompeu Fabra cap amunt. O ni això, perquè representa que Pompeu Fabra era gramàtic i lexicògraf i, per tant, tampoc ell no era lingüista. Es veu que els lingüistes són només els que es dediquen a la lingüística, és a dir, a la ciència ideada per Ferdinand de Saussure. Els altres gremis -els juristes, per dir-ne només un- no tenen aquest problema.

Total, que la gent de l'ofici sense nom, que jo anomeno els qui tenim una relació professional amb la llengua i altres s'hi refereixen amb locucions encara més llargues i menys col·loquials, necessitem, necessitem un noticiari propi i la veritat és que aquesta funció la fa bé *Flaixos d'actualitat*, però també necessitem,

necessitem una revista que tracti les qüestions professionals de fons i és aquí on entra en escena *Llengua i ús*, editada també, lògicament, per la Secretaria de Política Lingüística.

Nosaltres els sense nom -i jo encara raí, perquè tinc la sort de tenir també altres oficis que sí que tenen nom, com ara escriptor i

periodista- som la gent que treballa sobretot en aquests àmbits: la mateixa Secretaria de Política Lingüística, el Consorci per a la Normalització Lingüística, el Termcat, la xarxa lingüística interdepartamental de la Generalitat, els serveis lingüístics de les Universitats i els de les organitzacions de l'àmbit civil, més els estudiosos del fet lingüístic.

Poc o molt, el llenguatge dels articles de *Llengua i ús* és, naturalment, un llenguatge professional. I els temes de fons que s'hi tracten també, esclar. Cada revista s'ha d'adaptar al públic lector a qui s'adreça i en aquest aspecte *Llengua i ús* no és pas una excepció. A més, el subtítol de la revista no enganya: revista tècnica de política

lingüística. En l'etapa actual, la revista, que ha augmentat notablement el nombre de subscriptors i ha posat al nostre abast els continguts dels quaranta números de l'etapa impresa, s'estructura en cinc seccions. Són aquestes: models, experiències, instruments, recerca, ressenyes.

Una de les gràcies de la nova naturalesa digital de *Llengua i ús* és que ara és literalment a l'abast de tothom. De tothom que sàpiga llegir en català, s'entén. A <http://www.gencat.cat/llengua/liu>, tothom pot llegir i, si vol, també imprimir les idees, les experiències, les noves eines, les investigacions, les ressenyes dels llibres i els webs d'aquest ofici sense nom, dedicat -això sí- al més omnipresent dels nostres temes socials: la llengua.

Arribem a la XII conferència sobre política lingüística, que organitza cada any la Fundació Comaposada. L'edició d'enguany ha comptat amb la col·laboració de la Federació de Comerç de la UGT de Catalunya i el CADCI

Sobre els usos interpersonals del català

Aquest ha estat el tema elegit per Bernat Joan, secretari de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, per a la seva conferència d'enguany. Prèviament a la seva intervenció, esmentar les paraules dels altres membres de la taula. Joan Tudela, en presentar l'acte, reitera la conveniència que el màxim responsable de la política lingüística tingui continuïtat en el càrrec, comenta que els assistents tenen a l'abast les publicacions *Les Notícies de llengua i treball* i *Acció* (CADCI) i, tot al·ludint a l'alt contingut lingüístic de l'hostaleria i el comerç, presenta la convidada d'enguany, Glòria Sánchez, secretària de Formació de la Federació de Comerç, Hostaleria, Turisme i Joc, la qual remarca el dret de tots els treballadors i dels nouvinguts a fer seva la llengua catalana, reforça el suport sindical a les iniciatives de promoció de la llengua en el sector i constata que sovint el català és una llengua submergida, en el sentit que sovint passa que quan algú es posa a parlar en català, els companys del voltant s'animen i s'adonen que en saben més del que es pensen. Frederic Monell, vicesecretari general de la UGT de Catalunya, recorda que l'any vinent farà vint anys de la creació del Servei Lingüístic del sindicat i que això, juntament amb diverses actuacions, demostra que l'aposta per la normalització és estratègica, i que la llengua és un dret dels treballadors i que per als nouvinguts ha de representar una oportunitat.

Bernat Joan, en la seva conferència és breu, sintètic i precís. El resum de la seva intervenció pot ser el següent: La configuració lingüística de les nostres societats és molt diferent a la de fa un segle. Avui els mapes lingüístics representen una distorsió respecte de la realitat i això fa que hàgim de qüestionar la idoneïtat dels rètols, perquè a Europa ens trobem ara amb llengües força presents però que dècades enrere no hi tenien gairebé presència. Ja no vivim en societat monocromes i hi ha. Sorris de Londres on la llengua majoritària és l'urdu. La presència de tants nouvinguts es pot viure com a problema o com a oportunitat, i l'historiador Josep Ternes ha fet projeccions en el sentit que la

Fotografia de Carles Suqué

societat catalana de finals del XVIII i del XIX, bàsicament monolingüe, sense la industrialització d'aleshores i les diferents immigracions, ens situaria en una població, avui, de 2.5-3 milions de persones, i no pas els 7.3 milions actuals, i això significaria una capacitat de producció i de pes social i cultural molt inferior. La presència de l'urdu a Londres en cap cas comporta que algú qüestionï el paper de l'anglès com a llengua general o com a llengua comuna de referència de la societat, perquè aquest paper està interioritzat en el disc dur de la gent i forma part de la conducta social, i això fa que no es qüestionï allò establert. Un parlant de Londres no es planteja si l'ús de l'anglès és o no idoni segons el context; l'ús de l'anglès sempre és idoni. Això no passa amb el català, perquè és una llengua marcada, una llengua que no està del tot assentada. Podem pensar que parlant en català aportem informació a l'interlocutor, a banda de la posició psicològica

del parlant d'una llengua no assentada, com ara inseguretats del tipus m'entendran?, és adient? Això afecta l'ús social, com quan per l'aspecte físic fem l'equació immigrant = castellanoparlant, o immigrant = no català = no m'entendrà, quan resulta que és falsa i que hi ha milers i milers d'immigrants catalanoparlants. Què fer per a què el català s'assenti com a llengua comuna? Canviar les normes d'ús social que molta gent té al cap: treure'ns del cap prejudicis: és un desconegut, no sembla catalanoparlant, té trets fonètics del castellà, és un taxista o porta uniforme. La Secretaria prepara una campanya per incidir en els usos, perquè els catalanoparlants iniciïn les converses en català, perquè s'hi mantinguin, perquè es treguin tòpics del cap, perquè es mostrin respectuosos amb els novinguts obrint-los la porta del català. En definitiva, insistir en el plantejament català d'incorporar, de seduir, de fer atractiu i d'afavorir la identificació amb el país

Gloria Sánchez, Bernat Joan, Frederic Monell i Joan Tudalà.

Convocatòria del VI Premi Paraula de narrativa breu 2009

Bases: Obert a tothom. Obres de narrativa curta, originals i inèdites, que no hagin estat premiades ni es trobin pendents de la resolució d'altres premis, escrites en català, d'un màxim de 1.900 paraules-10.000 caràcters i presentades per triplicat. En el sobre s'ha d'indicar "Per al VI Premi Paraula de narrativa breu" i ha d'incloure una plica tancada, amb el nom, l'adreça i el telèfon de l'autor. **Lliurament:** de dilluns a divendres, de 9 a 19 h (Barcelona), o de 9 a 12 i de 14 a 18 h (Perpinyà), o bé trametre per correu certificat, fins al 30 de març. Jurat: format pels escriptors Joaquim Carbó, Manel Zabala i Jaume Ribera, i pels representants del sindicat Rosa M. Puig-Serra, Anna Lliuró i Noèlia Martín. El secretari és Joan Guàrdia. **Premis:** 1r, 2n i 3r, dotats amb 600, 400 i 200 euros respectivament i seran publicats a la revista Les Notícies de llengua i treball. L'acte de lliurament tindrà lloc a la seu de la UGT de Catalunya, a la Rambla de Santa Mònica 10, de Barcelona, durant la Vetllada cultural 2009 (primera quinzena del mes de maig). **Lliurament dels treballs:**

Avalot-UGT de Catalunya
Rambla de Santa Mònica, 10
08002 Barcelona
tel. 93 304 68 00-93 342 55 85
cultura@catalunya.ugt.org

CFDT de la Catalunya Nord
Carrer de Garrigole, 8
B.P. 146 - 66000 Perpinyà
tel. 04 68 50 77 50
sgencfdt@1d@aol.com

11è Concurs d'escultura 1 de Maig

El premi s'atorgarà a l'obra que de forma visual o simbòlica millor reflecteixi el món laboral. **Premis:** 1r 4.507€, i escultura de Jaume Perelló; 2n Ceràmica de Jaume Perelló; i 2 mencions honorífiques. Hi poden participar els residents a Catalunya, Illes Balears o Catalunya Nord. Una obra per participant, en els materials habituals: pedra, ferro, ceràmica, fusta, bronze, marbre, etc., i dissenyada i realitzada íntegrament per l'autor signant. Alçada màxima de 125 cm en qualsevol de les seves extensions, amb un pes màxim de 30 quilos, ha d'incloure la signatura de l'autor i la data i ha d'estar sobre un suport rígid que possibiliti la seva estabilitat. **Termini d'admissió:** Lleida: entre 30 de març i 15 d'abril a la Diputació de Lleida, sala d'exposicions de la planta baixa, al carrer del Carme, 26, de 10 h a 13h i de 17 a 20 h. **Barcelona:** entre 30 de març i 15 d'abril a la UGT de Catalunya, rambla de Santa Mònica, 10, de 10 a 18 h (cal trucar abans al tel. 93 342 55 85). **Palma:** fins al 7 d'abril a la UGT-Balears, al carrer Gaspar Benàzar, 69, 5è. Tel. 971 76 44 88. L'horari de recepció serà de 9 a 14 h. **Perpinyà:** abans del 7 d'abril a la CFDT del Llenguadoc-Rosselló, carrer de Garrigole, 8, BP 146 - 66000 Perpinyà, de 9 a 12 h i de 14 a 18h. **Documentació:** juntament amb l'obra i en un sobre tancat serà imprescindible presentar: un breu currículum de l'artista, fotocòpia del DNI, el títol de l'obra presentada, descripció dels materials i la tècnica utilitzada, una fotografia de l'obra (13 x 18) i un telèfon de contacte i l'adreça.

Bases completes: cultura@catalunya.ugt.org

XXIII Concurs Nacional Fotogràfic "el treball i els oficis"

Bases. Obert a tothom. Un màxim de tres fotografies sobre el treball i els oficis no publicades ni premiades en edicions anteriors. La mida màxima de 30 cm per banda, sense cap muntatge ni reforç. Recepció en dia feiner, de dilluns a divendres, d'11 a 13 h i de 17 a 20 h, fins a les vuit del vespre del 18 d'abril de 2009 o bé per correu a UGT de Catalunya, Rambla de Sant Josep, 5, apartat de Correus 301, 08800 Vilanova i la Geltrú, indicant Concurs Fotogràfic 1r de Maig. Al dors de cada obra, s'indicarà nom, adreça i telèfon de l'autor i el títol de l'obra. Qui sigui afiliat ho ha de fer constar, amb fotocòpia del carnet. Els socis de la FCF faran constar la seva agrupació i el número de soci. El jurat està format per tres membres reconegut de la FCF. El lliurament de premis tindrà lloc el divendres 6 de juny de 2008, a les 19.30 h, al TOC, carrer de Sant Sebastià, 11, de Vilanova i la Geltrú. Es farà una exposició itinerant durant l'any 2009. Es procedirà a la devolució de les obres durant el primer trimestre de 2010. Tots els premis nacionals quedaran en poder del sindicat. No es concedirà més d'un premi per autor. L'entitat es reserva el dret de reproduir les obres presentades a concurs i de fer una selecció de les obres a exposar. Aquest concurs és puntuable per a l'obtenció de les distincions AFCE i MFCE, per als membres de la Federació Catalana de Fotografia 2009.

Premis. Nacional: 1r 600€, i trofeu; 2n 250€, i trofeu; 3r 100€, i trofeu; 4t a 6è trofeu.

Premi especial foto denúncia: 300€, i trofeu.

Accésits intercomarcals (Anoia, Alt Penedès i Garraf).

Premi Eix Diagonal: 1r 150€, i trofeu; 2n 100€, i trofeu; 3r 50€, i trofeu; 4t a 6è trofeu.

Accésits afiliats UGT. **Premi Daniel Alcaraz:** 1r 150€, i trofeu; 2n 100€, i trofeu; 3r 50€, i trofeu; 4t a 6è trofeu.

Bases completes a: cultura@catalunya.ugt.org

Encara no tens el **carnet** de la biblioteca?

Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona

185 biblioteques a 121 municipis i 9 bibliobusos a 100 municipis

Podràs consultar i emportar-te en préstec tota mena de documents, fer ús de bases de dades, accedir gratuïtament a Internet, utilitzar les zones wi-fi, apuntar-te a activitats i obtenir descomptes en entrades a museus, teatres i cinemes i en la compra de llibres i discos.

Més informació:

www.diba.cat/biblioteques

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

**Connecta't a
www.omnium.cat**

i descobreix els 11 motius per fer-te'n soci

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS

**Descobreix si aquesta
és la teva revista
de llibres i cultura**

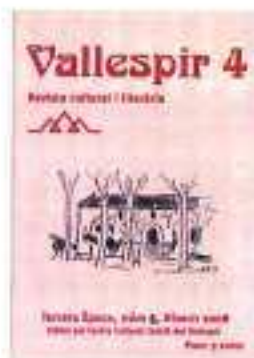
Te'n podem enviar una de mostra.
Truca'ns 93 301 24 34 - 93 219 75 71
info@lletres.cat

Infocultura: recull de publicacions culturals

Mantenim la presentació de publicacions culturals editades en el conjunt de l'àrea lingüística catalana. Així podem disposar d'una visió panoràmica sobre unes publicacions de gran importància com a difusores i tresoreres de cultura.

Vallespir. anual

dir. Gentil Puig i Moreno
Centre Cultural Català del
Vallespir
www.portal-vallespir.cat

Revista cultural i literària. Editada pel Centre Cultural Català del Vallespir, creat l'any 2004 a Arles de Tec i que aplega 30 associacions culturals que treballen en la defensa i la promoció de la llengua i la cultura catalanes. La revista Vallespir es fa ressò de la tradició cultural i, alhora, de la producció moderna, perquè una cultura que es renova resulta atractiva per a les noves generacions. D'aquest número, esmentar: Justí Pepratx, el pare de la Renaixença rossellonesa; Les viles del Vallespir a finals de l'Edat Mitjana; Arbió Blatas, l'últim dels "montparnos" a Ceret, la meca del cubisme; Primer festival de teatre i música Vallespir-Alt Empordà; Visita a l'ermitatge de Nostra Senyora del Coral; El món casteller arriba a la Catalunya del Nord; La tauromàquia a Prats de Molló; i Un canadenc a Catalunya, Donald Smith, catedràtic de literatura quebequesa.

Claridad. trimestral

dir. Manuel Àngel Egea
UGT Confederal
www.ugt.es/claridad

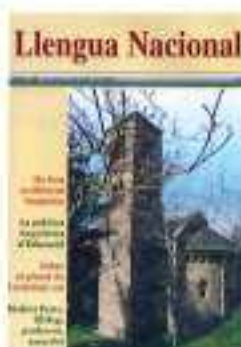
Revista de pensamiento i anàlisi. Vol ser un espai de reflexió sobre la complexa societat actual, per oferir respostes en el context de la globalització que defineixen un món amb més justícia social, educació, sanitat i drets humans i que contraargumenti les receptes neoliberals. Consta el baixíssim nivell cultural de les nostres societats i la necessitat de promoure un pensament analític i crític que contribueixi a canviar les mentalitats, amb una visió progressista. Aportacions de fons per repensar la societat i definir escenaris de futur. Tiratge: 2.000 exemplars. El número 13, hivern 2008, dedica diversos articles a: Alguns aspectes del treball en el segle XXI; La política energètica i fonts d'energies renovables a Espanya; 2004-2008: una legislatura de diàleg social; i el col·loqui: Vida, treball i... futbol?

Serra d'Or. mensual

dir. Josep Massot i Muntaner
Publicacions de l'abadia de
Montserrat
www.serrador.cat

Núm. 588, desembre 2008. Seccions: fe i pensament, fets i opinions, cultura i vida (art, lletres i música), espectacles (teatre, cinema i televisió) i lectures. En aquest número: El bisbe Carrera; Josep Termes, historiador de la Catalunya popular; Lectures de Mercè Rodoreda (Maria Barba, Enric Casasses, Carme Amnau,...); Mort i immortalitat de Francesc Macià, Josep M. Ainaud, la memòria al cor; Postals de la Costa Brava; Icones al Museu de Montserrat; Joan Hernández Pijuan; Gabriel Llabrés, precursor dels estudis de literatura medieval; Mònica Terribas, de becària a directora; lectures de Vicenç Llorca, Miquel Pujadó, ... Com sempre, una presentació formal acurada i la qualitat de les col·laboracions i de la llengua emprada. Rigor per parlar de la cultura catalana del present.

Llengua Nacional.

trimestral
dir. Ramon Sangles
Associació Llengua Nacional
www.llenguainacional.cat

La principal característica de Llengua Nacional és la de mantenir-se com a referent geniu de la norma ben establerta per Pompeu Fabra, duent a terme el compromís d'explicar i defensar els valors de la nostra llengua, impulsant-ne també el seu bon coneixement, domini i ús. Treballa per aferrar la llengua catalana en tots els camps, ajudant al seu estudi i bon ús. Pretén també de desvetllar en la nostra gent la consciència d'una realitat nacional catalana. Analitza i fomenta la normativització de la llengua catalana. Conseqüentment, desitja que el procés de normalització lingüística assoleixi la màxima extensió i concreció. En aquest número 65: Un bon acolliment lingüístic, La política lingüística d'Educació; Sobre el plural de l'indefinit un; o Modest Prats, llibre, sacerdot, professor.

Infocultura: ressenyes

contes
Voces de ángeles
Noelia Martín
Ed. Parnaso

L'autora s'estrena amb aquest recull de contes que expressen el seu univers màgic, la seva visió de la vida, a través de fragments del camí dels personatges que senten emocions i troben natura i situacions ben diverses en l'atzarosa realitat, però també en els somnis. Al capdavant, una aposta vital a través de l'escriptura. www.vocesdeangeles.tk

novel·la infantil
An-Toniet del bar Galàxia
Elena Casado
Ed. Edelvives

Antoniet és un fan de La Guerra de les Galàxies. Els seus pares tenen el bar Galàxia. Un bon dia decideix convertir-se en jedi, amb el nom d'An-Toniet del bar Galàxia, i comença a patricular pel poble per buscar i liquidar els enemics. Primera novel·la d'aquesta jove autora amb diversos premis. A partir dels 8 anys.

assaig
El moment de dir prou
Toni Strubell i Trueta
Ed. Pagès

Analitza l'inacceptable tracte que rep Catalunya a mans de l'Estat espanyol, i com la nació catalana viu atenallada per la correcció política i l'acomplexament històric, però també és capaç de manifestar-se multitudinàriament. També ens ofereix un compendi d'idees pràctiques per al futur del catalanisme.

poesia
Relotge de Sorra
David Jiménez i Cot
Ed. Tarafa

Un volum coherent, escrit amb exigència i emoció, amb una estructura treballada minuciosament. El podem llegir com si es tractés d'un sol poema on res no hi és superflu i on tot conflueix en un mateix propòsit literari: resseguir rostres diversos del temps. Premi Poesia Mútua Nostra Senyora del Carme 2006. Òmnium Cultural de Granollers.

contes
Els contes de l'ordinador
Maria Grau i Saló
Ed. del Pirata

Per a infants a partir de 10 anys. Contes que van des dels sentimentals com Només ho sap la lluna fins als esbojarrats com El misteri del suc de tomàquet. Hi ha unes propostes didàctiques basades en aquest llibre: Un nou llibre d'aquesta jove editorial que treballa amb rigor i ofereix qualitat.

novel·la
El buscador del orden
Raimon Arola
Ed. Arola

L'ordre que busca Basilio Ogam, l'inquiet protagonista, solament pot construir-se amb la sabiduria que dona l'amor. El budisme japonès, l'hinduisme, la mística islàmica, la maçoneria i l'alquímia cristiana són els temes de reflexió que utilitza l'autor, amb el rerafons del pensament tradicional sobre els misteris de la mort, l'amor i la vida.

poesia
Univers, Universo
Assumpció Forcada
Ed. La Busca

Pròleg de David Jou. L'autora compta amb una obra extensa i, a més de poeta, és biòloga, i això es nota en l'ús de referències del món físic, per tal de parlar de les persones, de les seves emocions i de les experiències de la vida. Potser en algun glop/trobin elements còsmics/de quan fecundant la Terra/li donares vida.

novel·la
Tigre Blanc
Aravind Adiga
Ed. Amsterdam Llibres

Tigre Blanc ha revolucionat la novel·la índia contemporània i ha convertit el seu autor en un dels escriptors més interessants del moment. Una comèdia negra d'enginy corrosiu, fresca i explosiva, narrada per un protagonista seductor i inimitable. Premi Man Booker 2008.

diari
Amb ulls de nena
Encarnació Martorell
Ed. Ara Llibres

Estremidor diari que va escriure en plena Guerra Civil quan era amb prou feines una adolescent i que ha restat ocult setanta anys. S'hi retrata la vida quotidiana a la reraguarda, i els moments més durs de mort, destrucció i pèrdua d'éssers estimats. Edició a cura de l'investigador en pedagogia Salvador Domènech.

assaig
El nacionalismo lingüístico
Juan Carlos Moreno Cabrera
Ed. Península

Una ideologia destructiva. Un llibre per conèixer les claus ideològiques i polítiques de l'Espanya d'avui i que analitza com el discurs del nacionalisme sobre qüestions lingüístiques, imperial-nacional o perifèric-resistent, serveix per justificar i legitimar desigualtats polítiques i culturals. Un llibre polèmic i àmè.

història
La vaga d'usuaris de tramvies de Barcelona de 1957
Maria Coll i Pigem i Josep Puig i Pla
Ed. Eumo

Una monografia valuosa sobre una vaga poc coneguda, a l'ombra de la de 1951. L'increment de 20 cèntims va actuar de detonant per expressar la crítica d'un poble cap a un règim dictatorial i repressiu incapaç de treure el país del pou de la postguerra. La dura repressió va fer veure als antifrancistes la necessitat de lluitar units.

divulgació
Jocs, cançons i costums que no hem de perdre
Antoni Dalmau
Ed. Columna

Recull de jocs tradicionals, cançons populars, embarbussaments, endevinalles, danses i rondalles de tota la vida, per a què no es perdin, per recordar la lletra de l'Arri, arri, tatanel, el joc de la xarranca o com feien les llegendes de follets, nimfes i menairons. Un llibre rigorós i àmè, amb il·lustracions de Núria Giralt.

novel·la
El país del miedo
Isaac Rosa
Ed. Seix Barral

Les pors, a ser assaltat o robat, al rapte d'un fill, als pobres o als estranys, ens poden arribar a bloquejar. Novel·la inquietant i intensa que indaga en l'origen d'aquesta por ambiental, i en com es construeixen i es propaguen els temors, i en com ens poden portar a acceptar formes abusives de protecció. Ha rebut molts elogis.

novel·la
Els homes que no estimaven les dones
Stieg Larsson
Ed. Columna

Corrupció política, espionatge industrial, intrigues familiars, protagonistes inquietants, amor al límit..., són només alguns dels ingredients que fan que aquesta novel·la negra hagi estat batejada arreu com la novel·la negra de la dècada i que més de quatre milions de persones ja hagi devorat les seves pàgines.

novel·la històrica
La venjança del bandoler
Martí Gironell
Ed. Columna

1808. Els francesos envaeixen Catalunya i comença una guerra de sis anys. A Besalú, Josep Pujol de can Boquica, traïdor, es posa al capdavant d'una guerrilla, però després lluita a favor dels francesos. Amistat i traïció, ambició i passió en l'extraordinària història del bandit més honest de la guerra del Francès.

Llibreria Catalana

7, plaça Joan Payrà
66000 Perpinyà
tel. (0) 468 34 33 74
a/c: llibrecatalana@free.fr
web: www.llibrecatalana.com

Una llibreria per a un país normal. Tots els autors de la Catalunya Nord al nostre abast. Llibres en català sobre tots els temes i de tot el món. Llibres en francès sobre la Catalunya Nord. També llibre infantil, CD i DVD. Novetats i ressenyes a la pàgina web.

Vies Verdes de Girona:
del Pirineu a la Costa Brava, a peu o en bicicleta

respira.

viesverdes.org

Diputació de Girona

221 MUNICIPIS